

KPMG d.o.o. Beograd
Milutina Milankovića 1J
11070 Beograd
Srbija
+381 (0)11 20 50 500

Izveštaj nezavisnog revizora

Akcionarima 3 banke a.d. Novi Sad

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izveštaja 3 banke a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: „Banka”), koji se sastoje od:

- bilansa stanja na dan 31. decembra 2024. godine;
- i za period od 1. januara do 31. decembra 2024. godine:

- bilansa uspeha;
- izveštaja o ostalom rezultatu;
- izveštaja o promenama na kapitalu;
- izveštaja o tokovima gotovine;

kao i

- napomena, koje sadrže pregled materijalno značajnih računovodstvenih politika i ostala obelodanjivanja

(„finansijski izveštaji”).

Po našem mišljenju, priloženi finansijski izveštaji istinito i objektivno prikazuju finansijski položaj Banke na dan 31. decembra 2024. godine, kao i rezultate njenog poslovanja i tokove gotovine za godinu koja se završava na taj dan u skladu sa MSFI računovodstvenim standardima izdatim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (MSFI računovodstveni standardi).

Osnov za mišljenje

Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji i Zakonom o računovodstvu Republike Srbije, Odlukom o spoljnoj reviziji banaka i standardima revizije primenljivim u Republici Srbiji. Naša odgovornost u skladu sa tim standardima je detaljnije opisana u delu izveštaja Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja. Mi smo nezavisni u odnosu na Banku u skladu sa Međunarodnim kodeksom etike za profesionalne računovođe Odbora za međunarodne etičke standarde za računovođe (uključujući Međunarodne standarde nezavisnosti) (IESBA Kodeks) zajedno sa etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju finansijskih izveštaja u Republici Srbiji, i ispunili smo naše druge etičke odgovornosti u skladu sa ovim zahtevima i IESBA Kodeksom. Smatramo da su revizorski dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući i da pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja.

Ostale informacije

Rukovodstvo je odgovorno za ostale informacije. Ostale informacije obuhvataju Godišnji izveštaj o poslovanju za godinu koja se završava na dan 31. decembra 2024. godine.

Naše mišljenje o finansijskim izveštajima ne obuhvata ostale informacije i, osim ako nije drugačije izričito navedeno u našem izveštaju, ne izražavamo bilo koju vrstu zaključka kojim se pruža uveravanje o istim.

U vezi sa našom revizijom finansijskih izveštaja, naša odgovornost je da pregledamo ostale informacije i pri tom razmotrimo da li postoji materijalno značajna nedoslednost između njih i finansijskih izveštaja ili naših saznanja stečenih tokom revizije, ili da li su na bilo koji drugi način, materijalno pogrešno prikazane.

U vezi sa Godišnjim izveštajem o poslovanju, takođe smo u obavezi da izrazimo mišljenje, u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije, o tome da li je Godišnji izveštaj o poslovanju:

- usklađen sa finansijskim izveštajima; i
- pripremljen u skladu sa važećim zakonskim odredbama.

Samo na osnovu rada koji smo obavili tokom revizije finansijskih izveštaja, po našem mišljenju, informacije koje su date u Godišnjem izveštaju o poslovanju za finansijsku godinu za koju su finansijski izveštaji pripremljeni po svim materijalno značajnim pitanjima, su:

- usklađene sa finansijskim izveštajima; i
- pripremljene u skladu sa važećim zakonskim odredbama.

Dodatno, u svetlu saznanja i razumevanja o Banci i njenom okruženju stečenih tokom naše revizije, od nas se zahteva da saopštimo ako utvrdimo materijalno značajne pogrešne navode u Godišnjem izveštaju o poslovanju. U tom smislu, ne postoji ništa što bi trebalo da saopštimo.

Odgovornost rukovodstva i lica zaduženih za upravljanje za finansijske izveštaje

Rukovodstvo je odgovorno za sastavljanje i istinito i objektivno prikazivanje finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI računovodstvenim standardima kao i za uspostavljanje takvih internih kontrola za koje rukovodstvo smatra da su relevantne za pripremu finansijskih izveštaja, koji ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevere ili zbog grešaka u radu.

Prilikom sastavljanja finansijskih izveštaja, rukovodstvo je odgovorno da proceni sposobnost Banke da nastavi poslovanje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja, i da obelodani, ako je to primenljivo, pitanja koja se odnose na stalnost poslovanja i korišćene pretpostavke stalnosti poslovanja kao računovodstvene osnove, osim ako rukovodstvo namerava da likvidira Banku ili ima nameru da obustavi poslovanje, ili nema nijednu realnu alternativu osim to i da uradi.

Lica zadužena za upravljanje su odgovorna za nadzor procesa finansijskog izveštavanja u Banci.

Odgovornost revizora za reviziju finansijskih izveštaja

Naš cilj jeste da steknemo razumni nivo uveravanja da li finansijski izveštaji uzeti u celini, ne sadrže materijalno značajne greške, nastale bilo zbog pronevere ili zbog grešaka u radu, i da izdamo izveštaj revizora koji sadrži naše mišljenje. Razuman nivo uveravanja je visok stepen uveravanja, ali ne predstavlja garanciju da će revizija obavljena u skladu sa Zakonom o reviziji Republike Srbije, Odlukom o spoljnoj reviziji banaka i standardima revizije primenljivim u Republici Srbiji uvek otkriti materijalno značajnu grešku ako ona postoji. Greške mogu nastati zbog pronevere ili greške u radu i smatraju se materijalno značajnim ako se razumno može očekivati da bi one, pojedinačno ili zbirno, mogle uticati na ekonomske odluke korisnika donete na osnovu ovih finansijskih izveštaja.

Kao sastavni deo revizije u skladu sa Zakonom o reviziji Republike Srbije, Odlukom o spoljnoj reviziji banaka i standardima revizije primenljivim u Republici Srbiji, mi primenjujemo profesionalno prosuđivanje i održavamo profesionalni skepticizam u toku obavljanja revizije. Mi takođe:

- Identifikujemo i procenjujemo rizike od materijalno značajnih grešaka u finansijskim izveštajima, nastale bilo zbog pronevere ili zbog grešaka u radu, kreiramo i sprovodimo revizorske procedure kao odgovor na te rizike, i pribavljamo dovoljne i odgovarajuće revizorske dokaze koji pružaju osnov za izražavanje našeg mišljenja. Rizik da neće biti otkrivene materijalno značajne greške nastale zbog pronevere je veći od onog koji se odnosi na greške u radu, budući da pronevera može uključiti udruživanje, falsifikovanje, namerne propuste, lažno prikazivanje, ili izbegavanje internih kontrola.
- Stičemo razumevanje o internim kontrolama koje su relevantne za reviziju sa ciljem kreiranja revizorskih procedura koje su odgovarajuće za date okolnosti, ali ne i u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti internih kontrola Banke.
- Ocenjujemo primerenost primenjenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procena i povezanih obelodanjivanja koje je izvršilo rukovodstvo.
- Donosimo zaključak o opravdanosti primene načela stalnosti poslovanja kao primenjene računovodstvene osnove od strane rukovodstva i, na osnovu prikupljenih revizorskih dokaza, o tome da li postoji materijalna neizvesnost u pogledu događaja ili okolnosti koji mogu značajno dovesti u pitanje sposobnost Banke da posluje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja. Ako zaključimo da postoji materijalna neizvesnost, dužni smo da u našem izveštaju revizora skrenemo pažnju na relevantna obelodanjivanja u finansijskim izveštajima ili, ako takva obelodanjivanja nisu adekvatna, da modifikujemo naše mišljenje. Naši zaključci su zasnovani na revizorskim dokazima prikupljenim do datuma izveštaja revizora. Međutim, budući događaji ili okolnosti mogu uticati da Banka prestane da posluje u skladu sa načelom stalnosti poslovanja.
- Ocenjujemo opštu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izveštaja, uključujući i obelodanjivanja, i da li finansijski izveštaji prikazuju osnovne poslovne promene i događaje na način kojim je postignuto njihovo objektivno prikazivanje.

Saopštavamo licima zaduženim za upravljanje, između ostalog, pitanja u vezi sa planiranim obimom i dinamikom revizije i značajnim revizorskim nalazima, uključujući i bilo koje značajne nedostatke u internim kontrolama koje smo identifikovali u toku naše revizije.

KPMG d.o.o. Beograd

Nikola Đenić
Licencirani ovlašćeni revizor

Beograd, 15. april 2025. godine

Finansijski izveštaji za 2024. godinu

BILANS STANJA na dan 31. decembar 2024. godine

U hiljadama dinara	Napomena	31.12.2024.	31.12.2023.
AKTIVA			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	41 (H), 19	6.040.509	5.290.215
Hartije od vrednosti	41 (I), 20	474.572	-
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	41 (J), 21	315.484	338.382
Kredit i potraživanja od komitenata	41 (J), 22	26.041.826	23.344.732
Nematerijalna imovina	41 (L), 24	180.460	210.750
Nekretnine, postrojenja i oprema	41 (E, K), 23	690.383	756.602
Odložena poreska sredstva	17 (B)	13.203	6.922
Ostala sredstva	25	87.377	113.512
UKUPNO AKTIVA		33.843.814	30.061.115
PASIVA			
Obaveze			
Obaveze po osnovu derivata	41 (I), 26	1.932	-
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	41 (N), 27	5.554.489	5.351.596
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim klijentima	41 (N), 28	20.569.668	17.964.975
Subordinirane obaveze	41 (N), 29	1.295.903	1.068.359
Rezervisanja	41 (O), 30	65.107	25.436
Tekuće poreske obaveze		37.759	4.155
Odložene poreske obaveze		9.278	9.434
Ostale obaveze	41 (P), 31	662.591	579.698
Ukupne obaveze		28.196.727	25.003.653
Kapital			
Akcijski kapital i emisiona premija	32	1.864.938	1.864.938
Neraspoređeni dobitak	32	713.523	515.796
Rezerve	32	3.068.626	2.676.728
Ukupno kapital		5.647.087	5.057.462
UKUPNO PASIVA		33.843.814	30.061.115

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d., Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora

BILANS USPEHA u periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

U hiljadama dinara	Napomena	2024.	2023.
Prihodi od kamata	41 (C), 8	5.209.765	4.446.095
Rashodi od kamata	41 (C), 8	(1.294.373)	(1.126.729)
Neto prihod po osnovu kamata		3.915.392	3.319.366
Prihodi od naknada i provizija	41 (D), 9	51.520	67.923
Rashodi naknada i provizija	41 (D), 9	(57.227)	(44.786)
Neto prihod/rashod po osnovu naknada i provizija		(5.707)	23.137
Neto dobitak/(gubitak) po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	41 (I), 10	(1.932)	-
Neto prihod/(rashod) od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule	41 (B), 11	2.045	1.550
Neto rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha	41 (G), 13	(447.022)	(224.917)
Ostali poslovni prihodi	41 (B, G, K), 12	65	1.629
Ukupan neto poslovni prihod		3.462.841	3.120.765
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	14, 41 (Q)	(1.349.630)	(1.339.673)
Troškovi amortizacije	41 (L), 41 (K), 23, 24	(147.926)	(135.141)
Ostali prihodi	15, 41 (R)	81.413	13.041
Ostali rashodi	16, 41 (R)	(1.207.679)	(1.025.457)
Dobitak pre oporezivanja		839.019	633.535
Dobitak/(gubitak) po osnovu odloženih poreza	41 (F, ii), 17	6.281	(23.720)
Porez na dobitak	41 (F, i), 17	(131.777)	(94.019)
DOBITAK PERIODA		713.523	515.796

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d., Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora

IZVEŠTAJ O OSTALOM REZULTATU u periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

U hiljadama dinara	Napomena	2024.	2023.
Dobitak perioda		713.523	515.796
Komponente ostalog rezultata koje ne mogu biti reklasifikovane u dobitak ili gubitak:			
Smanjenje/povećanje revalorizacionih rezervi po osnovu nematerijalnih ulagana i osnovnih sredstava		(2.253)	-
Aktuarski dobitak/gubitak		413	559
Efekti promene vrednosti dužničkih hartija od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat		6.891	-
Ukupan pozitivan/(negativan) ostali rezultat perioda bez poreza		5.051	559
UKUPAN POZITIVAN REZULTAT PERIODA		718.574	516.355

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d., Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora

IZVEŠTAJ O PROMENAMA NA KAPITALU u periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

U hiljadama dinara	Napomena	Akcijski kapital	Emisiona premija	Rezerve iz dobiti i ostale rezerve	Revalorizacione rezerve	Neraspoređeni dobitak	Ukupno
Početno stanje na 1. januar 2023. godine		1.783.080	81.858	2.146.513	158.377	495.038	4.664.866
Dobitak tekuće godine	32	-	-	-	-	515.796	515.796
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	32	-	-	-	559	-	559
Raspodela dobiti	32	-	-	371.279	-	(371.279)	-
Isplata dividendi	32	-	-	-	-	(123.759)	(123.759)
Krajnje stanje na 31. decembar 2023. godine		1.783.080	81.858	2.517.792	158.936	515.796	5.057.462
Početno stanje na 1. januar 2024. godine		1.783.080	81.858	2.517.792	158.936	515.796	5.057.462
Dobitak tekuće godine	32	-	-	-	-	713.523	713.523
Ukupan pozitivan ostali rezultat perioda	32	-	-	-	5.051	-	5.051
Raspodela dobiti	32	-	-	386.847	-	(386.847)	-
Isplata dividendi	32	-	-	-	-	(128.949)	(128.949)
Krajnje stanje na 31. decembar 2024. godine		1.783.080	81.858	2.904.639	163.987	713.523	5.647.087

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d., Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora

IZVEŠTAJ O TOKOVIMA GOTOVINE u periodu od 1. januara do 31. decembra 2024. godine

U hiljadama dinara	2024.	2023.
TOKOVI GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI		
Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	5.486.337	4.665.126
Prilivi od kamata	5.221.734	4.457.276
Prilivi od naknada	61.761	70.070
Prilivi po osnovu ostalih poslovnih aktivnosti	202.842	137.780
Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti	(3.728.931)	(3.636.394)
Odlivi po osnovu kamata	(1.173.548)	(907.089)
Odlivi po osnovu naknada	(83.911)	(68.137)
Odlivi po osnovu bruto zarada, naknada zarada i drugih ličnih rashoda	(1.445.315)	(1.253.945)
Odlivi po osnovu poreza, doprinosa i drugih dažbina na teret prihoda	(90.505)	(264.316)
Odlivi po osnovu drugih troškova poslovanja	(935.652)	(1.142.907)
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti pre povećanja ili smanjenja finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	1.757.406	1.028.732
Priliv po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	2.678.230	3.289.590
Neto priliv po osnovu depozita i ostalih obaveza prema bankama, drugim finansijskim organizacijama, centralnoj banci i klijentima	2.678.230	3.289.590
Odliv po osnovu finansijskih sredstava i finansijskih obaveza	(3.876.338)	(5.626.395)
Neto odliv po osnovu kredita i drugih potraživanja od banaka, drugih finansijskih organizacija, centralne banke i klijenata	(3.387.821)	(5.626.395)
Povećanje potraživanja po osnovu hartija od vrednosti, derivata i ostalih finansijskih sredstava koja nisu namenjena investiranju	(488.517)	-
Neto priliv/(odliv) gotovine iz poslovnih aktivnosti pre poreza na dobit	559.298	(1.308.073)
Plaćeni porez na dobit	(101.507)	(107.197)
Isplaćene dividende	(108.318)	(103.959)
NETO PRILIV/(ODLIV) GOTOVINE IZ POSLOVNIH AKTIVNOSTI	349.473	(1.519.229)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	-	-
Odlivi gotovine iz aktivnosti investiranja	(67.448)	(151.234)
Odlivi za kupovinu nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja i opreme	(67.448)	(151.234)
NETO PRILIV/(ODLIV) GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI INVESTIRANJA	(67.448)	(151.234)
TOKOVI GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA		
Prilivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	1.990.144	1.529.653
Prilivi po osnovu uzetih kredita	1.521.639	1.178.023
Prilivi po osnovu subordiniranih kredita	468.505	351.630
Odlivi gotovine iz aktivnosti finansiranja	(1.754.334)	(2.290.082)
Odlivi po osnovu uzetih kredita	(1.489.595)	(1.787.437)
Odlivi po osnovu subordiniranih kredita	(234.111)	(468.977)
Ostali odlivi iz aktivnosti finansiranja (Napomena 22)	(30.628)	(33.668)
NETO PRILIV/(ODLIV) GOTOVINE IZ AKTIVNOSTI FINANSIRANJA	235.810	(760.429)
SVEGA PRILIVI GOTOVINE	10.154.711	9.484.369
SVEGA ODLIVI GOTOVINE	(9.636.876)	(11.915.261)
NETO POVEĆANJE/(SMANJENJE) GOTOVINE	517.835	(2.430.892)
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI NA POČETKU GODINE	507.970	2.939.248
Pozitivne /(negativne) kursne razlike	(238)	(386)
GOTOVINA I GOTOVINSKI EKIVALENTI NA KRAJU PERIODA	1.025.567	507.970

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d., Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora

1. OSNOVNI PODACI O BANC

3 BANKA a.d. Novi Sad (u daljem tekstu: Banka) osnovana je 27. maja 2002. godine kao Opportunity International štedionica a.d. Novi Sad koja je dobila licencu za poslovanje od Narodne banke Jugoslavije 28. juna 2002. godine i registrovana je kod Privrednog suda 2. jula 2002. godine, sa sedištem u Novom Sadu na adresi Bulevar Oslobođenja 2a.

U skladu sa Zakonom o bankama, Odlukom o osnivanju i Statutom, Banka je registrovana za obavljanje sledećih poslova:

- kreditni poslovi (davanje i uzimanje kredita u zemlji i inostranstvu),
- depozitni poslovi (primanje i polaganje depozita),
- poslovi platnog prometa,
- devizni, devizno valutni i menjački poslovi,
- garancijski poslovi (izdavanje garancija i drugih oblika jemstava) i
- drugi poslovi za koje je ovlašćena zakonom.

Na dan 31. decembar 2024. godine, Banka ima sedište u Novom Sadu, filijale u Novom Sadu, Novom Beogradu, Nišu, Kragujevcu i Jagodini i poslovnice u Požarevcu, Pančevu, Šapcu, Valjevu, Loznici, Obrenovcu, Staroj Pazovi, Zrenjaninu, Sremskoj Mitrovici, Bačkoj Palanci, Somboru, Kraljevu, Užicu, Prijepolju, Kruševcu, Topoli, Ivanjici, Leskovcu, Pirotu, Vranju, Subotici, Čačku, Zaječaru, Aleksincu, Kikindi, Velikoj Plani, Novom Pazaru, Smederevu, Paraćinu, Mladenovcu, Žablju, Vršcu i Petrovcu na Mlavi.

Na dan 31. decembar 2024. godine Banka je imala 520 zaposlenih (31. decembar 2023. godine: 599).

Matični broj banke je 08761132, a poreski identifikacioni broj 101643574.

2. OSNOVA ZA SASTAVLJANJE I PRIKAZIVANJE FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA

Finansijski izveštaji su pripremljeni u skladu sa načelom stalnosti poslovanja koje podrazumeva da će Banka nastaviti da posluje u predvidivoj budućnosti.

Razmatrajući oblike i razmere poremećaja koji se mogu očekivati u bankarskom sektoru i na tržištima na kojima su aktivni klijenti Banke (Napomena 36) rukovodstvo Banke smatra da visina zaštitnih slojeva likvidnosti kao i postojeća adekvatnost kapitala obezbeđuju Banci nastavak poslovanja u toku i nakon prestanka vanrednih okolnosti.

Priloženi finansijski izveštaji Banke sastavljeni su u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izveštavanja izdatim od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde (u daljem tekstu „MSFI“). Takođe su usklađeni sa propisima Narodne banke Srbije, koji regulišu finansijsko izveštavanje banaka.

A Novi i izmenjeni MSFI računovodstveni standardi čije je stupanje na snagu i primena obavezna u tekućoj godini

Usvojene računovodstvene politike su u skladu sa onima iz prethodne finansijske godine, izuzev sledećih izmenjenih MSFI koji su usvojeni od strane Banke od 1. januara 2024. godine:

- Izmene MRS 1 „Prezentacija finansijskih izveštaja“ – klasifikacija obaveza na tekuće ili stalne – odlaganje dana primene i tekuće obaveze sa kovenantima. Prema izmenama MRS 1, klasifikacija određenih obaveza kao kratkoročnih ili dugoročnih može biti podložna promenama (npr. konvertibilni dug). Pored toga, Društva će možda morati da obezbede nova obelodanjivanja za obaveze koje podležu kovenantima;

- Izmene MSFI 16 "Lizing" – lizing obaveza u transakciji prodaje i ponovne kupovine. Izmene MSFI 16 utiču na to kako prodavac-zakupac obračunava promenljiva plaćanja zakupa koja nastaju tokom transakcija prodaje i povratnog zakupa. Izmene uvode novi računovodstveni model za varijabilna plaćanja i zahtevaće od zakupaca da ponovo procene i potencijalno preračunaju transakcije prodaje i povratnog zakupa;
- Izmene MRS 7 „Izveštaj o tokovima gotovine i MSFI 7 „Finansijski instrumenti“ – obelodanjivanje finansijskih aranžmana dobavljača. Prema izmenama, Društva takođe treba da obelodane vrstu i efekat negotovinskih promena u knjigovodstvenim vrednostima finansijskih obaveza koje su deo finansijskog aranžmana dobavljača.

Usvajanje navedenih novih i izmena postojećih standarda nije imalo za rezultat značajne efekte na finansijske izveštaje Banke.

B. Standardi koji su izdati, ali još uvek nisu stupili na snagu i nisu ranije usvojeni

- Izmene MRS 21 „Efekti promena deviznih kurseva“ – nedostatak zamenljivosti koje su primenljive na periode nakon 1. januara 2025. godine.
- Klasifikacija i vrednovanje finansijskih instrumenata – izmene MSFI 9 u MSFI 7 koje su primenljive na periode nakon 1. januara 2026. godine.

Tokom poslednjih nekoliko godina, postavljana su pitanja kako klasifikovati pojedina finansijska sredstva sa ESG povezanim karakteristikama – na primer, kredit sa smanjenjem kamatne stope ako dužnik ispuni određeni ESG cilj – u skladu sa postojećim zahtevima. Kako globalno tržište za ova finansijska sredstva brzo raste, postojala je hitna potreba za pojašnjenjem kako bi ovakve karakteristike trebalo analizirati.

Međunarodni savet za računovodstvene standarde (IASB) je sada izmenio MSFI 9 Finansijski instrumenti nakon svog post-implementacionog pregleda (PIR) zahteva za klasifikaciju i merenje. Izmene uključuju smernice o klasifikaciji finansijskih sredstava, uključujući ona sa uslovnim karakteristikama.

IASB je takođe izmenio MSFI 7 Finansijski instrumenti: Obelodanjivanja. Kompanije će sada biti obavezane da pruže dodatna obelodanjivanja o finansijskim sredstvima i finansijskim obavezama koje imaju određene uslovne karakteristike.

- Izmene MSFI 18 – prezentacija i obelodanjivanje u finansijskim izveštajima koje su primenljive na periode nakon 1. januara 2027. godine.

Način na koji kompanije obelodanjuju svoje finansijske performanse biće promenjen.

Odgovarajući na zahteve investitora za relevantnijim i uporedivijim informacijama, MSFI 18 Prezentacija i obelodanjivanje u finansijskim izveštajima ima za cilj da obezbedi veću konzistentnost u prezentaciji kako bilansa uspeha i izveštaja o novčanim tokovima, kao i detaljnije informacije.

Suštinski, neto profit kompanija se neće promeniti. Međutim, ono što će se promeniti jeste način na koji prikazuju svoje rezultate u bilansu uspeha i kako obelodanjuju informacije u napomenama uz finansijske izveštaje. Takođe, određene "non-GAAP" mere – mere učinka menadžmenta (MPM) – sada će biti deo revidiranih finansijskih izveštaja. Zajedno, novi zahtevi pomoći će kompanijama da bolje ispričaju svoju priču i povežu svoje izveštavanje u finansijskim izveštajima.

Novi standard utiče na sve kompanije u različitim industrijama. Kompanije moraju da se fokusiraju na detaljne zahteve i primene ih u svojim specifičnim okolnostima kako bi doneli nove procene, navigirali kroz složenosti i nadgledali promene u sistemima i procesima.

- MSFI 19 Zavisna pravna lica bez javne odgovornosti: obelodanjivanja koja su primenljiva na periode nakon 1. januara 2027. godine.

- Godišnja unapređenja standarda koja su primenljiva na periode nakon 1. januara 2026. godine.
- Dopuna MSFI 10 - Konsolidovani finansijski izveštaji i MRS 28 - Investicije u pridružene entitete i zajednička ulaganja: Prodaja aktive između investitora i zavisnog društva, dostupan za dobrovoljnu primenu sa odloženim neodređenim datumom obavezne primene.

Banka nije primenila navedene nove standarde, izmene postojećih standarda i nova tumačenja pre nego što stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da primena ovih novih standarda, izmena postojećih standarda i novih tumačenja neće imati materijalan uticaj na finansijske izveštaje Banke u periodu početne primene.

C. Uporedni podaci

Računovodstvene politike i procene koje se tiču priznavanja i vrednovanja sredstava i obaveza korišćene prilikom sastavljanja ovih finansijskih izveštaja su konzistentne sa računovodstvenim politikama i procenama primenjenim u sastavljanju godišnjih finansijskih izveštaja Banke za 2023. godinu.

3. FUNKCIONALNA I IZVEŠTAJNA VALUTA

Finansijski izveštaji su prikazani u dinarima (RSD) koji ujedno predstavljaju funkcionalnu i izveštajnu valutu Banke. Svi podaci prikazani u dinarima su prikazani u hiljadama, osim ako nije drugačije naznačeno. Sve transakcije izvršene u valutama koje nisu funkcionalna valuta tretiraju se kao transakcije u stranim valutama.

4. KORIŠĆENJE PROCENJIVANJA

Priprema finansijskih izveštaja u skladu sa MSFI zahteva od menadžmenta da izvrši procenu i donese pretpostavke koje utiču na primenu politika i prezentirane vrednosti sredstava i obaveza, prihoda i rashoda. Stvarni iznosi se mogu razlikovati od ovih procena. Procene i pretpostavke na bazi kojih su izvršene razmatraju se kontinuirano.

Procene i pretpostavke se zasnivaju na principu kontinuiranog poslovanja koji podrazumeva da će Banka nastaviti sa poslovanjem u predvidljivoj budućnosti. Izmene knjigovodstvenih procena se priznaju u periodu u kom su izvršene kao i u budućim periodima.

A. Pravila procenjivanja

Banka u 2024. raspolaže dužničkim hartijama od vrednosti koje vrednuje po fer vrednosti kroz ostali rezultat dok je valutni SWAP vrednovan po fer vrednost kroz bilans uspeha.

Početno priznavanje hartija od vrednosti realizuje se po fer vrednosti sa priznavanjem troškova transakcije u bilansu uspeha. Naknadno vrednovanje hartija od vrednosti vrši se na način da se prihod od kamata, ispravka i kursne razlike priznaju u bilansu uspeha, a sve ostale promene kroz ostali ukupan rezultat (FVOCI). Osnova vrednovanja je aktuelna tržišna cena navedene hartije od vrednosti.

Na prestanku priznavanja kumulativni gubitak/dobitak iz kapitala se prenosi u bilans uspeha.

B. Neizvesnost prilikom procenjivanja

Informacije o pretpostavkama i procenama neizvesnosti kod kojih postoji znatan nivo rizika da mogu dovesti do materijalno značajnih prilagođavanja u 2023. i 2024. godini prikazan je u sledećim delovima teksta u okviru:

- Napomene 5.A: obezvređenje finansijskih sredstava: određivanje ulaznih informacija za model odmeravanja očekivanog kreditnog gubitka uključujući i forward looking informacije;
- Napomene 17: priznavanje odloženih poreskih sredstava (raspoloživost buduće oporezive dobiti);

- Napomene 30: rezervisanja: ključne pretpostavke o verovatnoći i veličini odliva sredstava;
- Napomene 38.G: obezvređenje finansijskih instrumenata: ključne pretpostavke korišćene prilikom procene naplativih novčanih tokova; i
- Napomene 38. K i L: procenjeni vek korišćenja nekretnine, postrojenja i opreme i nematerijalnih ulaganja.

5. PREGLED FINANSIJSKIH RIZIKA

Ova Napomena sadrži pregled izloženosti Banke finansijskim rizicima i načine upravljanja kapitalom. Informacije koje se odnose na okvir upravljanja rizicima koji Banka primenjuje date su Napomeni br. 39.

A. Kreditni rizik

U Napomeni br. 36. B data je definicija kreditnog rizika i detaljan opis okvira za upravljanje kreditnim rizikom Banke.

i. Analiza kvaliteta kreditnog portfolija

Tabele koje slede sadrže informacije o kvalitetu finansijskih sredstava koja se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti. Prikazani iznosi su bruto ukoliko nije eksplicitno navedeno drugačije. Vanbilansne stavke po garancijama prikazane u tabelama predstavljaju preuzete ili garantovane iznose po kojima može doći do plaćanja. Objašnjenja pojmova Nivo 1. Nivo 2 i Nivo 3 prezentovana su u delu III ove napomene. Banka upravlja izloženošću kreditnom riziku primenom sledećih kontrolnih mera: redovnom procenom primenom interno definisanih kreditnih kriterijuma i diversifikacijom sektorskog rizika kako bi izbegla koncentraciju po bilo kom tipu biznisa. Banka uzima kolaterale u vidu hipoteka na nepokretnostima, depozita i zaloge sa ciljem umanjenja izloženosti kreditnom riziku.

U hiljadama dinara	12m PD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kredit i potraživanja od komitenata					
Pravna lica i preduzetnici					
Rejting 1	0,62%	928.361	36.712	-	965.073
Rejting 2	0,91%	1.462.379	80.147	-	1.542.526
Rejting 3	1,00%	1.354.095	94.216	-	1.448.311
Rejting 4	1,57%	1.857.139	172.153	-	2.029.292
Rejting 5	1,73%	1.378.710	131.077	-	1.509.787
Rejting 6	2,49%	717.579	148.400	-	865.979
Rejting 7	4,65%	404.710	297.991	-	702.701
Rejting 8	14,57%	137.304	312.889	-	450.193
Rejting 9	37,89%	33.739	108.977	-	142.716
Default		-	-	275.977	275.977
Bruto knjigovodstvena vrednost		8.274.016	1.382.562	275.977	9.932.555
Ispravka vrednosti		(64.080)	(58.245)	(168.466)	(290.791)
Neto knjigovodstvena vrednost		8.209.936	1.324.317	107.511	9.641.764
Fizička lica – penzioneri i zaposleni					
Rejting 1	0,98%	118.361	6.788	-	125.149
Rejting 2	1,61%	289.705	20.579	-	310.284
Rejting 3	1,91%	729.942	43.150	-	773.092
Rejting 4	2,45%	858.746	58.475	-	917.221
Rejting 5	3,67%	1.608.493	148.754	-	1.757.247
Rejting 6	3,95%	1.111.357	160.391	-	1.271.748
Rejting 7	7,33%	1.639.690	178.726	-	1.818.416
Rejting 8	22,18%	462.827	99.391	-	562.218
Rejting 9	55,98%	9.819	38.746	-	48.565
Default		-	-	137.814	137.814
Bruto knjigovodstvena vrednost		6.828.940	755.000	137.814	7.721.754
Ispravka vrednosti		(68.487)	(32.895)	(98.351)	(199.733)
Neto knjigovodstvena vrednost		6.760.453	722.105	39.463	7.522.021

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	12m PD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Poljoprivredna gazdinstva					
Rejting 1	0,55%	430.740	8.021	-	438.761
Rejting 2	1,01%	788.591	50.091	-	838.682
Rejting 3	1,01%	1.527.941	128.050	-	1.655.991
Rejting 4	1,29%	1.626.660	217.890	-	1.844.550
Rejting 5	1,73%	1.260.786	151.236	-	1.412.022
Rejting 6	2,64%	1.289.925	155.745	-	1.445.670
Rejting 7	3,74%	366.242	90.904	-	457.146
Rejting 8	11,89%	158.720	433.575	-	592.295
Rejting 9	31,12%	6.741	202.146	-	208.887
Default		-	-	208.484	208.484
Bruto knjigovodstvena vrednost		7.456.346	1.437.658	208.484	9.102.488
Ispravka vrednosti		(47.973)	(57.921)	(118.553)	(224.447)
Neto knjigovodstvena vrednost		7.408.373	1.379.737	89.931	8.878.041
Ukupno krediti i potraživanja od komitenata					
Bruto knjigovodstvena vrednost		22.559.302	3.575.220	622.275	26.756.797
Ispravka vrednosti		(180.540)	(149.061)	(385.370)	(714.971)
Neto knjigovodstvena vrednost		22.378.762	3.426.159	236.905	26.041.826
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija					
Rejting 1		201.014	-	-	201.014
Rejting 2		2.036	-	-	2.036
Rejting 3		1.951	-	-	1.951
Rejting 4		-	-	-	-
Rejting 5		2.540	-	-	2.540
Rejting 6		797	-	-	797
Rejting 7		-	-	-	-
Rejting 8		-	-	-	-
Rejting 9		-	-	-	-
Default		-	-	138.795	138.795
Bruto knjigovodstvena vrednost		208.338	-	138.795	347.133
Ispravka vrednosti		(423)	-	(31.226)	(31.649)
Neto knjigovodstvena vrednost		207.915	-	107.569	315.484
Ostala sredstva					
Rejting 1		8.836	36	-	8.872
Rejting 2		192	87	-	279
Rejting 3		304	87	-	391
Rejting 4		296	186	-	482
Rejting 5		464	202	-	666
Rejting 6		226	127	-	353
Rejting 7		2.304	179	-	2.483
Rejting 8		801	163	-	964
Rejting 9		72.753	3.113	-	75.866
Default		-	-	25.191	25.191
Bruto knjigovodstvena vrednost		86.176	4.180	25.191	115.547
Ispravka vrednosti		(13.953)	(609)	(25.014)	(39.576)
Neto knjigovodstvena vrednost		72.223	3.571	177	75.971

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	12m PD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Vanbilansne stavke					
Rejting 1		500	-	-	500
Rejting 2		800	56	-	856
Rejting 3		171	500	-	671
Rejting 4		-	200	-	200
Rejting 5		-	-	-	-
Rejting 6		-	-	-	-
Rejting 7		-	-	-	-
Rejting 8		-	-	-	-
Rejting 9		-	-	-	-
Default		-	-	-	-
Bruto knjigovodstvena vrednost		1.471	756	-	2.227
Ispravka vrednosti		(2)	(2)	-	(4)
Neto knjigovodstvena vrednost		1.469	754	-	2.223
Ukupna bruto knjigovodstvena vrednost	22.855.287	3.580.156	786.261	27.221.704	
Ukupna ispravka vrednosti	(194.918)	(149.672)	(441.610)	(786.200)	
Ukupna neto knjigovodstvena vrednost	22.660.369	3.430.484	344.651	26.435.504	

Na dan 31.12.2024. godine Banka nema POCI sredstva.

U hiljadama dinara	12m PD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Kredit i potraživanja od komitenata					
Pravna lica i preduzetnici					
Rejting 1	1,28%	145.954	22.683	-	168.637
Rejting 2	1,98%	336.969	71.311	-	408.280
Rejting 3	2,42%	766.579	204.577	-	971.156
Rejting 4	2,68%	1.068.484	325.346	-	1.393.830
Rejting 5	3,62%	1.302.825	436.015	-	1.738.840
Rejting 6	4,31%	1.098.633	506.104	-	1.604.737
Rejting 7	7,17%	721.636	362.445	-	1.084.081
Rejting 8	17,37%	237.972	340.025	-	577.997
Rejting 9	41,85%	91.713	319.990	-	411.703
Default		-	-	357.568	357.568
Bruto knjigovodstvena vrednost		5.770.765	2.588.496	357.568	8.716.829
Ispravka vrednosti		(49.304)	(75.206)	(148.387)	(272.897)
Neto knjigovodstvena vrednost		5.721.461	2.513.290	209.181	8.443.932
Fizička lica – penzioneri i zaposleni					
Rejting 1	1,28%	94.311	5.073	-	99.384
Rejting 2	1,67%	268.967	12.563	-	281.530
Rejting 3	1,92%	459.016	32.094	-	491.110
Rejting 4	2,31%	674.336	57.604	-	731.940
Rejting 5	2,55%	1.080.036	88.135	-	1.168.171
Rejting 6	2,96%	1.191.252	153.267	-	1.344.519
Rejting 7	9,43%	1.086.013	201.722	-	1.287.735
Rejting 8	30,98%	799.932	142.833	-	942.765
Rejting 9	53,59%	40.579	92.875	-	133.454
Default		-	-	178.345	178.345
Bruto knjigovodstvena vrednost		5.694.442	786.166	178.345	6.658.953
Ispravka vrednosti		(82.551)	(41.189)	(64.509)	(188.249)
Neto knjigovodstvena vrednost		5.611.891	744.977	113.836	6.470.704

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	12m PD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Poljoprivredna gazdinstva					
Rejting 1	0,22%	587.734	27.986	-	615.720
Rejting 2	0,23%	856.684	97.334	-	954.018
Rejting 3	0,51%	1.519.382	238.412	-	1.757.794
Rejting 4	0,99%	978.143	168.643	-	1.146.786
Rejting 5	1,47%	1.069.609	142.982	-	1.212.591
Rejting 6	2,90%	878.200	142.185	-	1.020.385
Rejting 7	5,21%	456.340	139.422	-	595.762
Rejting 8	13,15%	210.350	259.631	-	469.981
Rejting 9	50,72%	84.768	471.241	-	556.009
Default		-	-	299.983	299.983
Bruto knjigovodstvena vrednost		6.641.210	1.687.836	299.983	8.629.029
Ispravka vrednosti		(25.171)	(58.804)	(114.958)	(198.933)
Neto knjigovodstvena vrednost		6.616.039	1.629.032	185.025	8.430.096
Ukupno krediti i potraživanja od komitenata					
Bruto knjigovodstvena vrednost		18.106.417	5.062.498	835.896	24.004.811
Ispravka vrednosti		(157.026)	(175.199)	(327.854)	(660.079)
Neto knjigovodstvena vrednost		17.949.391	4.887.299	508.042	23.344.732
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih institucija					
Rejting 1		198.138	-	-	198.138
Rejting 2		2.095	-	-	2.095
Rejting 3		1.198	-	-	1.198
Rejting 4		2.245	-	-	2.245
Rejting 5		1.581	306	-	1.887
Rejting 6		1.634	138.210	-	139.844
Rejting 7		-	88	-	88
Rejting 8		-	-	-	-
Rejting 9		-	-	-	-
Default		-	-	-	-
Bruto knjigovodstvena vrednost		206.891	138.604	-	345.495
Ispravka vrednosti		(215)	(6.898)	-	(7.113)
Neto knjigovodstvena vrednost		206.676	131.706	-	338.382
Ostala sredstva					
Rejting 1		9.969	4	-	9.973
Rejting 2		162	46	-	208
Rejting 3		295	67	-	362
Rejting 4		486	100	-	586
Rejting 5		774	160	-	934
Rejting 6		2.419	252	-	2.671
Rejting 7		3.451	511	-	3.962
Rejting 8		77.710	3.435	-	81.145
Rejting 9		10.213	646	-	10.859
Default		-	-	27.652	27.652
Bruto knjigovodstvena vrednost		105.479	5.221	27.652	138.352
Ispravka vrednosti		(3.557)	(186)	(24.905)	(28.648)
Neto knjigovodstvena vrednost		101.922	5.035	2.747	109.704

U hiljadama dinara	12m PD	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Vanbilansne stavke					
Rejting 1		-	-	-	-
Rejting 2		1.360	-	-	1.360
Rejting 3		583	200	-	783
Rejting 4		539	-	-	539
Rejting 5		36	223	-	259
Rejting 6		325	297	-	622
Rejting 7		-	54	-	54
Rejting 8		1	-	-	1
Rejting 9		-	-	-	-
Default		-	-	201	201
Bruto knjigovodstvena vrednost		2.844	774	201	3.819
Ispravka vrednosti		(7)	(3)	(66)	(76)
Neto knjigovodstvena vrednost		2.837	771	135	3.743
Ukupna bruto knjigovodstvena vrednost		18.421.631	5.207.097	863.749	24.492.477
Ukupna ispravka vrednosti		(160.805)	(182.286)	(352.825)	(695.916)
Ukupna neto knjigovodstvena vrednost		18.260.826	5.024.811	510.924	23.796.561

Na dan 31.12.2023. godine Banka nema POCI sredstva.

Svaki klijent je klasifikovan u jednu od 10 rejting kategorija. Postoji 9 *non-default* i jedna default kategorija. Dalja kategorizacija rejtinga nije primenjivana.

U tabeli koja sledi prikazan je status kašnjenja kredita i potraživanja od komitenata sa presečnom tačkom za kašnjenje od 30 dana koja predstavlja indikator povećanja kreditnog rizika:

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kredit i potraživanja od komitenata				
Pravna lica i preduzetnici				
Bez kašnjenja u otplati	8.189.800	994.832	37.166	9.221.798
U kašnjenju do 30 dana	84.216	321.789	18.938	424.943
U kašnjenju preko 30 dana	-	65.943	219.873	285.816
Bruto knjigovodstvena vrednost	8.274.016	1.382.564	275.977	9.932.557
Ispravka vrednosti	(64.080)	(58.245)	(168.466)	(290.791)
Neto knjigovodstvena vrednost	8.209.936	1.324.319	107.511	9.641.766
Fizička lica – penzioneri i zaposleni				
Bez kašnjenja u otplati	6.782.946	670.992	1.583	7.455.521
U kašnjenju do 30 dana	45.995	51.638	-	97.633
U kašnjenju preko 30 dana	-	32.372	136.231	168.603
Bruto knjigovodstvena vrednost	6.828.941	755.002	137.814	7.721.757
Ispravka vrednosti	(68.487)	(32.895)	(98.351)	(199.733)
Neto knjigovodstvena vrednost	6.760.454	722.107	39.463	7.522.024
Poljoprivredna gazdinstva				
Bez kašnjenja u otplati	7.386.447	1.132.274	32.977	8.551.698
U kašnjenju do 30 dana	69.898	239.330	9.229	318.457
U kašnjenju preko 30 dana	-	66.051	166.277	232.328
Bruto knjigovodstvena vrednost	7.456.345	1.437.655	208.483	9.102.483
Ispravka vrednosti	(47.973)	(57.921)	(118.553)	(224.447)
Neto knjigovodstvena vrednost	7.408.372	1.379.734	89.930	8.878.036
Ukupno kredit i potraživanja od komitenata				
Bruto knjigovodstvena vrednost	22.559.302	3.575.221	622.274	26.756.797
Ispravka vrednosti	(180.540)	(149.061)	(385.370)	(714.971)
Neto knjigovodstvena vrednost	22.378.762	3.426.160	236.904	26.041.826

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kredit i potraživanja od banaka i finansijskih organizacija				
Bez kašnjenja u otplati	208.338	-	138.002	346.340
U kašnjenju do 30 dana	-	-	-	-
U kašnjenju preko 30 dana	-	-	793	793
Bruto knjigovodstvena vrednost	208.338	-	138.795	347.133
Ispravka vrednosti	(423)	-	(31.226)	(31.649)
Neto knjigovodstvena vrednost	207.915	-	107.569	315.484
Ostala sredstva				
Bez kašnjenja u otplati	83.992	4.103	52	88.147
U kašnjenju do 30 dana	2.182	40	4	2.226
U kašnjenju preko 30 dana	-	37	25.137	25.174
Bruto knjigovodstvena vrednost	86.174	4.180	25.193	115.547
Ispravka vrednosti	(13.953)	(609)	(25.014)	(39.576)
Neto knjigovodstvena vrednost	72.221	3.571	179	75.971
Vanbilansne stavke				
Bez kašnjenja u otplati	1.471	756	-	2.227
U kašnjenju do 30 dana	-	-	-	-
U kašnjenju preko 30 dana	-	-	-	-
Bruto knjigovodstvena vrednost	1.471	756	-	2.227
Ispravka vrednosti	(2)	(2)	-	(4)
Neto knjigovodstvena vrednost	1.469	754	-	2.223
Ukupna bruto knjigovodstvena vrednost	22.855.285	3.580.157	786.262	27.221.704
Ukupna ispravka vrednosti	(194.918)	(149.672)	(441.610)	(786.200)
Ukupna neto knjigovodstvena vrednost	22.660.367	3.430.485	344.652	26.435.504
U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Kredit i potraživanja od komitenata				
Pravna lica i preduzetnici				
Bez kašnjenja u otplati	5.656.215	2.210.349	39.132	7.905.696
U kašnjenju do 30 dana	114.550	310.589	15.179	440.318
U kašnjenju preko 30 dana	-	67.557	303.258	370.815
Bruto knjigovodstvena vrednost	5.770.765	2.588.495	357.569	8.716.829
Ispravka vrednosti	(49.304)	(75.206)	(148.387)	(272.897)
Neto knjigovodstvena vrednost	5.721.461	2.513.289	209.182	8.443.932
Fizička lica – penzioneri i zaposleni				
Bez kašnjenja u otplati	5.631.442	632.768	5.886	6.270.096
U kašnjenju do 30 dana	63.000	95.402	4.321	162.723
U kašnjenju preko 30 dana	-	57.996	168.138	226.134
Bruto knjigovodstvena vrednost	5.694.442	786.166	178.345	6.658.953
Ispravka vrednosti	(82.551)	(41.189)	(64.509)	(188.249)
Neto knjigovodstvena vrednost	5.611.891	744.977	113.836	6.470.704
Poljoprivredna gazdinstva				
Bez kašnjenja u otplati	6.574.932	1.318.078	32.759	7.925.769
U kašnjenju do 30 dana	66.278	311.735	15.288	393.301
U kašnjenju preko 30 dana	-	58.023	251.936	309.959
Bruto knjigovodstvena vrednost	6.641.210	1.687.836	299.983	8.629.029
Ispravka vrednosti	(25.171)	(58.804)	(114.958)	(198.933)
Neto knjigovodstvena vrednost	6.616.039	1.629.032	185.025	8.430.096
Ukupno kredit i potraživanja od komitenata				
Bruto knjigovodstvena vrednost	18.106.417	5.062.497	835.897	24.004.811
Ispravka vrednosti	(157.026)	(175.199)	(327.854)	(660.079)
Neto knjigovodstvena vrednost	17.949.391	4.887.298	508.043	23.344.732

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Kredit i potraživanja od banaka i finansijskih organizacija				
Bez kašnjenja u otplati	206.891	138.298	-	345.189
U kašnjenju do 30 dana	-	-	-	-
U kašnjenju preko 30 dana	-	306	-	306
Bruto knjigovodstvena vrednost	206.891	138.604	-	345.495
Ispravka vrednosti	(215)	(6.898)	-	(7.113)
Neto knjigovodstvena vrednost	206.676	131.706	-	338.382
Ostala sredstva				
Bez kašnjenja u otplati	105.256	4.837	72	110.165
U kašnjenju do 30 dana	223	166	9	398
U kašnjenju preko 30 dana	-	218	27.571	27.789
Bruto knjigovodstvena vrednost	105.479	5.221	27.652	138.352
Ispravka vrednosti	(3.557)	(186)	(24.905)	(28.648)
Neto knjigovodstvena vrednost	101.922	5.035	2.747	109.704
Vanbilansne stavke				
Bez kašnjenja u otplati	2.844	775	200	3.819
U kašnjenju do 30 dana	-	-	-	-
U kašnjenju preko 30 dana	-	-	-	-
Bruto knjigovodstvena vrednost	2.844	775	200	3.819
Ispravka vrednosti	(7)	(3)	(66)	(76)
Neto knjigovodstvena vrednost	2.837	772	134	3.743
Ukupna bruto knjigovodstvena vrednost	18.421.631	5.207.097	863.749	24.492.477
Ukupna ispravka vrednosti	(160.805)	(182.286)	(352.825)	(695.916)
Ukupna neto knjigovodstvena vrednost	18.260.826	5.024.811	510.924	23.796.561

ii. Obezbeđenje plasmana

Za određene izloženosti Banka pribavlja kolaterale i druge vrste obezbeđenja. Prodaji kolaterala se pristupa onda kad dužnik ne izmiruje svoje obaveze prema Banci.

Banka ima kolaterale po osnovu kredita i potraživanja od komitenata. Vrste obezbeđenja koje Banka prihvata su sledeći:

- jedan ili više žiranata koji potpisuju menicu i dostavljaju administrativnu zabranu na platu ili penziju,
- blanko menice izdate od strane preduzetnika ili pravnog lica koje je uzelo kredit,
- zaloga na pokretnim stvarima,
- hipoteka na nepokretnostima,
- nenamenski gotovinski depoziti i
- polisa osiguranja u korist Banke.

Procena fer vrednosti se zasniva na vrednosti instrumenta obezbeđenja procenjenog u trenutku zaduživanja. Nakon procene u trenutku zaduživanja ovlašćeni procenitelj vrši procenu nepokretnosti najmanje jednom u tri godine, a po potrebi i češće u zavisnosti od promenljivosti njihovih vrednosti.

Za problematična potraživanja (finansijska sredstva u nivou 3) procena vrednosti instrumenata obezbeđenja vrši se jednom godišnje.

Banka ne uzima kolaterale po osnovu kredita i potraživanja od banaka, osim hartija od vrednosti koje se drže u sklopu reverznih repo transakcija i hartija od vrednosti koje služe kao obezbeđenje potraživanja.

Procena fer vrednosti sredstava obezbeđenja uz primenjeno „hair-cut“ prilagođavanje sa ciljem smanjenja izloženosti u default-u upotrebljeno je u obračunu obezvređenja finansijskih sredstava na dan 31.12.2024. odnosno 31.12.2023. prikazana je u narednoj tabeli:

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Nekretnine	9.659	5.819	10.049	25.527
Gotovinski depoziti	16	-	-	16
Ukupno	9.675	5.819	10.049	25.543
U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Nekretnine	47.521	30.628	36.902	115.051
Gotovinski depoziti	4.034	-	-	4.034
Ukupno	51.555	30.628	36.902	119.085

Prikazana vrednost sredstva obezbeđenja ograničena je na bruto izloženost po finansijskom instrumentu u slučaju kada je vrednost kolaterala veća od preostale finansijske obaveze klijenta prema Banci.

Poboljšanje naplate kredita obezbeđenih hipotekom na nepokretnostima razmatra se na redovnim sednicama Odbora za upravljanje lošom aktivom.

Tabela ispod prikazuje razloženu kreditnu izloženost po osnovu kredita i potraživanja od komitenata obezbeđenih hipotekama na nepokretnostima prema vrednostima odnosa bruto odobrenog kredita i procenjene vrednosti kolaterala (LTV racio). LTV se računa kao odnos bruto iznosa kredita i procenjene vrednosti kolaterala.

2024.	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost	Ispravka bez korišćenja kolaterala	Neto izloženost bez korišćenja kolaterala
<50%	24.436	(6.062)	18.374	(6.195)	18.241
71%-90%	1.350	(1.163)	187	(1.163)	187
2023.	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost	Ispravka bez korišćenja kolaterala	Neto izloženost bez korišćenja kolaterala
<50%	60.369	(13.009)	47.360	(13.818)	46.551
51%-70%	3.863	(2.328)	1.535	(2.328)	1.535

iii. Ispravka vrednosti za očekivane kreditne gubitke (ECL)

Računovodstvene politike za procenu obezvređenja dati su i u okviru napomene 40 (G)(VII).

Značajno povećanje kreditnog rizika

Kada određuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika pojedinačnog finansijskog instrumenta nakon inicijalnog odmeravanja Banka razmatra kvantitativne i kvalitativne informacije i vrši analize na bazi istorijskih podataka i ekspertskih procena koje uključuju „forward looking“ informacije.

Banka periodično procenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na dan početnog priznavanja i obračunava adekvatan iznos obezvređenja po osnovu očekivanih kreditnih gubitaka.

Značajno povećanje kreditnog rizika za segment izloženosti prema fizičkim licima, preduzetnicima i pravnim licima se utvrđuje na osnovu kašnjenja od 30 dana i kvalitativnih faktora (docnja u Kreditnom birou, status u APR, stanje računa u prinudnoj naplati, kriterijumi na „watch“ listi koji ukazuju na značajno povećanje kreditnog rizika kao što su aktivacija sredstava obezbeđenja, loša istorija, izvršen reprogram, prebacivanje predmeta u nadležnost službe za naplatu, i sl.) .

Banka je razvojem modela internog rejtinga po segmentima klijenata stvorila uslove za merenje značajnog povećanja kreditnog rizika putem relativnog pogoršanja rizika neizvršenja obaveza dužnika po instrumentu za ceo period života (kretanja u *lifetime* PD-u). Relativna promena verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD) tokom veka trajanja izračunava se poređenjem PD parametra tokom veka trajanja dodeljenog na datum izveštavanja i usklađenog PD parametra tokom veka trajanja dodeljenog finansijskoj imovini prilikom inicijalnog priznavanja. Ukoliko je racio veći od 200% smatra se da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od početnog priznavanja. Dodatno, ukoliko se na datum izveštavanja apsolutna vrednost godišnje verovatnoće nastupanja statusa neizmirenja obaveza (PD parametra) povećala na nivo iznad 20% takođe se utvrđuje značajno povećanje kreditnog rizika.

Značajno povećanje kreditnog rizika za segment izloženosti prema državama i finansijskim institucijama je utvrđen kao pad od dve rejting kategorije, posmatrano u odnosu na rejting skale renomiranih eksternih rejting agencija.

Nivoi kreditnog rizika

Banka određuje nivo kreditnog rizika na svaku izloženosti na osnovu različitih podataka koji su utvrđeni da predviđaju rizik od neizvršenja obaveza i primenjuju iskustvenu kreditnu procenu. Banka koristi ove ocene kreditnog rizika u identifikaciji značajnog povećanja kreditnog rizika u skladu sa MSFI 9. Ocena kreditnog rizika određuje se korišćenjem određenih kvalitativnih i kvantitativnih faktora koji ukazuju na rizik od neizvršenja obaveza.

Sve izloženosti su alocirane u određene ocene kreditnog rizika prilikom inicijalnog priznavanja na osnovu dostupnih informacija o klijentu. Izloženosti su podvrgnute stalnom praćenju što može prouzrokovati premeštanje jedne izloženosti iz jednog u drugi nivo kreditnog rizika.

Banka je identifikovala parametre čija identifikacija odražava povećanje rizika neizvršenja obaveza (default-a). U identifikaciji značajnog povećanja kreditnog rizika na nivou pojedinačnog finansijskog instrumenta. Banka vodi računa da je taj momenat identifikovan pre samog momenta default-a.

Ocena kreditnog rizika bazirana na kvantitativnim i kvalitativnim kriterijumima za identifikovanje značajnog povećanja kreditnog rizika predstavlja primarnu ulaznu informaciju u određivanju perioda na koji se odnosi PD (primenjujući očekivani kreditni gubitak za 12 M, ili očekivani kreditni gubitak tokom životnog veka finansijskog instrumenta)

Banka sprovodi statističku analizu uticaja kvalitativnih i kvantitativnih faktora na stopu default-a koristeći sledeću segmentaciju klijenata:

- segment registrovanih poljoprivrednih gazdinstava,
- segment pravnih lica i preduzetnika koji su dostavili bilanse ne starije od dve godine,
- segment preduzetnika koji nisu dostavili bilanse u poslednje dve godine odnosno vrše paušalno plaćanje poreza,
- segment penzionera u okviru grupe fizičkih lica,
- segment zaposlenih lica u okviru grupe fizičkih lica.

Banka je u 2024. dodatno unapredila model internog rejtinga u skladu sa preporukama proisteklim iz redovne godišnje validacije. Za klijentske grupe u segmentu registrovanih poljoprivrednih gazdinstava i segmentu penzionera u okviru grupe fizičkih lica rađena je samo rekalkulacija postojećeg modela, dok je za ostale segmente rađen ponovni razvoj modela internog rejtinga.

Sva finansijska sredstva za koje se vrši obračun ispravke vrednosti se raspoređuju u jedan od nivoa 1. 2 ili 3. u zavisnosti od kvaliteta samog instrumenta, i to na sledeći način:

- Nivo 1 – finansijska sredstva kod kojih nije došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika od momenta početnog priznavanja,,
- Nivo 2 – finansijska sredstva kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika i
- Nivo 3 – finansijska sredstva kod kojih su identifikovani objektivni dokazi obezvređenja.

Banka na svaki izveštajni period procenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika za sva finansijska sredstva. Ukoliko se ispravka vrednosti za finansijska sredstva odmerava po iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog veka iz prethodnog izveštajnog perioda, ali se utvrdi da na tekući datum kriterijumi za ovaj način vrednovanje više ne postoje, Banka će odmeravati ispravku vrednosti po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomesečnim kreditnim gubicima na tekući datum izveštavanja.

U svakom izveštajnom periodu, odnosno u momentu procene očekivanih kreditnih gubitaka za potrebe obračuna ispravke vrednosti. Banka u skladu s internom Metodologijom procenjuje za sva finansijska sredstva pojedinačno (na nivou pojedinačne partije) da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

U identifikaciji značajnog povećanja kreditnog rizika na nivou pojedinačnog finansijskog sredstva Banka vodi računa da je taj momenat identifikovan pre samog momenta default-a.

Za potrebe analize Banka je identifikovala niz kriterijuma koje koristi za potrebe procene i koje će koristiti radi poređenja sa stanjem u momentu inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva u skladu sa MSFI 9 i internom metodologijom. Identifikacija jednog ili više od navedenih indikatora može ukazivati da je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika.

Raspoređivanje prema nivou rizika (nivoi 1, 2 i 3) vrši se na osnovu raspoloživih informacija o klijentu. Izloženosti su predmet kontinuiranog monitoringa što može rezultirati prelaskom u drugi nivo rizika. Uobičajeno se monitoring vrši na bazi sledećih podataka:

- Izloženosti prema pravnim licima: informacije dobijene na bazi periodične analize finansijskih izveštaja, podaci dobijeni od Kreditnog biroa, stvarnih i očekivanih značajnih promena u političkom, poslovnom, regulatornom i tehnološkom okruženju klijenta, informacije o istoriji zaduživanja i izvršavanja obaveza koje ima Banka statusu kašnjenja, iskorišćenost odobrenih limita, reprogrami drugih obaveza
- Izloženosti prema fizičkim licima i agro klijentima (poljoprivrednim gazdinstvima): informacije dobijene od Kreditnog biroa, informacije o istoriji zaduživanja i izvršavanja obaveza koje ima Banka, statusi kašnjenja, refinansiranja i reprogrami, izmene u finansijskom i ekonomskom okruženju.

Definicija default-a

Status default identifikuje se na osnovu kriterijuma propisanih Metodologijom za određivanje statusa neizmirenja obaveza usklađenom sa Uputstvom za utvrđivanje statusa neizmirenja obaveza Narodne banke Srbije. U okviru obaveznih kriterijuma Banka uzima u obzir da li je dužnik u docnji više od 90 dana u iznosu koji je viši od relevantnog praga materijalnosti, da li je prestala da evidentira prihode od kamata, provizija i naknada u bilansu uspeha po osnovu potraživanja od dužnika usled pogoršanja kreditnog kvaliteta potraživanja, da li su potraživanja već restrukturirana zbog finansijskih poteškoća dužnika, da li je restrukturiranje potraživanja dovelo do umanjenja iznosa tog potraživanja, da li je za dužnika pokrenut stečaj ili sličan postupak, uz razmatranje i ostalih okolnosti koje mogu ukazivati na malu verovatnoću izmirenja obaveza.

Dodatno, Banka je identifikovala listu indikatora koje će pratiti radi identifikacije statusa neizmirenja obaveza, za materijalno značajne plasmane:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju (blokada računa duže od 90 dana u kontinuitetu, posmatrano u poslednjih 6 meseci);
- značajno smanjenje poslovnih prihoda (smanjenje > 50% posmatrano u poslednja dva finansijska izveštaja);
- značajno smanjenje kapitala dužnika (smanjenje > 50% posmatrano u poslednja dva finansijska izveštaja);
- pokazatelj kapaciteta servisiranja duga (negativan pokazatelj odnosa novčanog toka i celokupnih rashoda, pozicije iz poslednjeg finansijskog izveštaja);
- podaci o neizmirenju obaveza u otplati kamata i/ili glavnice;
- klijent je brisan iz registra privrednih subjekata;
- Banka je bitno promenila uslove otplate plasmana usled finansijskih teškoća klijenta, u poslednje dve godine;
- klijent nije predao poslednji finansijski izveštaj u registar privrednih subjekata; i
- informacije koje ukazuju na probleme u poslovanju i mogu uticati na nemogućnost servisiranja duga, osim gore navedenih događaja.

Uključivanje informacija o budućnosti

U skladu sa MSFI 9 Banka razmatra uključivanje informacija koje se odnose na budućnost u svoje procene kreditnog rizika.

Banka je identifikovala i dokumentovala ključne pokretače kreditnog rizika i kreditnih gubitaka te uzimajući u obzir analizu istorijskih podataka radila na utvrđivanju relacija između makro-ekonomskih varijabli i kreditnog rizika i kreditnih gubitaka.

U 2023. godini Banka je uradila validaciju makroekonomskih modela u upotrebi. Rezultat validacije je da modeli kreirani u prethodnoj godini koji se odnose na segment pravnih lica i preduzetnika koji vode dvostruko knjigovodstvo, kao i preduzetnika koji vrše paušalno plaćanje poreza zadovoljava sve statističke i poslovne zahteve, te se koristio i u narednoj godini. Za ostale segmenta Banka je za potrebe obračuna ispravke vrednosti koristila PiT (Point in Time) PD.

Tokom 2024. godini Banka je proširila bazu potencijalnih makroekonomskih varijabli i uspešno konstruisala makroekonomske modele u segmentima poljoprivrednih gazdinstava, penzionera, pravnih lica i preduzetnika koji vode dvostruko knjigovodstvo, preduzetnika koji vrše paušalno plaćanje poreza i zaposlenih. Oni zadovoljavaju sve neophodne statističke kriterijume i kao takvi se mogu koristiti u izračunu PD parametra za potrebe obračuna ispravke vrednosti u skladu sa MSFI 9.

Ponderi korišćeni u obračunu očekivanih kreditnih gubitaka (ECL) dati su u sledećim tabelama:

	2023.			2024.		
	Optimistični	Srednji	Pesimistični	Optimistični	Srednji	Pesimistični
Biznis – SEB	7%	87%	7%	20%	60%	20%
Biznis – DEB	42%	42%	16%	20%	60%	20%
Agro				20%	60%	20%
Zaposleni				20%	60%	20%
Penzioneri				20%	60%	20%

U 2023. godini primenjeni su ponderi u dva segmenta klijenata (DEB – pravna lica i preduzetnici koji vode dvostruko knjigovodstvo i SEB – preduzetnici koji paušalno plaćaju porez) u skladu sa tadašnjom metodologijom. Ova dva segmenta su činila 37% ukupnog portfolija.

U 2024. godini primenjeni su jednaki očekivani ponderi za sve segmente klijenata.

Makroekonomske varijable koje su korišćene u modelima u 2023. godini su: srednji kurs dinara prema evru FX (EURRSD) i referentna kamatna stopa (KPR) što je najviša, odnosno najniža stopa koju primenjuje Narodna banka Srbije prilikom transakcija prodaje i/ili kupovine hartija od vrednosti. Scenarija za makroekonomske varijable data su u sledećoj tabeli:

		2023.			
		Makroekonomska varijabla	Optimistični	Srednji	Pesimistični
Biznis - DEB	FX		3,75	5,75	7,75
Biznis - SEB	KPR		115,99	116,74	117,04

Makroekonomske varijable koje su korišćene u modelima u 2024. godini i njihova scenarija data su u sledećoj tabeli:

		2024.		
	Makroekonomska varijabla	Optimistični	Srednji	Pesimistični
Biznis - SEB	Bazni indeks industrijske proizvodnje, po delatnosti –			
	Ukupno	0,08	0,01	(0,06)
	Devizne rezerve banaka MM Eur	0,67	0,28	(0,15)
Biznis - DEB	Bazni indeks industrijske proizvodnje, po delatnosti –			
	Ukupno t-2	0,09	0,02	(0,06)
	Ukupan primarni novac MM RSD t-1	0,27	0,18	0,02
	BDP po stanovniku (USD dolar po stanovniku)	0,18	0,10	0,03
Agro	Bazni indeks industrijske proizvodnje, po delatnosti –			
	Ukupno	0,08	0,01	(0,06)
	Ukupan primarni novac MM RSD t-1	0,27	0,18	0,02
	Bruto nacinalna stednja kao % BDP-a	2,30	0,64	(1,15)
Zaposleni	Uvoz po mesecima MM Eur	0,39	0,12	(0,06)
	Devizne rezerve banaka MM Eur t-3	0,66	0,10	(0,25)
Penzioneri	Indeksi potrošačkih cena - Godišnji indeksi, isti mesec			
	prethodne godine = 100 (m/m-12) t-3	(0,03)	0,02	0,08
	Oročeni dinarski depoziti MM RSD t-3	0,39	0,17	0,01
	Strane direktne investicije neto prilivi kao % BDP-a t-4	1,27	(0,58)	(1,22)

Prognose su napravljene na kraju 2023. godine i 2024. za kraj naredne godine. Ukupna ispravka koja je knjižena, izračunata na osnovu ponderisanih parametara kao i iznos obračunate ispravke u svakom scenariju, kada bi mu bio dodeljen ponder 100%, date su u sledećim tabelama:

U hiljadama RSD	2023.			
	Optimistični	Srednji	Pesimistični	Ispravka sa ponderisanim parametrima
Biznis - SEB	72.620	73.350	74.571	73.354
Biznis - DEB	205.833	211.243	214.211	210.970
Zaposleni				119.330

U hiljadama RSD	2024.			
	Optimistični	Srednji	Pesimistični	Ispravka sa ponderisanim parametrima
Biznis - SEB	72.373	83.913	99.274	84.397
Biznis - DEB	215.449	251.680	296.516	252.605
Agro	186.293	222.182	274.610	224.485
Zaposleni	115.392	130.215	147.512	130.090
Penzioneri	64.041	90.587	138.672	94.190

Modifikovana finansijska sredstva

Ponovno ugovaranje ili modifikacija ugovornih tokova gotovine finansijskog sredstva mogu da dovedu do prestanka priznavanja postojećeg finansijskog sredstva u skladu sa MSFI 9. Kada modifikacija finansijskog sredstva rezultira u prestanku priznavanja postojećeg finansijskog sredstva i naknadnog priznavanja modifikovanog finansijskog sredstva, modifikovano sredstvo će se smatrati "novim" finansijskim sredstvom za svrhe ovog standarda u skladu sa računovodstvenom politikom u napomeni 39. G (IV).

U ovakvim situacijama Banka vrši kvantitativnu i kvalitativnu procenu i ocenjuje da li postoji značajna razlika između novčanih tokova originalnog finansijskog sredstva i novčanih tokova modifikovanog ili zamenjenog finansijskog sredstva. Ukoliko postoji značajna razlika u novčanim tokovima ugovorna prava od originalnog finansijskog sredstva se smatraju isteklim i potrebno je priznati novo sredstvo izdato

U 2023. godini procenjen je dobitak po osnovu modifikacije finansijskih sredstava iz redovnog restrukturiranja u iznosu od 1.601 hiljada dinara, dok je u 2024. godini ostvaren dobitak po istom osnovu u iznosu od 1.106 hiljada dinara. Navedene modifikacije nisu značajne, promene novčanog toka su manje od 10%.

Takođe, u 2023. kao i u 2024. godini ne postoje finansijska sredstva koja su kreditno obezvređena, a kod kojih su ugovoreni uslovi značajno izmenjeni tako da dolazi do prestanka priznavanja originalnog sredstva i priznavanja novog finansijskog sredstva (POCI). Za potrebe obračuna ispravke vrednosti ova sredstva bi za ceo period trajanja ostala u nivou 3. odnosno obračunu životnih očekivanih kreditnih gubitaka.

Merenje očekivanih kreditnih gubitaka (ECL)

Generalni pristup Banke za obračun očekivanih kreditnih gubitaka za ceo period trajanja finansijskog instrumenta se može prikazati sledećom formulom:

$$ECL = \sum_{t=1}^T (EAD_t * MPD_t * LGD_t * DF_t)$$

- ECL Expected credit loss (očekivani kreditni gubitak)
- EAD Exposure at default (izloženost u trenutku default-a)
- MPD Marginal Probability of default (marginalna verovatnoća default-a)
- LGD Loss given default (gubitak u slučaju default-a klijenta)
- DF EIR based discount factor (diskontni faktor zasnovan na EKS)

Na ovaj način obračunati očekivani kreditni gubici za celi period trajanja finansijskog instrumenta predstavljaju gubitke koje Banka priznaje za potrebe obračuna ispravke vrednosti u nivou 2. dok najviše jednogodišnja porcija ovako obračunatih kreditnih gubitaka predstavlja očekivani kreditni gubitak koji se priznaje za finansijske instrumente u nivou 1.

Ključni parametri za obračun očekivanih gubitaka predstavljaju sledeće varijable:

- verovatnoća default-a - *probability of default* (PD),
- gubitak u slučaju default-a klijenta - *loss given default* (LGD) i
- exposure at default - izloženosti u trenutku *default*-u (EAD).

Ovi parametri se izvode na osnovu interno razvijenih statističkih metoda i modela i ostalih istorijskih podataka koji koriste regulatorne modele i prilagođavaju se da odražavaju informacije koje se odnose na budućnost.

Banka vrši obračun prosečnih PD-eva zasebno za svih pet prethodno definisanih segmenata za posmatrane istorijske periode.

Migracione matrice izračunate su na osnovu raspoloživih podataka, a na osnovu njih i odgovarajuće TTC matrice koje se dalje prilagođavaju u zavisnosti od budućih očekivanja.

Banka primenjuje koncept odvojenog računanja LGDsecured i LGDunsecured u zavisnosti od toga da li postoji obezbeđenje pojedinačnog plasmana.

Za potrebe obračuna unsecured LGD-a, Banka prati naplatu slučajeva u default-u i identifikuje izvore iz kojih je došlo do iste. U te svrhe odvojeno se posmatra svaki ulazak potraživanja u status neizmirenja obaveza, kao i hronološki identifikuju sve naplate po tom osnovu.

Za potrebe obračuna LGD secured-a, odnosno očekivana stopa gubitka nakon realizacije kolaterala, Banka uzima u obzir sve interno raspoložive hipotekovane nekretnine gde postoji procena o mogućoj naplativosti.

U 2024. godini Banka je unapredila metodologiju obračuna LGD parametra u odnosu na raniji period. Obuhvat podataka je prilagođen najboljoj praksi i redovno ažuriran baze naplate u skladu sa protokom vremena, dok se najznačajnija metodološka izmena u 2024. odnosi se na LGD za klijente klasifikovane u Nivo 3. Obračunat je rastući LGD pojedinačno za svaku klijentsku grupu, u zavisnost od toga koliko dugo u kontinuitetu je klijent klasifikovanu u Nivo 3.

EAD – Predstavlja izloženosti u trenutku default-a, odnosno trenutnu bruto knjigovodstvenu vrednost finansijskog sredstva u skladu sa MSFI 9 u momentu default-a, uzimajući u obzir profil ugovorenih novčanih tokova kao i moguća dodatna povlačenja iz odobrenih linija pre momenta default-a. Kod instrumenata gde postoje ugovoreni novčani tokovi kao i gde je jasno ugovoren rok dospeća Banka uzima u obzir ugovorene novčane tokove po planu otplate kao relevantne. Kod finansijskih sredstava kod kojih ne postoje definisani novčani tokovi kao ni ugovoreni rokovi dospeća, isti se utvrđuju na osnovu empirijskog iskustva.

Procena obračuna ispravke vrednosti za izloženosti koje se nalaze u nivou 3 se vrši za sve izloženosti sa identifikovanim statusom neizmirenja obaveza, tj. statusom default-a.

Za ove finansijske instrumente ispravka vrednosti se obračunava kao razlika između bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih tokova gotovine diskontovanih po prvobitnoj efektivnoj kamatnoj stopi finansijskog sredstva.

U skladu sa MSFI 9 očekivani kreditni gubici predstavljaju verovatnoću ponderisane procene kreditnih gubitaka, te Banka u skladu sa tim uvažava postojanje više mogućih scenarija naplate prilikom pojedinačne procene očekivanih budućih tokova gotovine.

Tom prilikom, primenjena scenarija uzimaju u obzir:

- realizaciju kolaterala (pa zatim odvojeno sudski i vansudski),
- restrukturiranje i reprogramiranje,
- stečaj,
- prodaja potraživanja,
- namirenje i
- sve ostalo što smatra relevantnim.

Prilikom određivanja procenata verovatnoće određenih scenarija Banka se vodi istorijom realizacije i naplate problematičnih slučajeva, ali i specifičnostima pojedinačnog finansijskog sredstva i u skladu sa tim se dodeljuju odgovarajući ponderi koji u zbiru svih scenarija moraju iznositi 100%.

Banka je u internoj metodologiji odredila prag materijalnosti na osnovu koga se vrši selekcija koje izloženosti se procenjuju procenom očekivanih novčanih tokova, a koji su određeni prema segmentima klijenata.

Za izloženosti manje od praga materijalne značajnosti primenjuje se grupni pristup koji podrazumeva grupisanje preostalih finansijskih sredstava u Nivou 3 po segmentima.

Politika otpisa potraživanja

Banka vrši otpis finansijskih sredstava (i njihovu ispravku vrednosti) kada utvrdi da su finansijska sredstva nenaplativa i u celosti obezvređena u skladu sa Odlukom o računovodstvenom otpisu („Službeni glasnik RS“ br. 77/2017) i Politikom upravljanja rizicima kreditnog portfolija nakon razmatranja informacija kao što su pojave značajnih promena u finansijskom stanju dužnika tako da dužnik ne može više da plaća obaveze ili ako prilivi od prodaje sredstava obezbeđenja neće biti dovoljni za pokriće cele izloženosti.

Banka otpisuje finansijska sredstva na kraju svakog meseca, a najkasnije na kraju kvartala, i svaki predlog otpisa se pojedinačno procenjuje na sednicama Odbora za upravljanje rizicima. Otpisana finansijska sredstva i dalje mogu biti predmet naplate.

Promena ispravke u toku 2024. i 2023. godine prikazana je u narednim tabelama:

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od komitenata – Poljoprivredna gazdinstva				
Stanje na dan 1. januara	25.171	58.804	114.958	198.933
Prebacivanje u Nivo 1	49.632	(49.056)	(576)	-
Prebacivanje u Nivo 2	(16.827)	48.460	(31.633)	-
Prebacivanje u Nivo 3	(1)	(19.274)	19.275	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(37.455)	31.906	171.805	166.256
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	32.401	-	-	32.401
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(4.931)	(12.848)	(8.296)	(26.075)
Otpisi	-	(20)	(155.402)	(155.422)
Prihod od kamata na obezvređena sredstva	-	-	8.482	8.482
Kursne razlike	(17)	(51)	(60)	(128)
Stanje na dan 31. decembra	47.973	57.921	118.553	224.447
U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od komitenata - Poljoprivredna gazdinstva				
Stanje na dan 1. januara	25.263	55.446	100.245	180.954
Prelazak u Nivo 1	57.926	(55.636)	(2.290)	-
Prelazak u Nivo 2	(21.067)	60.201	(39.134)	-
Prelazak u Nivo 3	(26)	(19.244)	19.270	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(67.206)	27.685	90.009	50.488
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	35.101	-	-	35.101
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(4.827)	(9.577)	(6.075)	(20.479)
Otpisi	(3)	(6)	(54.704)	(54.713)
Prihod od kamata na obezvređena sredstva	-	-	7.742	7.742
Kursne razlike	10	(65)	(105)	(160)
Stanje na dan 31. decembra	25.171	58.804	114.958	198.933
U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od komitenata – penzioneri i zaposleni				
Stanje na dan 1. januara	82.551	41.189	64.509	188.249
Prelazak u Nivo 1	21.138	(20.959)	(179)	-
Prelazak u Nivo 2	(27.669)	34.721	(7.052)	-
Prelazak u Nivo 3	(15)	(22.214)	22.229	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(109.309)	22.463	121.012	34.166
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	161.668	-	-	161.668
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(59.876)	(22.085)	(6.886)	(88.847)
Otpisi	(1)	(220)	(96.946)	(97.167)
Prihod od kamata na obezvređena sredstva	-	-	1.664	1.664
Kursne razlike	-	-	-	-
Stanje na dan 31. decembra	68.487	32.895	98.351	199.733

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
--------------------	--------	--------	--------	--------------

Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od komitenata – penzioneri i zaposleni

Stanje na dan 1. januara	63.265	35.990	36.184	135.439
Prelazak u Nivo 1	19.111	(18.556)	(555)	-
Prelazak u Nivo 2	(21.474)	27.966	(6.492)	-
Prelazak u Nivo 3	(100)	(16.272)	16.372	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(182.511)	31.697	57.901	(92.913)
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	250.436	-	-	250.436
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(46.152)	(19.361)	(2.914)	(68.427)
Otpisi	(4)	(277)	(38.116)	(38.397)
Prihod od kamata na obezvređena sredstva			2.097	2.097
Kursne razlike	(20)	2	32	14
Stanje na dan 31. decembra	82.551	41.189	64.509	188.249

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
--------------------	--------	--------	--------	--------------

Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od komitenata – pravna lica i preduzetnici

Stanje na dan 1. januara	49.304	75.206	148.387	272.897
Prelazak u Nivo 1	52.560	(48.777)	(3.783)	-
Prelazak u Nivo 2	(28.930)	51.079	(22.149)	-
Prelazak u Nivo 3	(99)	(21.199)	21.298	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(60.123)	9.394	233.430	182.701
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	63.366	-	-	63.366
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(11.946)	(7.380)	(6.313)	(25.639)
Otpisi	-	(13)	(207.834)	(207.847)
Prihod od kamata na obezvređena sredstva			5.567	5.567
Kursne razlike	(52)	(65)	(137)	(254)
Stanje na dan 31. decembra	64.080	58.245	168.466	290.791

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
--------------------	--------	--------	--------	--------------

Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od komitenata – pravna lica i preduzetnici

Stanje na dan 1. januara	41.221	49.689	116.527	207.437
Prelazak u Nivo 1	28.773	(22.058)	(6.715)	-
Prelazak u Nivo 2	(33.273)	57.949	(24.676)	-
Prelazak u Nivo 3	(174)	(15.775)	15.949	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(47.979)	15.527	113.729	81.277
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	69.907	-	-	69.907
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(9.094)	(10.108)	(8.612)	(27.814)
Otpisi	(1)	(4)	(63.547)	(63.552)
Prihod od kamata na obezvređena sredstva			5.856	5.856
Kursne razlike	(76)	(14)	(124)	(214)
Stanje na dan 31. decembra	49.304	75.206	148.387	272.897

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija				
Stanje na dan 1. januara	215	6.898	-	7.113
Prelazak u Nivo 1	1	(1)	-	-
Prelazak u Nivo 2	(10)	10	-	-
Prelazak u Nivo 3	-	(4.202)	4.202	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(40)	(2.696)	27.024	24.288
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	1.044	-	-	1.044
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(787)	(3)	-	(790)
Otpisi	-	-	-	-
Prihod od kamata na obezvređena sredstva	-	-	-	-
Kursne razlike	-	(6)	-	(6)
Stanje na dan 31. decembra	423	-	31.226	31.649

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
Kretanje ispravke vrednosti po osnovu kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija				
Stanje na dan 1. januara	216	9.477	5	9.698
Prelazak u Nivo 1	-	-	-	-
Prelazak u Nivo 2	-	-	-	-
Prelazak u Nivo 3	-	-	-	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	385	(2.576)	10	(2.181)
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	28	-	-	28
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(414)	-	-	(414)
Otpisi	-	-	(15)	(15)
Kursne razlike	-	(3)	-	(3)
Stanje na dan 31. decembra	215	6.898	-	7.113

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
Kretanje ispravke vrednosti po osnovu ostalih sredstava				
Stanje na dan 1. januara	3.557	186	24.905	28.648
Prelazak u Nivo 1	144	(35)	(109)	-
Prelazak u Nivo 2	(67)	232	(165)	-
Prelazak u Nivo 3	-	(42)	42	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	9.631	358	888	10.877
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	2.454	-	-	2.454
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(1.335)	(38)	(109)	(1.482)
Otpisi	(431)	(52)	(415)	(898)
Kursne razlike	-	-	(23)	(23)
Stanje na dan 31. decembra	13.953	609	25.014	39.576

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
--------------------	--------	--------	--------	--------------

Kretanje ispravke vrednosti po osnovu ostalih sredstava

Stanje na dan 1. januara	4.088	121	24.391	28.601
Prelazak u Nivo 1	117	(57)	(60)	-
Prelazak u Nivo 2	(292)	330	(38)	-
Prelazak u Nivo 3	(7)	(166)	173	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	249	169	971	1.389
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	1.624	0	0	1.624
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(2.223)	(216)	(121)	(2.560)
Otpisi	0	0	(379)	(379)
Kursne razlike	1	5	(33)	(27)

Stanje na dan 31. decembra	3.557	186	24.905	28.648
----------------------------	-------	-----	--------	--------

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2024.
--------------------	--------	--------	--------	--------------

Kretanje rezervisanja po osnovu vanbilansnih stavki

Stanje na dan 1. januara	7	3	66	76
Prelazak u Nivo 1	1	(1)	-	-
Prelazak u Nivo 2	(1)	1	-	-
Prelazak u Nivo 3	-	-	-	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(25)	-	-	(25)
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	21	-	-	21
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(1)	(1)	(66)	(68)

Stanje na dan 31. decembra	2	2	0	4
----------------------------	---	---	---	---

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno 2023.
--------------------	--------	--------	--------	--------------

Kretanje rezervisanja po osnovu vanbilansnih stavki

Stanje na dan 1. januara	13	3	-	16
Prelazak u Nivo 1	1	(1)	-	-
Prelazak u Nivo 2	(23)	23	-	-
Prelazak u Nivo 3	-	(5)	5	-
Neto promena ispravke vrednosti tekućeg perioda	(10)	(17)	61	34
Nova finansijska sredstva priznata ili preuzeta	28	-	-	28
Prestanak priznavanja finansijskog sredstva	(2)	(-)	-	(2)

Stanje na dan 31. decembra	7	3	66	76
----------------------------	---	---	----	----

iv. Koncentracija kreditnog rizika

Banka prati koncentracije kreditnog rizika po industrijskim sektorima. Pregled izloženosti Banke kreditnom riziku po industrijskim sektorima dat je u sledećim tabelama:

U hiljadama dinara	Kredit i potraživanja od komitenata	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	Ostala sredstva	Vanbilansne stavke	Ukupno 2024.
Preduzeća					
Trgovina	289.913	-	6.200	56	296.169
Proizvodnja	235.724	-	3.943	-	239.667
Poljoprivreda	6.156	-	9	-	6.165
Građevinarstvo	68.289	-	51	200	68.540
Saobraćaj i skladištenje, smeštaj i ishrana, informisanje i komunikacija	401.192	-	29.619	-	430.811
Ostalo	274.723	-	5.483	-	280.206
Ukupno	1.275.997	-	45.305	256	1.321.558
Stanovništvo					
Fizička lica	7.721.757	-	27.709	-	7.749.466
Poljoprivredna gazdinstva	9.102.485	-	114	-	9.102.599
Preduzetnici					
Trgovina	1.931.617	-	618	-	1.932.235
Proizvodnja	1.583.236	-	418	971	1.584.625
Poljoprivreda	86.846	-	25	-	86.871
Građevinarstvo	831.136	-	190	-	831.326
Saobraćaj i skladištenje, smeštaj i ishrana, informisanje i komunikacija	2.583.278	-	744	500	2.584.522
Ostalo	1.630.941	-	12.553	500	1.643.994
Ukupno	25.471.296	-	42.371	1.971	25.515.638
Državni sektor	9.344	-	14.113	-	23.457
Strana pravna lica	-	138.002	77	-	138.079
Strane banke	-	145.834	-	-	145.834
Finansijski sektor	160	63.297	13.681	-	77.138
Ispravka vrednosti	(714.971)	(31.649)	(39.576)	(4)	(786.200)
Stanje na dan 31. decembra	26.041.826	315.484	75.971	2.223	26.435.504

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	Kredit i potraživanja od komitenata	Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	Ostala sredstva	Vanbilansne stavke	Ukupno 2023.
Preduzeća					
Trgovina	244.619	-	6.756	54	251.429
Proizvodnja	200.353	-	5.010	-	205.363
Poljoprivreda	8.420	-	145	-	8.565
Građevinarstvo	54.549	-	915	200	55.664
Saobraćaj i skladištenje, smeštaj i ishrana, informisanje i komunikacija	317.952	-	41.703	321	359.976
Ostalo	242.895	-	6.528	200	249.623
Ukupno	1.068.788	-	61.057	775	1.130.620
Stanovništvo					
Fizička lica	6.658.953	-	31.814	-	6.690.767
Poljoprivredna gazdinstva	8.629.029	-	114	-	8.629.143
Preduzetnici					
Trgovina	1.785.126	-	1.002	324	1.786.452
Proizvodnja	1.414.137	-	694	1.056	1.415.887
Poljoprivreda	73.460	-	51	-	73.511
Građevinarstvo	704.267	-	383	514	705.164
Saobraćaj i skladištenje, smeštaj i ishrana, informisanje i komunikacija	2.215.670	-	1.304	629	2.217.603
Ostalo	1.454.949	-	11.350	521	1.466.820
Ukupno	22.935.591	-	46.712	3.044	22.985.347
Državni sektor	42	-	17.954	-	17.996
Strana pravna lica	-	138.209	706	-	138.915
Strane banke	-	38.189	-	-	38.189
Finansijski sektor	390	169.097	19.923	-	189.410
Ispravka vrednosti	(660.079)	(7.113)	(28.648)	(76)	(695.916)
Stanje na dan 31. decembra	23.344.732	338.382	117.704	3.743	23.796.561

Banka nije plasirala sredstva komitentima van Srbije u 2024. i 2023. godini. U okviru potraživanja finansijskim organizacijama iznos od RSD 138 miliona na dan 31. decembar 2024. godine (31. decembar 2023. godine: RSD 138 miliona) odnosi se na kreditiranje stranog pravnog lica sa sedištem u Holandiji čija je delatnost investiranje u kapital malih i srednjih preduzeća u Srbiji (SEAF SERBIA IMPACT FUND B.V.).

v. Netiranje finansijskih sredstava i obaveza

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju i neto iznos se prikazuje u bilansu stanja samo kad Banka ima zakonsko pravo da netira iznose ili kad namerava da ih izmiri na neto osnovi ili da realizuje sredstvo i obavezu istovremeno. Prihodi i rashodi su prikazani na neto osnovi samo kad to MSFI dozvoljava kao i dobici i gubici iz grupe sličnih transakcija.

Na 31. decembar 2024. godine Banka nema važećih okvirnih ugovora o netiranju niti finansijskih sredstava i obaveza na koje bi se mogle primeniti odredbe o netiranju.

B. Rizik likvidnosti

Definicija rizika likvidnosti i informacije o tome kako Banka upravlja rizikom likvidnosti date su u Napomeni br. 36.C.

i. Izloženost riziku likvidnosti

Izloženost riziku likvidnosti Banka prati na nivou eksterno i interno propisanih limita. Pokazatelje likvidnosti Banka obračunava svakog dana i u propisanim rokovima i na propisan način dostavlja Narodnoj banci Srbije. Interne pokazatelje likvidnosti Banka prati kroz interne izveštaje o dinarskoj i deviznoj likvidnosti koji se dostavljaju rukovodstvu Banke dnevno.

Narodna banka Srbije propisala je minimalnu vrednost pokazatelja likvidnosti koji predstavlja odnos zbira likvidnih sredstava prvog i drugog reda i zbira obaveza po viđenju bez ugovorenog roka dospeća i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana. Likvidna sredstva prvog reda čine gotovina u blagajni, sredstva na tekućem računu, sredstva na računima koda banaka koje imaju investicioni rang i depoziti kod Narodne banke Srbije. Likvidna potraživanja drugog reda čine ostala potraživanja banke koja dospevaju u narednih mesec dana od dana vršenja obračuna pokazatelja likvidnosti.

Propisane minimalne vrednosti pokazatelja likvidnosti su:

- 1.0 za prosek pokazatelja likvidnosti za sve dane u mesecu.
- 0.9 duže od tri uzastopna radna dana i
- 0.8 kada je obračunat za jedan radni dan.

Odnos likvidnih sredstava i kratkoročnih obaveza na dan izveštavanja i tokom izveštajnog perioda:

U % (nerevidirano)	2024.	2023.
Na dan 31. decembar	3,61	4,46
Prosek za period	3,67	4,19
Maksimum za period	5,57	6,25
Minimum za period	2,71	1,73

Narodna banka Srbije propisala je minimalnu vrednost užeg pokazatelja likvidnosti koji predstavlja odnos zbira likvidnih sredstava prvog reda i zbira obaveza po viđenju bez ugovorenog roka dospeća i obaveza sa ugovorenim rokom dospeća u narednih mesec dana. Definicija likvidnih sredstava prvog reda jednaka je kao i za pokazatelj likvidnosti. Propisane minimalne vrednosti užeg pokazatelja likvidnosti su:

- 0.7 za prosek pokazatelja likvidnosti za sve dane u mesecu.
- 0.6 duže od tri uzastopna radna dana i
- 0.5 kada je obračunat za jedan radni dan.

Uži pokazatelj likvidnosti na dan izveštavanja i tokom izveštajnog perioda:

U % (nerevidirano)	2024.	2023.
Na dan 31. decembar	3,18	3,82
Prosek za period	2,85	3,50
Maksimum za period	4,17	5,28
Minimum za period	1,80	1,53

Banka posebnu pažnju posvećuje merama likvidnosti definisanim regulativom Narodne banke Srbije. Pokazatelj pokrića likvidnom aktivom (LCR) prati se na mesečnom nivou kao odnos zaštitnog sloja likvidnosti Banke i neto odliva likvidnosti u toku razdoblja od 30 kalendarskih dana. Cilj Banke je da održava dovoljno visokim nivo kvalitetne likvidne aktive da može da izdrži stres scenario u periodu od 30 dana, odnosno da može pokriti neto odlive likvidnih sredstava. Interni limit nivoa pokazatelja pokrića likvidnom aktivom uključen je u sistem limita za upravljanje rizicima. LCR iznosi 531%, što je iznad nivoa koji propisuje regulator kao i iznad internog limita.

Nerevidiran pokazatelj neto stabilnih izvora finansiranja (NSFR) je dugoročni pokazatelj likvidnosti koji osigurava da banka obezbeđuje i održava stabilne izvore finansiranja u odnosu na strukturu svojih sredstava i obaveza. Njegova primena omogućava banci da održi adekvatan nivo dugoročnog finansiranja, smanji zavisnost od kratkoročnih tržišnih izvora i poveća otpornost na potencijalne stresne scenarije. U skladu sa regulatornim zahtevima, banka kontinuirano prati i optimizuje NSFR kroz usklađivanje svojih obaveza i sredstava, sa posebnim fokusom na usklađenost RSD pokazatelja neto stabilnih izvora finansiranja. Implementacija ovog pokazatelja doprinosi održivoj strategiji rasta, smanjenju likvidnosnih rizika i jačanju poverenja klijenata i finansijskih institucija. NSFR iznosi 143,39% što je iznad nivoa koji propisuje regulator kao i iznad internog limita.

ii. Analiza ročnosti finansijskih sredstava i obaveza

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti izračunavaju se gepovi likvidnosti pri čemu podaci korišćeni za analizu strukture bilansa stanja Banke takođe obezbeđuju i osnovu za uspostavljanje indikatora strukture i indikatora koncentracije koji se koriste za utvrđivanje nivoa rizika likvidnosti. U sledećoj tabeli prikazane su preostale ugovorne ročnosti finansijskih sredstava i finansijskih obaveza Banke.

Naredna tabela prikazuje analizu finansijskih sredstava i obaveza Banke po odgovarajućim grupama ročnosti, prema preostalom ugovorenom dospeću na dan 31. decembra 2024. godine, obračunatih na bazi nediskontovanih novčanih tokova koji sadrže i očekivane kamate. Ugovoreni novčani tokovi modifikovani su za očekivane prevremene otplate kredita i prevremena povlačenja oročenih depozita. Za stavke bez ugovorne ročnosti primenjene su pretpostavke dobijene na bazi internih modela o tome kada će generisati novčani tok. Iskazani su potencijalni odlivi po izdatim garancijama i ostalim preuzetim obavezama.

3 BANKA A.D., NOVI SAD
Napomene uz finansijske izveštaje

U hiljadama dinara	Manje od 1 meseca	1 do 3 meseca	3 meseca do 1 godine	1-5 godina	Preko 5 godina	Ukupno novčani tok	Knjigovodstvena vrednost
31. decembar 2024. godine							
Sredstva							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	6.544.239	-	-	-	-	6.544.239	6.040.509
Potraživanja po osnovu derivata	-	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrednosti	-	-	-	474.572	-	474.572	474.572
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	201.092	917	3.253	118.388	-	323.650	315.484
Kredit i potraživanja od komitenata	1.752.082	3.368.763	12.706.163	13.800.785	238.016	31.865.809	26.041.826
Ostala sredstva	7.707	16.450	37.127	5.481	2.145	68.910	87.377
Ukupno sredstva	8.505.120	3.386.130	12.746.543	14.399.226	240.161	39.277.181	32.959.768
Obaveze							
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	77.429	344.579	1.508.363	2.106.892	100.530	4.137.793	5.554.489
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	1.976.990	2.027.291	5.022.672	7.703.059	4.632.238	21.362.250	20.569.668
Subordinirane obaveze	-	218.815	588.200	1.811.043	935.448	3.553.504	1.295.903
Rezervisanja	4	5.965	17.896	30.379	10.863	65.107	65.107
Tekuće poreske obaveze	-	-	37.759	-	-	37.759	37.759
Ostale obaveze	147.507	-	17.102	-	-	164.609	662.590
<i>Vabilansne obaveze</i>	<i>222</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>222</i>	
Ukupno obaveze	2.201.930	2.596.650	7.191.992	11.651.373	5.679.079	29.321.022	28.185.516
Neto gep likvidnosti na dan 31.12.2024.	6.303.329	789.480	5.554.553	2.747.854	(5.438.917)	9.956.298	
Kumulativni gap likvidnosti	6.303.329	7.092.809	12.647.362	15.395.216	9.956.299		

Naredna tabela prikazuje analizu finansijskih sredstava i obaveza Banke po odgovarajućim grupama ročnosti. prema preostalom dospeću na dan 31. decembra 2023. godine.

U hiljadama dinara	Manje od 1 meseca	1 do 3 meseca	3 meseca do 1 godine	1-5 godina	Preko 5 godina	Ukupno novčani tok	Knjigovodstvena vrednost
31. decembar 2023. godine							
Aktiva							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	6.096.654	-	-	-	-	6.096.654	5.290.215
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	396.597	1.358	1.279	139.156	-	538.390	338.382
Kredit i potraživanja od komitenata	1.526.764	3.058.584	11.442.652	12.255.760	124.322	28.408.082	23.344.732
Ostala sredstva	27.023	19.160	71.414	7.508	2.556	127.661	120.434
Ukupno sredstva	8.047.038	3.079.102	11.515.345	12.402.424	126.878	35.170.787	29.093.763
Obaveze							
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	1.125.989	219.196	172.102	3.727.891	161.242	5.406.420	5.351.596
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	948.504	2.808.338	8.567.500	4.790.475	792.952	17.907.769	17.964.975
Subordinirane obaveze	-	355.561	920.040	345.582	918.131	2.539.314	1.068.359
Rezervisanja	76	1.875	5.625	11.385	6.475	25.436	25.436
Ostale obaveze	98.978	-	14.142	-	-	113.120	579.698
<i>Vanbilansne obaveze</i>	374					374	
Ukupno obaveze	2.173.547	3.384.970	9.679.409	8.875.333	1.878.800	25.992.059	24.990.064
Neto gep likvidnosti na dan 31.12.2023.	5.873.117	(305.868)	1.835.936	3.527.091	(1.751.922)	9.178.727	
Kumulativni gep likvidnosti	5.873.117	5.567.249	7.403.185	10.930.276	9.178.354		

Značajniji negativni gep u intervalu dužem od 5 godina na dan 31. decembar 2024. godine, uzrokovan je u najvećoj meri očekivanim dospećima dugoročnih oročenih depozita i dugoročnih kredita uzetih od međunarodnih finansijskih institucija. Banka svojim planom finansiranja predviđa proširivanje svog depozitnog potencijala i obnavljanje uzetih dugoročnih kredita pre dospeća postojećih obaveza. Istovremeno nivo priliva od vraćanja kredita plasiranih klijentima raste u tom vremenskom intervalu, pa se gep smanjuje iz godine u godinu.

Tabela koja sledi prikazuje nominalne vrednosti nederivatnih finansijskih sredstava i obaveza za koje se očekuje da će biti preuzete ili izmirene nakon više od 12 meseci od datuma izveštavanja.

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	205.262	139.156
Kredit i potraživanja od komitenata	17.758.946	12.380.082
Finansijska sredstva	17.964.208	12.519.238
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	1.930.371	3.889.134
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	9.022.213	4.809.692
Subordinirane obaveze	807.014	1.102.470
Rezervisanja	23.865	17.860
Finansijske obaveze	11.783.463	9.819.156

iii. Rezerve likvidnosti Banke

Sledeća tabela prikazuje elemente rezervi likvidnosti Banke:

U hiljadama dinara	2024.		2023.	
	Knjigo- vodstvena vrednost	Fer vrednost	Knjigo- vodstvena vrednost	Fer Vrednost
Sredstva kod centralne banke	5.859.828	5.859.828	5.119.597	5.119.597
Sredstva kod drugih banaka	200.634	200.634	79.324	79.324
Ostala gotovina i gotovinski ekvivalenti	180.256	180.256	170.618	170.618
Hartije od vrednosti	474.572	474.572	-	-
Ukupna likvidna sredstva	6.715.290	6.715.290	5.369.539	5.369.539

iv. Sredstva na raspolaganju za obezbeđenje budućeg finansiranja

Sledeća tabela prikazuje koliko je finansijskih sredstava Banke na raspolaganju kao podrška budućem finansiranju.

U hiljadama dinara	2024.		2023.	
	Raspoloživa sredstva	Ograničeno raspoloživa	Raspoloživa sredstva	Ograničeno raspoloživa
Sredstva kod centralne banke	3.700.000	-	3.000.000	-
Obavezna rezerva	-	2.159.828	-	1.861.569
Sredstva kod drugih banaka	200.634	-	79.324	-
Ostala gotovina i gotovinski ekvivalenti	180.256	-	170.618	-
Hartije od vrednosti	474.572	-	-	-
Kredit i potraživanja od klijenata	22.527	22.363.231	115.050	17.862.589
Ukupno	4.577.989	24.523.059	3.364.992	19.724.158

Pod sredstvima koja su ograničeno na raspolaganju za obezbeđenje budućeg finansiranja Banka podrazumeva obaveznu rezervu koja se drži kod Narodne banke Srbije i kojom se može raspolagati samo uz poštovanje ograničenja koja propisuje domaće zakonodavstvo i pravila Narodne banke Srbije. Takođe, Banka smatra da se ne može očekivati da su krediti odmah raspoloživi i kao raspoloživa sredstva navodi vrednost primljenih kolaterala (osim primljenih depozita), a kao vrednost ograničeno raspoloživih sredstava po kreditima bruto kredite bez kašnjenja u otplati nivoa 1.

v. Založena finansijska sredstva

Nad finansijskim sredstvima koje Banka iskazuje na 31. decembar 2024. godine ne postoje tereti (hipoteke, založna prava, stvarne službenosti, stvarni tereti, zabeležbe, prava zakupa, zabrane otuđenja, itd.) niti su ona predmet rešenja o izvršenju.

C. Tržišni rizici

Definicija tržišnih rizika i informacije o tome kako Banka upravlja tržišnim rizicima bankarske knjige date su u Napomeni br. 36.D.

i. Izloženost tržišnim rizicima – knjiga trgovanja

Banka analizira finansijska sredstva kojim raspolaže sa aspekta svrstavanja u knjigu trgovanja ili bankarsku knjigu na osnovu sledećih kriterijuma:

U knjigu trgovanja svrstavaju se finansijska sredstva ako ispunjavaju sledeće kriterijume:

- hartije od vrednosti kojima se redovno trguje;
- instrumentom se upravlja kroz organizacionu jedinicu Trading desk;
- cilj držanja instrumenta je:
 - prodaja u kratkom roku;
 - ostvarivanje dobiti zbog kratkoročnih promena u ceni;
 - fiksiranje profita ostvarenog arbitražom i
 - hedžovanje rizika koji proističu iz instrumenata klasifikovanih u knjigu trgovanja.

Banka na dan 31.12.2024. godine nema finansijskih sredstava koja spadaju u knjigu trgovanja.

ii. Izloženost kamatnom riziku – bankarska knjiga

Sledeća tabela sadrži analizu izloženosti Banke riziku promene kamatnih stopa sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine po osnovu bankarske knjige. Gap analiza kamatnog rizika uključuje bilansne pozicije koje Banka ima nameru da drži do dospeća i koje su razvrstane prema vremenu preostalom do sledećeg utvrđivanja kamatne stope (re-pricing), odnosno prema preostaloj ročnosti (pozicije sa fiksnom kamatnom stopom). Na 31.12.2024. godine Banka nema kamatno osetljivih vanbilansnih pozicija.

Banka je najviše izložena uticaju varijabilnih EUR stopa - EURIBOR 1 M, EURIBOR 3M i EURIBOR 6M.

iii. Struktura kamatnih stopa finansijskih instrumenata

2024.	EURIBOR	BELIBOR	ESTER	RKS
Finansijska sredstva				
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	-	3.700.000
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	-	767	-
Kredit i potraživanja od klijenata	137.679	-	-	-
Finansijske obaveze				
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim klijentima	-	-	-	342.597
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci i subordinirane obaveze	4.153.836	266.667	-	-

2023.	EURIBOR	BELIBOR	ESTER	RKS
Finansijska sredstva				
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	-	-	3.000.000
Kredit i potraživanja od klijenata	137.866	-	-	-
Finansijske obaveze				
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim klijentima	-	-	-	833.547
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci i subordinirane obaveze	3.827.674	800.000	-	-

Sledeća tabela sadrži analizu izloženosti Banke riziku promene kamatnih stopa sa stanjem na dan 31. decembra 2024. godine.

U hiljadama dinara	Manje od 1 meseca	1 do 3 meseca	3 meseca do 1 godine	1-5 godina	Preko 5 godina	Ukupno kamatno osetljivo	Knjigo- vodstvena vrednost
31. decembar 2024. godine							
Aktiva							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	3.476.076	2.564.009	-	-	-	6.040.085	6.040.509
Hartije od vrednosti	474.572	-	-	-	-	474.572	474.572
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	201.092	917	117.797	3.844	-	323.650	315.484
Kredit i potraživanja od komitenata	1.750.868	3.481.177	12.580.255	13.816.706	238.023	31.867.029	26.041.826
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	-	87.377
Ukupno finansijska sredstva	5.902.608	6.046.103	12.698.052	13.820.550	238.023	38.705.336	32.959.768
Obaveze i kapital							
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	432.214	1.339.803	1.773.059	958.305	100.530	4.603.911	5.554.489
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	2.650.991	3.307.410	9.285.035	5.397.833	-	20.641.269	20.569.668
Subordinirane obaveze	-	1.467.552	891.574	371.739	-	2.730.865	1.295.903
Ukupno finansijske obaveze	3.083.205	6.114.765	11.949.668	6.727.877	100.530	27.976.044	27.420.060
Gap kamatnih stopa	2.819.403	(68.661)	748.385	7.092.673	137.493	10.729.292	

Sledeća tabela sadrži analizu izloženosti Banke riziku promene kamatnih stopa sa stanjem na dan 31. decembra 2023. godine.

U hiljadama dinara	Manje od 1 meseca	1 do 3 meseca	3 meseca do 1 godine	1-5 godina	Preko 5 godina	Ukupno kamatno osetljivo	Knjigo- vodstvena vrednost
31. decembar 2023. godine							
Aktiva							
Gotovina i sredstva kod centralne banke	2.735.998	3.190.131	-	-	-	5.926.129	5.290.215
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	396.597	1.358	141.402	4.214	-	543.571	338.382
Kredit i potraživanja od komitenata	1.525.265	3.055.988	11.431.705	12.255.133	124.234	28.392.325	23.344.732
Ostala sredstva	-	-	-	-	-	-	120.434
Ukupno finansijska sredstva	4.657.860	6.247.477	11.573.107	12.259.347	124.234	34.862.025	29.093.763
Obaveze i kapital							
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	1.687.036	247.033	1.204.071	3.193.746	180.534	6.512.420	5.351.596
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	1.402.028	4.067.879	8.989.971	2.192.137	35.473	16.687.488	17.964.975
Subordinirane obaveze	-	1.459.720	278.263	-	-	1.737.983	1.068.359
Ukupno finansijske obaveze	3.089.064	5.774.632	10.472.305	5.385.883	216.007	25.109.993	24.402.925
Gap kamatnih stopa	1.568.796	472.845	1.100.802	6.873.464	(91.773)	9.924.134	

Upravljanje rizikom kamatne stope dopunjeno je kontrolisanjem osetljivosti finansijskih sredstava i obaveza Banke prema raznim standardnim i nestandardnim scenarijima kretanja kamatne stope. Standardni scenario se kreira na mesečnom nivou i uključuje 200 (bps) paralelnog pada ili rasta na svim krivama prinosa u Srbiji dok nestandardni podrazumevaju promenu oblika i promenu nagiba kriva prinosa.

Analiza osetljivosti Banke na rast ili pad tržišne kamatne stope uz pretpostavke paralelnog pomeranja krive prinosa na datume 31. decembra 2024. godine i 31. decembra 2023. godine je prikazana u sledećoj tabeli:

Efekti promene tržišne kamatne stope na kapital	100 bp paralelno povećanje	100 bp paralelno smanjenje	200 bp paralelno povećanje	200 bp paralelno smanjenje	300 bp paralelno povećanje	300 bp paralelno smanjenje
Na dan 31. decembra 2024.						
Promena kamatne stope						
Sredstva	5,73%	-5,84%	11,35%	-11,79%	16,87%	-17,86%
Obaveze	3,48%	-3,55%	6,90%	-7,17%	10,26%	-10,86%
Gep	2,24%	-2,29%	4,44%	-4,62%	6,61%	-6,99%
Limit	10,00%	-10,00%	10,00%	-10,00%	10,00%	-10,00%

Na dan 31. decembra 2023.						
Promena kamatne stope						
Sredstva	5,67%	-5,77%	11,25%	-11,64%	16,73%	-17,61%
Obaveze	3,37%	-3,43%	6,68%	-6,93%	9,93%	-10,50%
Gep	2,30%	-2,34%	4,57%	-4,71%	6,80%	-7,11%
Limit	10,00%	-10,00%	10,00%	-10,00%	10,00%	-10,00%

Efekti promene tržišne kamatne stope na bilans uspeha	100 bp paralelno povećanje	100 bp paralelno smanjenje	200 bp paralelno povećanje	200 bp paralelno smanjenje	300 bp paralelno povećanje	300 bp paralelno smanjenje
--	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

Na dan 31. decembra 2024.						
Promena kamatne stope						
Sredstva	8,78%	-8,95%	17,39%	-18,06%	25,84%	-27,36%
Obaveze	5,34%	-5,44%	10,58%	-10,99%	15,72%	-16,65%
Kumulativno	3,44%	-3,50%	6,81%	-7,07%	10,12%	-10,71%

Na dan 31. decembra 2023.						
Promena kamatne stope						
Sredstva	8,81%	-8,96%	17,46%	-18,07%	25,97%	-27,35%
Obaveze	5,23%	-5,33%	10,37%	-10,76%	15,41%	-16,30%
Kumulativno	3,57%	-3,63%	7,10%	-7,31%	10,56%	-11,05%

Promene kriva prinosa utiču na kapital kroz povećanje/smanjenje neto prihoda od kamata. Izvršni odbor na predlog ALCO odbora donosi odluke o upravljanju agregiranim pozicijama koje utiču na rizik kamatne stope: investicije u hartije od vrednosti, visina i ročnost međubankarskih pozajmica, održavanje stanja na računima kod centralne i drugih banaka.

iv. Izloženost deviznom riziku – bankarska knjiga

Maksimalni pokazatelj deviznog rizika (neto otvorena pozicija) na kraju svakog radnog dana utvrđen je u skladu sa propisima Narodne banke Srbije. Kako bi smanjila potencijalni negativan uticaj oscilacija kursa na strukturu devizne aktive i pasive Banka dnevno prati, meri i usaglašava deviznu poziciju. Poslovanje banke odvija se u dve valute: RSD i EUR.

Izloženost deviznom riziku

U hiljadama dinara	EUR i valutna klauzula	RSD	Ukupno
Aktiva			
Gotovina i sredstva kod centralne banke	1.616.921	4.423.588	6.040.509
Hartije od vrednosti	474.572	-	474.572
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	313.314	2.170	315.484
Kredit i potraživanja od komitenata	12.702.098	13.339.727	26.041.825
Nematerijalna imovina i nekretnine, postrojenja i oprema	-	870.843	870.843
Odložena poreska sredstva	-	13.203	13.203
Ostala sredstva	18.451	68.926	87.377
Ukupno aktiva	15.125.356	18.718.457	33.843.813
Obaveze			
Obaveze po osnovu derivata	-	1.932	1.932
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	4.476.857	1.077.632	5.554.489
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	8.504.563	12.065.105	20.569.668
Subordinirane obaveze	1.295.903	-	1.295.903
Rezervisanja	-	65.107	65.107
Tekuće poreske obaveze	-	37.759	37.759
Odložene poreske obaveze	-	9.278	9.278
Ostale obaveze	184.167	478.423	662.591
Ukupno obaveze	14.461.490	13.735.236	28.196.726
Vanbilans			
FX SWAP	(702.089)	702.089	-
Neto valutna neusklađenost na dan 31.12.2024.	(38.223)	5.685.310	5.647.088
Neto valutna neusklađenost na dan 31.12.2023.	36.932	5.020.530	5.057.462

Devizni podbilans osim sredstava i obaveza denominovanih u stranoj valuti uključuje i sredstva i obaveze u dinarima sa valutnom klauzulom. Na dan 31.12.2024. banka na vanbilansnim pozicijama ima derivate po ugovorenoj vrednosti koje utiču na devizni rizik.

Na dan 31.12.2023. banka nije imala vanbilansnih pozicija koje su uticale na devizni rizik.

Naredna tabela prikazuje osetljivost regulatornog kapitala i dobitka na promenu deviznih kurseva za 20%:

	EUR	Ukupno
31. decembar 2024.		
Efekti rasta valute za 20%	-6.371	-6.371
Efekti na regulatorni kapital	-0,11%	-0,11%
Efekti na dobitak	-0,89%	-0,89%
31. decembar 2023.		
Efekti rasta valute za 20%	6.155	6.155
Efekti na regulatorni kapital	0,12%	0,12%
Efekti na dobitak	1,19%	1,19%

D. Upravljanje kapitalom

i. Regulatorni kapital

Regulator Banke, Narodna banka Srbije (NBS), postavlja i prati kapitalne zahteve Banke na principima Basela III. U cilju ostvarivanja postojećih kapitalnih zahteva NBS zahteva od Banke da održava minimalni pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala od 6,02% koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog akcijskog kapitala i rizične aktive Banke. Minimalni pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala od 8,03% koji predstavlja procentualno izražen odnos osnovnog kapitala i rizične aktive Banke i minimalni propisani pokazatelj adekvatnosti kapitala od 10,71% koji predstavlja procentualno izražen odnos kapitala i rizične aktive Banke.

Rizična aktiva predstavlja zbir sledećih iznosa:

- ukupnog iznosa rizikom ponderisanih izloženosti za kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane, rizik smanjenja vrednosti kupljenih potraživanja za sve poslovne aktivnosti banke osim za aktivnosti iz knjige trgovanja i rizik izmirenja i
- kapitalnog zahteva za operativni rizik, pomnoženog recipročnom vrednošću pokazatelja adekvatnosti.

Regulatorni kapital Banke čini zbir osnovnog kapitala i dopunskog kapitala pri čemu osnovni kapital Banke čini zbir osnovnog akcijskog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala.

Osnovni akcijski kapital banke čini zbir sledećih elemenata umanjen za odbitne stavke:

- akcija i drugih instrumenata osnovnog akcijskog kapitala;
- pripadajuće emisije premije uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala. tj. iznosa uplaćenog iznad nominalne vrednosti tih instrumenata;
- revalorizacionih rezervi i ostalih nerealizovanih dobitaka; i
- rezervi iz dobiti i ostalih rezervi banke.

Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala su:

- nematerijalna ulaganja. umanjena za iznos odloženih poreskih obaveza koje bi prestale da postoje u slučaju obezvređenja ili prestanka priznavanja nematerijalnih ulaganja u skladu sa MSFI/MRS;
- bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita kod kojih je stepen kreditne zaduženosti tog dužnika pre odobrenja kredita bio veći od procenta utvrđenog u skladu sa odlukom kojom se uređuje klasifikacija bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ili će taj procenat biti veći usled odobrenja kredita pri čemu se ova odbitna stavka primenjuje bez obzira na to da li je nakon odobrenja kredita stepen kreditne zaduženosti dužnika postao niži od tog procenta; i
- bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita, a koji po osnovu kriterijuma ugovorene ročnosti ispunjavaju uslov za primenu odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala propisane odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke.

Dopunski kapital Banke čine instrumenati dopunskog kapitala i obaveza po subordiniranim kreditima i zajmovima.

Iznos u kojem se instrumenti dopunskog kapitala, odnosno subordinirane obaveze uključuju u obračun dopunskog kapitala Banke tokom poslednjih pet godina pre roka njihovog dospeća dobija se tako što se količnik njihove nominalne vrednosti, odnosno glavnice, na prvi dan poslednjeg petogodišnjeg perioda pre roka dospeća i broja kalendarskih dana u tom periodu pomnoži sa brojem preostalih kalendarskih dana do dospeća instrumenata ili subordiniranih obaveza na dan vršenja obračuna.

U toku svog poslovanja Banka mora da osigura da iznos regulatornog kapitala nikad ne padne ispod EUR 10 miliona u dinarskoj protivvrednosti po srednjem kursu.

ii. Alokacija kapitala

Prateća tabela pokazuje poziciju kapitala Banke na dan 31. decembra:

U hiljadama dinara (nerevidirano)	Napomena	31-Dec-24	31-Dec-23
OSNOVNI KAPITAL			
OSNOVNI AKCIJSKI KAPITAL		5.999.368	5.153.783
Instrumenti osnovnog akcijskog kapitala i pripadajuća emisiona premija		1.864.938	1.864.937
Uplaćen iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	31	1.783.080	1.783.080
Emisiona premija	31	81.858	81.857
(-) Gubici iz ranijih godina		-	-
Revalorizacije rezerve i ostali nerealizovani dobici	31	163.987	158.936
Rezerve iz dobiti	31	2.904.639	2.517.792
(-) Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane odložene poreske obaveze		(170.674)	(200.964)
(-) Ostala nematerijalna ulaganja pre umanjivanja za povezane odložene poreske obaveze		(180.460)	(210.750)
Odložene poreske obaveze po osnovu ostalih nematerijalnih ulaganja koje bi prestale da postoje u slučaju obezvređenja ili prestanka priznavanja tih nematerijalnih ulaganja u skladu sa MSFI/MRS		9.786	9.786
(-) Bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita koji se iskazuju na računima 102, 107 i 108 u skladu sa odlukom kojom se propisuju Kontni okvir i sadržina računa u Kontnom okviru za banke kod kojih je stepen kreditne zaduženosti tog dužnika pre odobrenja kredita bio veći od procenta utvrđenog u skladu sa odlukom kojom se uređuje klasifikacija bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke ili će taj procenat biti veći usled odobrenja kredita, pri čemu se ova odbitna stavka primenjuje bez obzira na to da li je nakon odobrenja kredita stepen kreditne zaduženosti dužnika postao niži od tog procenta		(16.924)	(26.878)
(-) Bruto iznos potraživanja od dužnika – fizičkog lica (osim poljoprivrednika i preduzetnika) po osnovu odobrenih potrošačkih kredita, gotovinskih kredita ili ostalih kredita, izuzev kredita prikazanih na poziciji 1.1.1.27 ovog obrasca, koji se iskazuju na računima 102, 107 i 108 u skladu sa odlukom kojom se propisuju Kontni okvir i sadržina računa u Kontnom okviru za banke, a koji po osnovu kriterijuma ugovorene ročnosti ispunjavaju uslov za primenu odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala propisane odlukom kojom se uređuje adekvatnost kapitala banke*		(7.104)	(11.186)
DODATNI OSNOVNI KAPITAL		-	-
OSNOVNI KAPITAL		4.738.862	4.302.637

U hiljadama dinara (nerevidirano) Napomena 31-Dec-24 31-Dec-23

DOPUNSKI KAPITAL

Uplaćen iznos subordiniranih obaveza	28	1.260.506	851.145
Od čega: uplaćen iznos subordiniranih obaveza koje su ispunjavale uslove za uključivanje u dopunski kapital Banke do 30.06.2017. a koje Banka uključuje u dopunski kapital 31.12.2022. u skladu sa prelaznim odredbama Odluke o adekvatnosti kapitala Banke	28	-	-
Napomena: Subordinirane obaveze koje su prestale da ispunjavaju uslove za uključivanje u dopunski kapital	28	26.658	203.417
UKUPNO DOPUNSKI KAPITAL		1.260.506	851.145

UKUPNO KAPITAL

5.999.368 5.153.782

U hiljadama dinara Napomena 31-Dec-24 31-Dec-23

RIZIČNA AKTIVA

Rizikom ponderisane izloženosti za kreditni rizik, rizik druge ugovorne strane, rizik smanjenja vrednosti kupljenih potraživanja i rizik izmirenja/isporuke	19.002.840	17.616.364
Rizična aktiva po osnovu izloženosti operativnom riziku	5.572.548	4.781.541
UKUPNO RIZIČNA AKTIVA	24.575.388	22.397.905

Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akcijskog kapitala	19,28%	19,21%
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala	19,28%	19,21%
Pokazatelj adekvatnosti kapitala	24,41%	23,01%

ZAŠTITNI SLOJEVI KAPITALA

Zahtev za kombinovani zaštitni sloj kapitala	1.002.054	887.718
Zaštitni sloj za očuvanje kapitala	614.384	559.947
Kontraciklični zaštitni sloj kapitala	2.796	-
Zaštitni sloj kapitala za strukturni sistemski rizik	384.874	327.770

Na dan 31. decembar 2024. godine regulatorni kapital Banke iznosio je EUR 51.270 hiljada (31. decembar 2023. godine EUR 43.984 hiljada) čime je ispunjen zahtev da minimalni iznos bude EUR 10 miliona.

Banka je procenila da uticaj efekata Ukrajinske krize kao i ostale globalne političko ekonomske neizvesnosti na adekvatnost kapitala u 2024. godini nije materijalno značajan. Planirani rast regulatornog kapitala po osnovu alokacije profita iz 2024. godine na poziciju Rezerve iz dobiti biće realizovan u skladu sa utvrđenim rokovima.

Banka je u okviru interne procene adekvatnosti kapitala sproveda testove uticaja stresnih okolnosti na kapital i kapitalnu adekvatnosti a koji bi mogli da odraze sposobnost Banke da odoli uticajima globalne ekonomske političke neizvesnosti. Za potrebe stres testiranja kreditnog rizika razmotreno je povećanje nivoa problematičnih kredita za 100% te smanjivanje praga kašnjenja otplate kredita za nivo 2 sa 30 na 15 dana i za nivo 3 sa 90 na 45 dana kašnjenja. Sagledano je povećanje deviznog kursa evra za 20.00% kao i efekat neadekvatnosti hipoteka na poslovne i stambene nepokretnosti. Moguća potcenjenost kapitalnog zahteva za devizni rizik obračunatog na osnovu standardizovanog pristupa je procenjena primenom VaR modela dok su šok i stres test za kamatni rizik zasnovani na 6 scenarija promene krive prinosa (paralelno pomeranje krive prinosa za +/- 200 bp, dodatnih 60 bp u uslovima stresa, „steepening“, „flattening“, šokovi kratkoročnih stopa). Povlačenje 10% depozita u dinarima i evrima, kao i smanjen priliv zbog udvostručenog nivoa problematičnih kredita bile su pretpostavke za stres testiranje rizika likvidnosti i procenjen je dodatni kapitalni trošak pribavljanja nedostajuće likvidnosti.

Banka je preispitala moguće potcenjivanje internog kapitalnog zahteva za operativni rizik izračunatog korišćenjem pristupa osnovnog indikatora (BIA) njegovim poređenjem sa zahtevom zasnovanim na Basel IV standardizovanom pristupu i gubicima koji bi nastali u stresnim okolnostima. Banka je dodatno kroz Stres test pravnog rizika unutar gubitaka operativnog rizika posebno sproveda stres testove za pravni rizik, kao posledicu i daljeg prijema novog broja parnica protiv banaka u vezi sa naknadama za odobravanje kredita tokom 2023/2024. U najgorem scenariju, postavljajući pretpostavke najnepovoljnijeg – neočekivanog gubitka uzima se suma potencijalnih gubitaka po svim otvorenim parnicama uvećanih za iznos novih potencijalnih gubitaka i umanjeno za ukupan iznos rezervacija po svim parnicama. Eventualnu razliku kapitalnog zahteva između novog standardizovanog pristupa prema Bazel IV regulativi na kraju 2024. godine i kapitalnog zahteva za operativni rizik obračunatog putem BIA u 2024. Godini, Banka adresira na povećanje kapitalnog zahteva za operativni rizik.

Rezultati interne procene adekvatnosti kapitala pokazali su da pretpostavljene stresne okolnosti ne bi dovele do ugrožavanja kapitala i kapitalne adekvatnosti Banke.

Banka je usaglašena sa regulatornim zahtevima na dan 31. decembar 2024. godine datim u okviru sledeće tabele:

Nerevidirano	Regulatorni zahtevi	Ostvareni nerevidirani pokazatelji Banke	
		2024.	2023.
Regulatorni kapital (u milionima EUR)	min 10,00	51,27	43,98
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog akciskog kapitala	min 6,02%	19,28%	19,21%
Pokazatelj adekvatnosti osnovnog kapitala	min 8,03%	19,28%	19,21%
Pokazatelj adekvatnosti kapitala	min 10,71%	24,41%	23,01%
Pokazatelj trajnih ulaganja	max 60%	11,51%	14,68%
Izloženost prema jednom ili grupi povezanih lica	max 25%	-	-
Zbir velikih izloženosti Banke	max 400%	-	-
Racio likvidnosti	min 1,00	3,61	4,46
Uži pokazatelj likvidnosti	min 0,70	3,18	3,82
LCR	min 100%	531%	310%
NSFR	min 100%	143,39%	-
Pokazatelj deviznog rizika	max 20%	0,64%	1,23%
Pokazatelj rizika koncentracije	max 30%	0,84%	1,73%

6. FER VREDNOST FINANSIJSKIH INSTRUMENATA

A. Modeli određivanja vrednosti

Banka odmerava fer vrednosti korišćenjem hijerarhije fer vrednosti koja odražava značaj faktora korišćenih prilikom procene:

- Nivo 1: kotirane tržišne cene (nekorigovane) identičnih instrumenata na aktivnom tržištu.
- Nivo 2: tehnike vrednovanja koje nisu kotirane tržišne cene identičnih instrumenata, već se zasnivaju na uočljivim inputima, bilo direktno (npr. kao cene) ili indirektno (npr. izvedeno iz cena). Ova kategorija uključuje instrumente vrednovane korišćenjem: kotirane cene sličnih instrumenata na aktivnim tržištima, kotirane tržišne cene identičnih instrumenata ili instrumenata sličnih karakteristika na tržištima koja se smatraju manje aktivnim ili druge tehnike vrednovanja gde su svi značajni inputi direktno ili indirektno uočljivi na tržištu.
- Nivo 3: tehnike vrednovanja korišćenjem inputa koji nisu uočljivi. Ova kategorija uključuje sve instrumente gde tehnike vrednovanja uključuju inpute koji nisu bazirani na uočljivim i dostupnim informacijama i kao takvi imaju značajan uticaj na vrednost instrumenta. Ova kategorija uključuje instrumente koji su vrednovani na osnovu kotiranih tržišnih cena za instrumente sa sličnim karakteristikama, a gde su potrebna značajna prilagođavanja ili pretpostavke kako bi razlika između tih instrumenata bila odražena u njihovoj vrednosti.

Tehnike vrednovanja obuhvataju model diskontovanja budućih tokova gotovine u poređenju sa sličnim instrumentima za koje postoji tržišna cena kao i Nelson-Siegel-Svensson-ov (NSS) model za projektovanje krivih prinosa. Pretpostavke i podatke koji se koriste prilikom procenjivanja Banka prikuplja sa aktivnih tržišta u Republici Srbiji (međubankarsko, OTC, ponude banaka itd.).

Cilj tehnika procenjivanja je određivanje fer vrednosti koja će najbolje odraziti vrednost finansijskog instrumenta na dan izveštavanja i koja bi bila određena od strane učesnika na tržištu koje je van dohvata ruke. Fer vrednost je cena koja bi se dobila za prodaju aktive ili cena koja bi bila plaćena za transfer obaveze u regularnim transakcijama između tržišnih učesnika na dan vrednovanja.

Banka koristi modele određivanja vrednosti koji su u širokoj upotrebi za određivanje fer vrednosti jednostavnih finansijskih instrumenata, kao što su kamatne stope međubankarskog tržišta, kamatni swap-ovi koji su zasnovani na uočljivim inputima i zahtevaju malo procena. Uočljive cene ili inputi za modele su uobičajeno na raspolaganju sa primarnog i sekundarnog tržišta hartija od vrednosti međubankarskog tržišta i kao kamatni swap-ovi. Postojanje ovih stopa smanjuje potrebu za procenama i smanjuje neizvesnost povezanu sa određivanjem fer vrednosti.

Za instrumente za koje ne postoje dovoljno široka i duboka tržišta Banka koristi modele procene koji polaze od tržišno uočljivih inputa. Procene se takođe koriste prilikom određivanja budućih novčanih tokova verovatnoće default-a, naplate ili budućih prevremenih otplata i povlačenja sredstava.

Fer vrednosti dobijene na osnovu modela prilagođavaju se za rizik likvidnosti, uticaj obavezne rezerve i očekivani prinos prosečnog investitora na tržištu u onoj meri u kojoj je to primenjivo za konkretni finansijski instrument koji se vrednuje. Fer vrednost takođe reflektuje kreditni rizik instrumenta i uključuje prilagođavanja koja su zasnovana na kreditnom riziku Banke ukoliko je to primenjivo za konkretni finansijski instrument koji se vrednuje.

Vrednovanje finansijskih instrumenata

I. Gotovina, sredstva kod centralne banke, depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci

Fer vrednost gotovine i sredstava kod centralne banke, depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci, jednaka je knjigovodstvenoj vrednosti navedenih finansijskih sredstava obzirom da su u pitanju visoko likvidni, kratkoročni finansijski instrumenti.

II. Krediti i potraživanja od komitenata i Krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija

Fer vrednost kredita i potraživanja od komitenata je obračunata primenom očekivanih i modeliranih novčanih tokova, odnosno ugovornih novčanih tokova korigovanih za očekivane gubitke po osnovu kreditnog i drugih rizika i korigovane za očekivane efekte po osnovu ugrađenih eksplicitnih i implicitnih opcija i diskontnih stopa. Budući da je novčani tok već uključio korekcije za rizike Banka je za potrebe utvrđivanja fer vrednosti koristila diskontnu stopu koja obuhvata vremensku vrednost novca, tj. „risk-free“ stopu, likvidnosnu premiju, trošak obavezne rezerve i zahtevanu marginu prosečnog investitora koja reflektuje dati horizont investiranja.

Za određivanje bezrizičnih stopa Banka polazi od javno dostupnih cene sa međubankarskog tržišta i primarnog i sekundarnog tržišta hartija od vrednosti za dinare i projektuje nedostajuće ročnosti pomoću Nelson-Siegel-Svensson-ovog modela. Za određivanje bezrizičnih stopa za evre Banka polazi od javno dostupnih „zero-swap“ stopa. Premija likvidnosti određuje se pomoću kotacija na aktivnom međubankarskom tržištu, dok je stopa zahtevane margine prosečnog investitora određena na bazi prosečnog ROE (prinos na kapital) bankarskog sektora Srbije utvrđenog na osnovu poslednjih javno dostupnih podataka Narodne banka Srbije. Investitori u Srbiji su zainteresovani za stabilnost i prinos na kapital više nego za druge parametre.

III. Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima

Za finansijske obaveze bez ugovorenog roka dospeća, odnosno plative na dan, Banka smatra da je, budući da se isplata može zahtevati u svakom trenutku, fer vrednost jednaka knjigovodstvenoj vrednosti date obaveze.

Fer vrednost depozita i ostalih obaveza prema drugim komitentima je obračunata primenom očekivanih i modeliranih novčanih tokova, odnosno ugovornih novčanih tokova korigovanih za očekivane efekte po osnovu ugrađenih eksplicitnih i implicitnih opcija i diskontnih stopa. Prilikom merenja fer vrednosti obaveza polazi se od pretpostavke da se data obaveza prenosi tržišnom učesniku na dan merenja u nominalnom iznosu obaveze uvećanom za ugovorenu kamatu koja će se isplatiti na dan dospeća obaveze.

Stope za diskontovanje na sadašnju vrednost Banka određuje tako što se polazi od stopa na slične depozite koje nude banke na tržištu Republike Srbije dostupne na njihovim internet stranicama, ponderisan depozitnim potencijalom konkretne banke na tržištu, utvrđenom na osnovu poslednjih dostupnih podataka Narodne banke Srbije o bilansu stanja banaka. Za ročnosti za koje ne postoji dovoljno validnih podataka sa tržišta radi se aproksimacija pomoću NSS modela.

IV. Subordinirane obaveze

Subordinirane obaveze se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti. Fer vrednost subordiniranih obaveza je obračunata primenom ugovoreni novčanih tokova. Kriva prinosa koja je potrebna za diskontovanje na sadašnju vrednost izračunava se tako što se izračuna idiosinkratski rizik banke kao razlika između poslednje validne ponude za subordinirani kredit u evrima koju je Banka dobila od bankarske institucije sa sedištem u Evropskoj uniji i rejtingom AAA i vrednosti „zero-swap“ krive za odgovarajuću ročnost. Ta premija rizika je dodata na sve vrednosti „zero-swap“ krive.

Zbog činjenice da ova kriva sadrži ocenu kreditnog rizika Banke od strane bankarske institucije sa sedištem u Evropskoj uniji i rejtingom AAA smatra se da ona u najboljoj meri prikazuje rizični profil Banke.

B. Organizacija procesa

Za procese i metodologije za izračunavanje fer vrednosti finansijskih sredstava i obaveza odgovorno je Odeljenje za upravljanje portfoliom i kontrolu rizika. Najpre se utvrđuje da li je konkretan finansijski instrument predmet merenja po fer vrednosti i bira odgovarajući pristup i tehnike za vrednovanje po fer vrednosti. Zatim se definišu inputi za odmeravanje, vrše kalkulacije i obelodanjuju informacije o merenju fer vrednosti.

U postupku određivanja klasifikacije finansijskog instrumenta na nivoe 1-3 hijerarhije fer vrednosti Banka razmatra da li postoje kotirane cene za identičan instrument kojim se aktivno trguje. Ukoliko postoje i te cene se ne moraju korigovati Banka svrstava instrument u Nivo 1. Ukoliko postoje kotirane cene, ali ih je potrebno korigovati, međutim ne primenjuju se značajni neuočljivi inputi, instrument se svrstava u Nivo 2. U slučaju da se u merenju koristi neki značajan neuočljivi input finansijsko sredstvo i obaveza tretiraju se kao Nivo 3 u hijerarhiji vrednosti.

C. Finansijski instrumenti vrednovani po fer vrednosti – hijerarhija fer vrednosti

Na 31.12.2024. Banka je na poziciji bilansa stanja imala hartije od vrednosti, Državne zapise Republike Srbije koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI).

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrednost
2024.				
Hartije od vrednosti	474.572	-	-	474.572
Ukupno	474.572	-	-	474.572

Na dan 31.12.2023. godine Banka nije imala pozicija u bilansu stanja koje se vrednuju po fer vrednosti.

D. Finansijska sredstva i obaveze koja se ne vode po fer vrednosti

Sledeća tabela prikazuje fer vrednost finansijskih instrumenata koja se ne vode po fer vrednosti i njihova analiza prema hijerarhiji fer vrednosti u kojoj je svaka fer vrednost kategorizovana:

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrednost	Knjigo-vodstvena vrednost
2024.					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	6.040.509	-	6.040.509	6.040.509
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	321.668	-	321.668	315.484
Kredit i potraživanja od komitenata	-	-	29.617.984	29.617.984	26.041.826
Ukupno	-	6.362.177	29.617.984	35.980.161	32.397.819
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	5.200.195	-	5.200.195	5.554.489
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	18.668.423	18.668.423	20.569.668
Subordinirane obaveze	-	-	1.236.645	1.236.645	1.295.903
Ukupno	-	5.200.195	19.905.068	25.105.263	27.420.060

U hiljadama dinara	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupna fer vrednost	Knjigo- vodstvena vrednost
2023.					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	-	5.290.215	-	5.290.215	5.290.215
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	-	339.647	-	339.647	338.382
Kredit i potraživanja od komitenata	-	-	25.663.250	25.663.250	23.344.732
Ukupno	-	5.629.862	25.663.250	31.293.112	28.973.329
Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	-	4.527.467	-	4.527.467	5.351.596
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	-	-	15.939.016	15.939.016	17.964.975
Subordinirane obaveze	-	-	987.663	987.663	1.068.359
Ukupno	-	4.527.467	16.926.679	21.454.146	24.384.930

7. FUNKCIONALNI SEGMENTI BANKE

Izveštavanje u skladu sa MSFI 8 Segmenti poslovanja nije primenjivo za Banku.

8. NETO PRIHOD OD KAMATA

Neto prihod po osnovu kamata sadrži:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Prihod od kamata		
Gotovina i sredstva kod centralne banke	160.948	149.781
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	30.571	19.671
Hartije od vrednosti	24.086	-
Kredit i potraživanja od clijenata	4.994.160	4.276.643
Ukupno prihod od kamate	5.209.765	4.446.095
Rashodi kamata		
Depoziti finansijskih organizacija	(311.692)	(302.660)
Depoziti clijenata	(973.350)	(815.299)
Lizing	(9.328)	(8.770)
Ostali rashodi kamata	(3)	-
Ukupno rashodi od kamata	(1.294.373)	(1.126.729)
Neto prihod od kamate	3.915.392	3.319.366

Gore navedeni iznosi predstavljaju isključivo prihode i rashode od kamata obračunate upotrebom metode efektivne kamatne stope.

9. NETO PRIHOD PO OSNOVU NAKNADA I PROVIZIJA

U sledećoj tabeli data je podela prihoda od naknada koje proizilaze iz ugovora sa klijentima na bazi najvažnijih vrsta usluga koje Banka pruža. Neto prihod po osnovu naknada i provizija sastoji se od:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Prihod od naknada i provizija		
Naknade platnog prometa	14.436	14.285
Naknade za prevremeno razoročenje depozita	1.588	12.146
Poslovi u stranoj valuti	620	539
Ostale bankarske usluge	1.428	1.518
Ukupni prihodi od naknada i provizija po ugovorima sa klijentima	18.072	28.488
Naknade po kreditima	33.448	39.435
Ukupno prihodi od naknada i provizija	51.520	67.923
Rashodi od naknada i provizija		
Naknade platnog prometa	(3.952)	(3.100)
Naknade po kreditima	(15.670)	(16.751)
Poslovi u stranoj valuti	(2.558)	-
Poslovi sa hartijama od vrednosti	(12)	-
Ostale bankarske usluge	(35.035)	(24.935)
Ukupno rashodi od naknada i provizija	(57.227)	(44.786)
Neto prihod/rashod po osnovu naknada i provizija	(5.707)	23.137

U okviru ostalih bankarskih usluga, banka je ostvarila rashode po osnovu ugovora sa PIO po osnovu kredita penzionerima u iznosu od RSD 26.255 hiljada (2023: RSD 21.766 hiljada), rashode po osnovu naknada po primljenim garancijama u iznosu od RSD 7.672 hiljada (2023: RSD 2.449 hiljada), rashode po osnovu menjačkih poslova u iznosu od RSD 670 hiljada (2023: RSD 381 hiljada) i ostale rashode u iznosu od RSD 438 hiljada (2023: RSD 339 hiljada).

Naknada po kreditima u iznosu od RSD 33.448 hiljada (2023: RSD 39.435 hiljada) se odnosi na naknadu za usluge kreditnog biroa u iznosu od RSD 26.740 hiljada (2023: RSD 28.376 hiljada), naknadu za prevremenu otplatu kredita u iznosu od RSD 4.402 hiljade (2023: RSD 3.343 hiljade), naknadu po osnovu opomena klijenata u iznosu od RSD 1.965 hiljada (2023: RSD 7.418 hiljada), i naknadu prilikom reprograma kredita u iznosu od RSD 342 hiljade (2023: RSD 298 hiljada).

Sledeća tabela prikazuje informacije o prihodima i trenutku izvršenja obaveza u ugovorima sa klijentima, kao i politike priznavanja prihoda u zavisnost od momenta/perioda pružanja usluge.

Proizvod/usluga	Vrsta prihoda	Trenutak priznavanja
Usluge u platnom prometu	Održavanje računa Provizije za gotovinske transakcije i bezgotovinski prenos sredstava (KLIRING naloga, RTGS, Instant plaćanja), usluga slanja SMS obaveštenja o prilivu na račun	Mesečno nakon isteka meseca Nakon izvršenja
Administracija depozita	Naknada za prevremeno povlačenje depozita	Nakon izvršenja
Ostale bankarske usluge	Komisiona prodaja menica, usluga registracije menica i meničnih ovlašćenja i usluge internet bankarstva (e-banking)	Nakon izvršenja

Banka ostvaruje prihode od naknada i provizija od raznovrsnih finansijskih usluga koje pruža svojim klijentima. Prihodi od naknada i provizija se priznaju u iznosu koji predstavlja naknadu na koju Banka ima pravo u zamenu za pružanje usluga. Trenutak priznavanja se određuje zaključenjem ugovora. Kada Banka pruži uslugu klijentima, naknada se fakturiše i obično dospeva odmah po izvršenju usluge pružene u određenom trenutku ili na kraju perioda za uslugu pruženu tokom perioda.

Prihodi od naknada i provizija od usluga koje se priznaju u određenom vremenskom periodu

Obaveze izvršenja koje se izmiruju tokom vremena obuhvataju održavanje tekućih računa i druge usluge. Prihod se priznaje ravnomerno tokom perioda, na osnov proteklog vremena.

Prihodi od naknada i provizija od usluga koje se priznaju u određenom trenutku

Obaveze izvršenja koje se izmiruju u određenom trenutku se priznaju kada se kontrola nad uslugama prenese na klijenta. Ovo se obično dešava po završetku osnovne transakcije ili za komponente naknada povezanih sa određenim učinkom, nakon ispunjavanja odgovarajućih kriterijuma učinka. To uključuje naknade za gotovinske transakcije i usluge bezgotovinskog prenosa sredstava, slanje SMS obaveštenja o prilivu na račun. Banka ima jedinstvenu obavezu izvršenja u vezi sa ovim uslugama, a to je da uspešno izvrši transakciju predviđenu ugovorom.

Banka nije obelodanila informacije o alokaciji cene transakcija na preostale obaveze izvršenja u ugovorima. To je zbog toga što su ugovorni periodi obično kraći od jedne godine.

10. NETO DOBITAK/GUBITAK PO OSNOVU PROMENE FER VREDNOSTI FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA

Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti valutnog swap-a je obračunat na bazi diskontovanja procenjenih budućih tokova gotovine i prikazan kroz bilans uspeha (FVTPL).

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Neto dobitak (gubitak) po osnovu promene fer vrednosti finansijskih instrumenata	(1.932)	-
Ukupno	(1.932)	-

11. NETO PRIHOD OD KURSNIH RAZLIKA I EFEKATA UGOVORENE VALUTNE KLAUZULE

Neto prihod po osnovu kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule sadrži:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Pozitivne kursne razlike	58.949	39.452
Gotovina i sredstva kod centralne banke	1.404	788
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	2.605	1.192
Kredit i potraživanja od klijenata	17.601	10.858
Hartije od vrednosti	478	-
Ostala sredstva	212	126
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	9.394	7.841
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim klijentima	21.664	16.188
Subordinirane obaveze	3.300	2.038
Obaveze po osnovu derivata	1.654	-
Ostale obaveze	637	421
Negativne kursne razlike	(56.904)	(37.902)
Gotovina i sredstva kod centralne banke	(2.628)	(1.748)
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	(3.271)	(3.025)
Kredit i potraživanja od klijenata	(32.564)	(23.319)
Hartije od vrednosti	(1.158)	-
Ostala sredstva	(346)	(269)
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	(4.529)	(2.942)
Depoziti i ostale finansijske obaveze prema drugim klijentima	(10.505)	(5.707)
Subordinirane obaveze	(1.503)	(724)
Obaveze po osnovu derivata	(135)	-
Ostale obaveze	(265)	(168)
Ukupno	2.045	1.550

12. OSTALI POSLOVNI PRIHODI

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Prihod od davanja u zakup nepokretnosti	65	211
Dobici od prodaje sredstava stečenih naplatom potraživanja	-	1.418
Ukupno	65	1.629

13. NETO RASHODI PO OSNOVU OBEZVREĐENJA FINANSIJSKIH SREDSTAVA KOJA SE NE VREDNUJU PO FER VREDNOSTI KROZ BILANS USPEHA

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Rashodi po osnovu obezvređenja kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	(34.133)	(2.941)
Rashodi po osnovu obezvređenja kredita i potraživanja od komitenata	(1.716.948)	(1.272.645)
Rashodi po osnovu obezvređenja ostalih sredstava	(17.825)	(13.547)
Rashodi po osnovu obezvređenja vanbilansnih stavki	(25)	(151)
Prihodi od ukidanja obvezvređenja po osnovu kredita i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	9.282	5.515
Prihodi od ukidanja obvezvređenja po osnovu kredita i potraživanja od komitenata	1.216.893	995.780
Prihodi od ukidanja obvezvređenja po osnovu ostalih sredstava	6.332	13.480
Prihodi od ukidanja obvezvređenja po osnovu vanbilansnih stavki	98	88
Gubitak po osnovu modifikacije finansijskih sredstava	(438)	(1.282)
Dobitak po osnovu modifikacije finansijskih sredstava	1.544	2.883
Otpisi	(13.267)	(6.713)
Prihod od naplate iz otpisa	101.465	54.616
Ukupno	(447.022)	(224.917)

Promene na računima ispravki vrednosti bilansnih pozicija i rezervisanja u 2024. i 2023. godini prikazane su u sledećoj tabeli:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Početno stanje - 1. januar	695.916	562.142
Povećanje rezervisanja u toku godine	1.768.931	1.289.287
Ukidanja rezervisanja u toku godine	(1.232.605)	(1.014.865)
Otpisi	(461.336)	(157.056)
Prihodi od kamata na obezvređene kredite	15.713	16.794
Efekat deviznog kursa	(419)	(386)
Stanje na dan 31. decembra	786.200	695.916

Povećanje neto rashoda po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha tokom 2024. godine, na način kako je to opisano u napomeni broj 5 v III, je rezultat neto efekta:

- rekalkulacije i unapređenja internog rejting modela,
- izmene opsega podataka uz ažuriranje baza naplate sa protokom vremena i metodoloških unapređenja LGD-a obračuna,
- i inkorporiranja makrovarijabli u okviru PD i LGD modela.

14. TROŠKOVI ZARADA, NAKNADA ZARADA I OSTALI LIČNI RASHODI

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Zarade i naknade	828.675	803.053
Porezi i doprinosi na zarade	314.924	311.958
Ostali lični rashodi	41.998	61.715
Doprinosi na zarade na teret poslodavca	164.033	162.947
Ukupno	1.349.630	1.339.673

15. OSTALI PRIHODI

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Prihodi od ukidanja rezervisanja i obaveza	47.919	7.930
Naplaćena naknada štete od osiguranja	6	-
Naplaćeni sudski troškovi	4.001	2.591
Prihod iz ranijih godina	21.533	1.074
Ostali prihodi	7.954	1.446
Ukupno	81.413	13.041

Prihodi od ukidanja rezervisanja za sudske sporove u iznosu od RSD 343 hiljade, nastali krajem trećeg kvartala, jer su rezerve na dan 31. decembar 2024. godine za navedeni iznos bile veće od iznosa koji je po metodologiji za rezervisanje potreban za pokrivanje očekivanih gubitaka (2023: RSD 0 hiljada).

Prihodi od ukidanja rezervisanja gubitaka po događajima operativnog rizika RSD 0 hiljada (2023: RSD 5.500 hiljada). U toku 2023. godine nije bilo događaja operativnih rizika sa značajnim gubitkom, na osnovu čega je predloženo i usvojeno na Komisiji za upravljanje rizicima smanjenje nivoa rezervacija za događaje operativnog rizika sa RSD 11.500 hiljada na nivo od RSD 6.000 hiljada.

Prihodi od smanjenja ostalih obaveza u iznosu od RSD 47.576 hiljada, koji se odnose na ukidanje lizing obaveze, su se tokom 2024. godine povećali zbog zatvaranja poslovnica Banke i raskidanja ugovora o zakupu po drugim osnovama (2023: RSD 2.430 hiljada).

16. OSTALI RASHODI

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Troškovi lizinga	10.734	9.894
Troškovi kratkoročnog lizinga	-	592
Troškovi lizinga putničkih vozila	2.720	2.345
Ostali troškovi lizinga –troškovi poreza	8.014	6.957
Održavanje i bezbednost prostorija	52.982	48.222
Troškovi marketinga i reprezentacije	19.147	24.435
Troškovi profesionalnih usluga	196.788	170.314
Troškovi usluga upravljačkih organa	826	2.180
Nabavka kancelarijske opreme	11.006	13.526
Troškovi telefona	32.403	27.934
Ostali porezi i doprinosi	122.493	112.753
Troškovi osiguranja	335.586	274.471
Troškovi goriva	112.939	121.478
Troškovi obuke zaposlenih	6.200	8.906
Ostala rezervisanja (Napomena 28)	73.052	86.024
Sudske takse	23.805	18.104
Troškovi vezani za naplatu kredita	64.778	28.968
Troškovi po sudskim sporovima	28.598	32.697
Rashodovanje i otpis osnovnih sredstava	50.915	3.110
Ostalo	65.427	42.441
Ukupno	1.207.679	1.025.457

Rashodovanje i otpis osnovnih sredstava se tokom 2024. godine povećalo zbog zatvaranja poslovnica Banke:

- imovina sa pravom korišćenja u iznosu od RSD 49.127 hiljada (2023: RSD 2.930 hiljada),
- ulaganja u tuđa osnovna sredstva u iznosu od RSD 1.590 hiljada (2023: RSD 0 hiljada),
- ostala osnovna sredstva u iznosu od RSD 52 hiljade (2023: RSD 121 hiljada) i
- rashodovanje osnovnih sredstava po popisu RSD 146 hiljada (2023: RSD 59 hiljada).

17. POREZ NA DOBIT

A. Tekući porez na dobit

Glavne komponente poreza na dobit su:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Tekući poreski trošak	(131.777)	(94.019)
Odloženi poreski (rashod) / prihod	6.281	(23.720)
Ukupno	(125.496)	(117.739)

B. Poreski bilans i efektivna poreska stopa

Banka je u cilju utvrđivanja zakonske obaveze po osnovu poreza na dobit za period od 1. januara do 31. decembra 2024. godine izvršila usklađivanje rashoda i prihoda iskazanih u bilansu uspeha, u skladu sa zakonskim odredbama. Shodno tome povećana je poreska osnovica za RSD 39.496 hiljada (2023: bila umanjena za RSD 6.744 hiljada).

Komponente uskladjivanja su:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Dobitak pre oporezivannja	839.019	633.535
Gubici od prodaje imovine	3.728	-
Usklađivanje rashoda		
Rashodi koji se ne priznaju u poreske svrhe	10.479	18.239
Rashodi koji se priznaju u narednom periodu	(1.082)	(8.295)
Razlika amortizacije obračunata za poreske svrhe i u finansijskim izveštajima	9.617	12.985
Otpis vrednosti pojedinačnih potraživanja izvršen bez prethodno ispunjenih uslova iz člana 16 odnosno 22 Zakona o porezu na dobit pravnih lica	14.295	7.188
Dugoročna rezervisanja	40.086	(37.404)
Usklađivanje prihoda		
Prihodi ostvareni u poreskom periodu . po osnovu otpisanih potraživanja koja nisu bila priznata kao rashod, a koja se u poreskom periodu ne uključuju u oporezive prihode	(14.618)	(3.976)
Prihodi od kamata po osnovu dužničkih hartija od vrednosti, čiji je izdavalac Republika	(24.086)	-
Prihodi po osnovu neiskorišćenih dugoročnih rezervisanja koja nisu bila priznata kao rashod u poreskom periodu u kome su izvršena	(343)	(5.500)
Korekcija rashoda i prihoda po osnovu transfernih cena		
Zbir korekcija po osnovu transakcija sa svim pojedinačnim povezanim licima utvrđen u zaključku dokumentacije o transfernim cenama	1.419	10.019
Dobit nakon oporezivanja	878.515	626.791
Povećanje/umanjenje računovodstvene dobiti	39.496	(6.744)

U hiljadama dinara	Efektivna poreska stopa	2024.	Efektivna poreska stopa	2023.
Dobitak pre oporezivanja		839.019		633.535
Porez na dobit po stopi od 15%	15,0%	125.853	15,0%	95.030
Poreski efekti:				
Nepriznati troškovi	0,5%	3.929	0,8%	5.317
Privremene razlike – amortizacija	0,2%	1.442	0,3%	1.948
Priznavanje ranije nepriznatih odbitnih privremenih razlika	0,8%	6.410	(1,1%)	(6.855)
Prihodi koji nisu priznati u poreskom bilansu	(0,7%)	(5.857)	(0,2%)	(1.421)
Porez na dobit iskazan u bilansu uspeha	15,71%	131.777	14,84%	94.019

* Prikazano je očekivanje Banke, s obzirom da je 30. jun 2025. godine rok za predaju poreskog bilansa za 2024. godinu.

Banka u 2024. nema poreski kredit po osnovu ulaganja u osnovna sredstva.

Tabelarni prikaz kreiranja odloženih poreskih sredstava i obaveza i rezultat njihovog prebijanja:

	2024.			2023.		
U hiljadama dinara	Obaveze	Sredstva	Neto sredstva	Obaveze	Sredstva	Neto sredstva
Privremene razlike	(9.278)	13.203	3.925	(9.434)	6.922	(2.512)
Neto odloženo poresko sredstvo/(obaveza)	(9.278)	13.203	3.925	(9.434)	6.922	(2.512)

Privremene razlike na osnovu kojih je priznato poresko sredstvo u iznosu od 13.203 hiljade dinara na dan 31.12.2024. (31.12.2023: 6.922 hiljade dinara) su odnose na:

- rezervisanja po osnovu MRS 19 u iznosu od 807 hiljada dinara (2023: 654 hiljade dinara);
- rashoda na ime javnih prihoda i primanja zaposlenih iz člana 9. stav 2. Zakona o porezu na dobit pravnih lica koji nisu plaćeni u poreskom periodu u iznosu od 1.314 hiljada dinara (2023: 1.475 hiljada dinara);
- za rezervisanja za sudske sporove i događaje operativnih rizika 8.958 hiljada dinara (2023: 3.150 hiljada dinara);
- za amortizaciju stalnih sredstava u iznosu od 2.124 hiljade dinara (2023: 1.643 hiljada dinara); i
- Privremena razlika na osnovu koje je priznata odložena poreska obaveza u iznosu od 9.278 hiljada dinara (2023: 9.434 hiljade)se odnosi na revalorizacije rezerve nekretnina, postrojenja i opreme.

C. Promene na odloženim poreskim sredstvima i obavezama

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Stanje na 1. januar	(2.512)	21.207
Nastale privremene razlike	6.437	(23.719)
Stanje na 31. decembar	3.925	(2.512)

18. FINANSIJSKA SREDSTVA I OBAVEZE

A. Klasifikacija finansijskih sredstava i obaveza

Sledeća tabela sadrži pregled postojećih pozicija u finansijskim izveštajima i kategorija finansijskih instrumenata:

U hiljadama dinara	Napomena	Obavezno po FVTPL	Klasifikovano po FVOCI	Po amortizovanoj vrednosti	Knjigo- vodstvena vrednost
Na dan 31.12.2024.					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	20	-	-	6.040.509	6.040.509
Hartije od vrednosti	21	-	474.572	-	474.572
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	23	-	-	315.484	315.484
Kredit i potraživanja od komitenata	24	-	-	26.041.826	26.041.826
Ostala finansijska sredstva	26	-	-	87.377	87.377
Ukupno finansijska sredstva		-	474.572	32.485.196	32.959.768
Obaveze po osnovu derivata	27	1.932	-	-	1.932
Depoziti i ostale obaveze prema bankama drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	28	-	-	5.554.489	5.554.489
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	29	-	-	20.569.668	20.569.668
Subordinirane obaveze	30	-	-	1.295.903	1.295.903
Ukupno finansijske obaveze		1.932	-	27.420.060	27.421.992

Banka je svrstala finansijske instrumente u klase koje su primerene prirodi i karakteristikama tih instrumenata.

U hiljadama dinara	Napomena	Obavezno po FVTPL	Klasifikovano po FVTPL	Po amortizovanoj vrednosti	Knjigo- vodstvena vrednost
Na dan 31.12.2023.					
Gotovina i sredstva kod centralne banke	20	-	-	5.290.215	5.290.215
Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija	23	-	-	338.382	338.382
Kredit i potraživanja od komitenata	24	-	-	23.344.732	23.344.732
Ostala finansijska sredstva	26	-	-	113.512	113.512
Ukupno finansijska sredstva		-	-	29.086.841	29.086.841
Depoziti i ostale obaveze prema bankama drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci	28	-	-	5.351.596	5.351.596
Depoziti i ostale obaveze prema drugim komitentima	29	-	-	17.964.975	17.964.975
Subordinirane obaveze	30	-	-	1.068.359	1.068.359
Ukupno finansijske obaveze		-	-	24.384.930	24.384.930

19. GOTOVINA I SREDSTVA KOD CENTRALNE BANKE

Gotovina i sredstva kod centralne banke (detalji su dati u Napomeni br. 42. H):

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Gotovina	180.256	170.618
Žiro račun	645.935	258.028
Depoziti viškova likvidnih sredstava	3.700.000	3.000.000
Obavezne rezerve u stranoj valuti kod NBS	1.514.318	1.861.569
Stanje na dan 31. decembar	6.040.509	5.290.215

Pregled razlika između gotovine u Izveštaju o tokovima gotovine i pozicije Gotovina i sredstva kod centralne banke u bilansu stanja na dan 31. decembra 2024. godine:

U hiljadama dinara	Bilans stanja	Tokovi gotovine	Razlika
Gotovina	180.256	180.256	-
Žiro račun	645.935	645.935	-
Depoziti viškova likvidnih sredstava (a)	3.700.000	-	3.700.000
Obavezne rezerve u stranoj valuti kod NBS (b)	1.514.318	-	1.514.318
Tekući račun u drugim bankama	-	199.376	(199.376)
Ukupno	6.040.509	1.025.567	5.014.942

U tokove gotovine ne spadaju kretanja između stavki koje čine gotovinu ili ekvivalente gotovine zato što su ove komponente deo upravljanja gotovinom entiteta, a ne deo njihovih poslovnih investicionih aktivnosti i aktivnosti finansiranja. Upravljanje gotovinom uključuje ulaganje viška gotovine u gotovinske ekvivalente.

20. HARTIJE OD VREDNOSTI

Na dan 31. decembra 2024. godine Banka poseduje Dugoročne državne obveznice Vlade Republike Srbije emitovane na međunarodnom tržištu sa kuponskom kamatnom stopom 3,125%.

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat u stranoj valuti	474.572	-
Stanje na 31. decembar	474.572	-

21. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD BANAKA I DRUGIH FINANSIJSKIH ORGANIZACIJA

Kredit i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija sadrže (Napomena 42 J):

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Devizni računi		
Domaće banke	53.542	41.135
Strane banke	145.834	38.189
Ispravka vrednosti	(377)	(151)
Garantni depoziti kod domaćih banaka	1.638	1.640
Ispravka vrednosti	(3)	(3)
Ostali depoziti kod banaka (Napomena 19)	-	117.174
Ispravka vrednosti	-	(19)
Kredit i dati finansijskom sektoru	114.850	140.417
Bruto iznos kredita	146.119	147.357
Ispravka vrednosti	(31.269)	(6.940)
Stanje na 31. decembar	315.484	338.382

22. KREDITI I POTRAŽIVANJA OD KOMITENATA

Kredit i komitentima predstavljaju odobrene kredite fizičkim licima, preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima i poljoprivrednicima koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti.

U hiljadama dinara	2024.			2023.		
	Bruto iznos	Ispravka vrednosti	Knjigovodstvena vrednost	Bruto iznos	Ispravka vrednosti	Knjigovodstvena vrednost
Mikro mala i srednja preduzeća	1.285.500	(47.600)	1.237.900	1.069.220	(42.766)	1.026.454
Preduzetnici	8.647.055	(243.190)	8.403.865	7.647.609	(230.131)	7.417.478
Stanovništvo	7.721.757	(199.732)	7.522.025	6.658.953	(188.249)	6.470.704
Poljoprivredna gazdinstva	9.102.485	(224.449)	8.878.036	8.629.029	(198.933)	8.430.096
Stanje na 31. decembar	26.756.797	(714.971)	26.041.826	24.004.811	(660.079)	23.344.732

Kredit i fizičkim licima se odobravaju u dinarima do iznosa od 1,2 miliona. ročnosti od 12 do 71 meseca i godišnjom kamatnom stopom od 22,95% do 34,95%.

Kredit i preduzetnicima, mikro, malim i srednjim preduzećima se odobravaju mahom u dinarima s valutnom klauzulom u iznosu do EUR 25.000 ročnosti od 12 do 95 meseci uz godišnju kamatnu stopu u rasponu od 16,95% (7,95% za VIP Gold klijente) do 19,95%. Kredit i koji se odobravaju u dinarima, do iznosa od RSD 2,9 miliona imaju ročnost od 12 do 60 meseci i godišnju kamatnu stopu od 22,95% do 24,95% (12,95% za VIP Gold klijente).

Poljoprivredni kredit i odobreni u dinarima sa valutnom klauzulom do iznosa od EUR 25.000 imaju ročnost od 12 do 90 meseci i godišnju kamatnu stopu od 13,95% (7,95% za VIP Gold klijente) do 19,95%. Poljoprivredni kredit i odobreni do iznosa od 2,9 miliona RSD imaju ročnost od 12 do 60 meseci i godišnju kamatnu stopu od 16,95% (12,95% VIP Gold) do 26,95%.

Banka nema kredite i potraživanja koja se vrednuju po fer vrednosti.

23. NEKRETNINE, POSTROJENJA I OPREMA

Nekretnine, postrojenja i oprema uključuju:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Zemljište i zgrade	297.218	318.251
IT Oprema	155.242	101.767
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva i ostala oprema	50.076	59.554
Oprema u pripremi	8.714	55.048
Sredstva sa pravom korišćenja	179.133	221.982
Stanje na 31. decembar	690.383	756.602

Strukturu osnovnih sredstava u pripremi u ukupnom iznosu od RSD 8.714 hiljada čine: nabavljena računarska oprema u iznosu od RSD 8.706 hiljada i kupljen nameštaj u iznosu od RSD 8 hiljada. Aktiviranje navednih osnovnih sredstava će se odvijati tokom 2025. godine. Prema proceni rukovodstva nema potencijalnog obezvređenja osnovnih sredstava u pripremi na dan 31 decembar 2024. godine.

Kretanja na nekretninama, postrojenjima i opremi u toku 2024. i 2023. godine:

U hiljadama dinara	Zemljište i zgrade	IT oprema	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva i ostala oprema	Osnovna sredstva u pripremi	Sredstva sa pravom korišćenja	Ukupno
REVALORIZOVANA / NABAVNA VREDNOST						
Stanje na 1. januar 2024.	326.412	259.004	158.131	55.048	320.636	1.119.231
Nabavka		3.505	1.186	50.373	986	56.050
Aktiviranje	-	84.051	7.965	(96.707)	47.872	43.181
Otpis	(13.550)	(10.178)	(11.199)	-	(82.296)	(117.223)
Neto efekat novog modula za lizing	-	-	-	-	(15.954)	(15.954)
Revalorizacija (dobitak)	-					
Stanje na 31. decembar 2024.	312.862	336.382	156.083	8.714	271.244	1.085.285
ISPRAVKA VREDNOSTI						
Stanje na 1. januar 2024.	8.161	157.237	98.577	-	98.654	362.629
Amortizacija za period	7.935	34.030	15.806	-	27.582	85.353
Otpis	(452)	(10.127)	(8.376)	-	(34.125)	(53.080)
Stanje na 31. decembar 2024.	15.644	181.140	106.007	-	92.111	394.902
SADAŠNJA VREDNOST						
Na dan 31. decembar 2024.	297.218	155.242	50.076	8.714	179.133	690.383

U hiljadama dinara	Zemljište i zgrade	IT oprema	Ulaganja u tuđa osnovna sredstva i ostala oprema	Osnovna sredstva u pripremi	Sredstva sa pravom korišćenja	Ukupno
REVALORIZOVANA / NABAVNA VREDNOST						
Stanje na 1. januar 2023.	326.412	228.242	147.275	13.552	276.693	992.174
Nabavka		6.953	658	115.169	5.136	127.916
Aktiviranje	-	47.958	18.104	(73.673)	60.373	52.762
Otpis	-	(24.149)	(7.906)	-	(21.566)	(53.621)
Revalorizacija (dobitak)	-					
Stanje na 31. decembar 2023.	326.412	259.004	158.131	55.048	320.636	1.119.231
ISPRAVKA VREDNOSTI						
Stanje na 1. januar 2023.	-	152.671	92.449	-	76.267	321.387
Amortizacija za period	8.161	28.638	13.931	-	41.023	91.753
Otpis	-	(24.072)	(7.803)	-	(18.636)	(50.511)
Stanje na 31. decembar 2023.	8.161	157.237	98.577	-	98.654	362.629
SADAŠNJA VREDNOST						
Na dan 31. decembar 2023.	318.251	101.767	59.554	55.048	221.982	756.602

U slučaju da Banka ne primenjuje metod revalorizacije nekretnina prikazanih u tabeli iznad kao zemljište i zgrade njihova sadašnja vrednost na dan 31.12.2024. bi iznosila RSD 146.179 hiljada (2023: RSD 151.869 hiljada).

Rukovodstvo je utvrdilo da poslovna zgrada i magacin čine posebnu kategoriju nekretnina, postrojenja i opreme na osnovu prirode, karakteristika i rizika imovine.

Fer vrednost imovine je utvrđena primenom tržišno komparativnog i prinostnog metoda. Procene je izvršio ovlašćeni procenitelj, a zasnivaju se na osnovu baza podataka o cenama transakcija za nekretnine slične prirode, lokacije i stanja. Na dan revalorizacije 31.12.2022. godine fer vrednost nekretnina su zasnovane na procenama koje je izvršio AT Projekt, akreditovani nezavisni procenitelj koji ima iskustvo u proceni sličnih poslovnih nekretnina u zemlji.

Značajni podaci vrednovanja:

- Raspon cena po kvadratnom metru 2.300 EUR – 3.000 EUR
- Značajna povećanja (smanjenja) procenjene cene po kvadratnom metru izolovano bi rezultirala značajno višom (nižom) fer vrednošću na linearnoj osnovi.

U odnosu na hijerarhiju fer vrednosti, nekretnine su klasifikovane kao Nivo 2.

Smanjenje revalorizacije građevinskih objekata, po osnovu prodaje magacina u Belegišu, u iznosu od RSD 2.253 hiljade je iskazano u Izveštaju o ostalom rezultatu. Revalorizaciona rezerva se ne raspoređuje akcionarima. Na dan 31. decembra 2024. godine nije izvršena revalorizacija, jer nije bilo značajnih razlika u odnosu na procenu objavljenu u 2022. godini.

Banka zakupljuje poslovni prostor za filijale i poslovnice. Prosečan period zakupa je 7 godina. Analiza ročnosti lizing obaveza je prikazana u Napomeni 30.

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Kamata po osnovu lizing obaveza (Napomena 9)	(9.328)	(8.770)
Troškovi poreza - MSFI 16 (Napomena 16)	(8.014)	(6.957)
Neto efekti (prihod/rashod) po osnovu varijabilnih plaćanja i rashodovanja sredstava sa pravom korišćenja	(3.338)	(681)

Iznos koji je priznat u tokovima gotovine

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Ukupni odlivi gotovine po osnovu lizinga MSFI 16	(30.628)	(33.668)

24. NEMATERIJALNA IMOVINA

Nematerijalna imovina uključuju (Napomena br. 42.L):

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Licence	12.143	12.926
Softver	168.317	194.154
Nematerijalna imovina u pripremi	-	3.670
Stanje na 31. decembar	180.460	210.750

Nema nematerijalne imovine u pripremi (31.12.2023. RSD 3.670 hiljada).

U hiljadama dinara	Licence	Softver	Nemate- rijalna ulaganja u pripremi	Ukupno
REVALORIZOVANA/NABAVNA VREDNOST				
Stanje na 1. januar 2024. godine	76.226	435.702	3.670	515.598
Nabavka	-	-	17.075	17.075
Aktiviranje	3.670	17.075	(20.745)	-
Stanje na 31. decembar 2024. godine	79.896	452.777	-	532.673
ISPRAVKA VREDNOSTI				
Stanje na 1. januar 2024. godine	63.301	241.547	-	304.848
Amortizacija za period	4.452	42.913	-	47.365
Stanje na 31. decembar 2024. godine	67.753	284.460	-	352.213
SADAŠNJA VREDNOST				
na 31. decembar 2024.	12.143	168.317	-	180.460
REVALORIZOVANA/NABAVNA VREDNOST				
Stanje na 1. januar 2023. godine	76.226	390.211	13.096	479.533
Nabavka	-	-	36.065	36.065
Aktiviranje	-	45.491	(45.491)	-
Stanje na 31. decembar 2023. godine	76.226	435.702	3.670	515.598
ISPRAVKA VREDNOSTI				
Stanje na 1. januar 2023. godine	59.098	201.870	-	260.968
Amortizacija za period	4.202	39.678	-	43.880
Stanje na 31. decembar 2023. godine	63.300	241.548	-	304.848
SADAŠNJA VREDNOST				
na 31. decembar 2023.	12.926	194.154	3.670	210.750

Nije bilo indikacija o obezvređenju nematerijalnih ulaganja ograničenog veka trajanja na 31. decembar 2024. godine u skladu sa MRS 36 – Umanjenje vrednosti imovine.

25. OSTALA SREDSTVA

Ostala sredstva se odnose na:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Potraživanja od zaposlenih po osnovu događaja operativnog rizika	19.576	18.139
Ostala razgraničenja	65.132	66.774
Sredstva stečena naplatom potraživanja	995	1.375
Unapred plaćeni troškovi	17.048	18.278
Potraživanja iz poslovanja	15.023	20.101
Potraživanja po osnovu platnog prometa	3.163	11.870
Ostala sredstva	6.016	5.623
Ispravka vrednosti	(39.576)	(28.648)
Stanje na 31. decembar	87.377	113.512

Sredstva stečena naplatom potraživanja po osnovu kredita u iznosu od RSD 995 hiljade (2023: RSD 1.375 hiljade) predstavljaju nepokretnosti u vidu građevinskih objekata i zemljišta koji su bili položeni kao sredstva obezbeđenja po potraživanjima Banke od komitenata po osnovu datih kredita. Banka je upisana kao vlasnik na svim nepokretnostima koje je stekla naplatom potraživanja.

Ispravke vrednosti se uglavnom odnose na ispravke vrednosti potraživanja iz prethodnih godina (izračunate u skladu sa MSFI 9).

26. OBAVEZE PO OSNOVU DERIVATA

Na dan 31. decembar 2024. fer vrednost swap transakcija iznosila je RSD 1.932 hiljada na strani obaveze po osnovu ostalih derivata knjiženih kroz neto gubitak perioda. Obaveze po swap transakciji iznosile EUR 6.000 hiljada dok potraživanja po swap transakciji RSD 703.785 hiljada. Swap transakcije su zaključene, sa NBS, u cilju efikasnog upravljanja raspoloživim sredstvima. Banka je tokom 2024. godine realizovala bilateralne swap kupovine od NBS u ukupnom iznosu EUR 11.000 hiljada i na ovaj način dodatno pojačala deviznu EUR likvidnost.

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Obaveze po osnovu ostalih derivata	1.932	-
Stanje na 31. decembar	1.932	-

27. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA BANKAMA. DRUGIM FINANSIJSKIM ORGANIZACIJAMA I CENTRALNOJ BANCII

Struktura na depozitima i ostalim finansijskim obavezama prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci je sledeća:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Kratkoročni depoziti	123.830	255.105
Dugoročni depoziti	925.135	638.446
Primljeni krediti	4.420.503	4.393.327
Odložena kamatna plaćanja	116.759	95.702
Razgraničena naknada po osnovu primljenih kredita	(31.738)	(30.984)
Stanje na 31. decembar	5.554.489	5.351.596

Struktura primljenih kredita:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
GLS ALTERNATIVE INVESTMENTS	936.119	937.390
EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT	1.194.235	1.151.521
EUROPEAN FUND FOR SOUTHEAST EUROPE S.A.. SICAV-SIF	1.002.985	1.327.969
EUROPEN INVESTMENT FUND	585.075	976.447
COUNCIL OF EUROPE DEVELOPMENT BANK	702.089	-
Stanje na 31. decembra	4.420.503	4.393.327

28. DEPOZITI I OSTALE FINANSIJSKE OBAVEZE PREMA DRUGIM KOMITENTIMA

Struktura na depozitima i ostalim finansijskim obavezama prema drugim komitentima dati su u Napomeni br. 42.N je sledeća:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Transakcioni depoziti		
Preduzeća	107.375	104.762
Stanovništvo	445.369	302.500
Kratkoročni depoziti		
Depoziti po viđenju		
Preduzeća	271.895	215.216
Stanovništvo	2.888.820	2.653.030
Ostali kratkoročni depoziti		
Preduzeća	1.378.632	326.964
Stanovništvo	4.771.930	6.724.705
Ukupno transakcioni i kratkoročni depoziti	9.864.021	10.327.177
Dugoročni depoziti		
Preduzeća	556.857	911.064
Stanovništvo	9.529.234	6.217.152
Ukupno dugoročni depoziti	10.086.091	7.128.216
Obračunata nedospela kamata	619.556	509.582
po osnovu depozita – preduzeća	52.731	26.146
po osnovu depozita – stanovništvo	566.825	483.436
Stanje na 31. decembar	20.569.668	17.964.975

Pregled kamatnih stopa po kojima je Banka prikupljala depozite od klijenata u 2024. godini:

- na tekuće račune pravnih lica u stranoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi za EUR od 0,00%;
- na tekuće račune fizičkih lica u stranoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi za EUR od 0,00%;
- na štedne depozite po viđenju fizičkih lica u stranoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi za EUR od 0,10% do 4,00%;
- na oročene depozite fizičkih lica u stranoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi za EUR od 1,00% do 4,80%;
- na oročene depozite pravnih lica u stranoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi za EUR od 2,50% do 5,00%;
- na tekuće račune pravnih lica u domaćoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi od 0,00%;
- na tekuće račune fizičkih lica u domaćoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi od 0,00%;
- na prekonoćne depozite pravnih lica u domaćoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi od RKS-0,75% do RKS-0,25%;
- na štedne depozite po viđenju fizičkih lica u domaćoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi za RSD od 3,00% do 4,00%;
- na oročene depozite pravnih lica u domaćoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi od 4,50% do 10,50%;
- na oročene depozite fizičkih lica u domaćoj valuti po godišnjoj kamatnoj stopi od 3,00% do 7,50%.

29. SUBORDINIRANE OBAVEZE

Na dan 31.12.2024. godine subordinirane obaveze Banke sastoje se od:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
GLS ALTERNATIVE INVESTMENTS	350.180	350.739
Glavnica	351.045	351.521
Razgraničena naknada	(2.999)	(3.442)
Obračunata nedospela kamata	2.134	2.660
TRIODOS SICAV II	-	120.017
Glavnica	-	117.174
Razgraničena naknada	-	(94)
Obračunata nedospela kamata	-	2.937
TRIODOS CUSTODY B.V.	-	120.017
Glavnica	-	117.174
Razgraničena naknada	-	(94)
Obračunata nedospela kamata	-	2.937
EUROPEAN INVESTMENT FUND	945.723	477.586
Glavnica	936.119	468.695
Razgraničena naknada	(3.201)	(1.328)
Obračunata nedospela kamata	12.805	10.219
Stanje na 31. decembar	1.295.903	1.068.359

Pregled glavnice u hiljadama RSD	Najranije povlačenje	Datum dospeća	Kamatna stopa	2024.	2023.
Subordinirane obaveze po varijabilnoj kamatnoj stopi	2019.	2031.	6M Euribor + margina	819.105	820.216
Subordinirane obaveze po varijabilnoj kamatnoj stopi	2024.	2031.	3M Euribor + margina	468.060	-
Subordinirane obaveze po fiksnoj kamatnoj stopi	2017.	2024.	Fiksna stopa	-	234.347
Ukupno				1.287.165	1.054.563

30. REZERVISANJA

Rezervisanja u iznosu od RSD 65.107 hiljada (2023: RSD 25.436 hiljada) se odnose na rezervisanja po osnovu primanja zaposlenih u iznosu RSD 5.380 hiljada (2023: RSD 4.360 hiljade), rezervisanja za gubitke po garancijama u iznosu RSD 4 hiljada (2023: RSD 76 hiljada) i rezervisanja za sudske sporove protiv Banke u iznosu RSD 59.723 hiljada (2023: RSD 21.000 hiljada).

Rezervisanja za otpremnine se formiraju na zakonskoj obavezi isplate otpremnina u iznosu od dve prosečne mesečne bruto zarade u Republici Srbiji i sledećih primenjenih pretpostavki: diskontna stopa – stopa prinosa dugoročnih državnih zapisa Republike Srbije od 12.99% i rast zarada po godišnjoj stopi 10%. Beneficije se diskontuju kako bi se utvrdila sadašnja vrednost.

Rezervisanja po osnovu primanja zaposlenih čine dugoročna rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju i dugoročna rezervisanja po planu isplate u cilju podsticaja i zadržavanja zaposlenih. Rezervisanja za otpremnine se formiraju na zakonskoj obavezi isplate otpremnina u iznosu od dve prosečne mesečne bruto zarade u Republici Srbiji i sledećih primenjenih pretpostavki: diskontna stopa – stopa prinosa dugoročnih državnih zapisa Republike Srbije od 12.99% i rast zarada po godišnjoj stopi 10%.

U slučaju prestanka radnog odnosa Banka je dužna da zaposlenom koji nije koristio godišnji odmor do kraja. isplati naknadu u visini prosečne zarade za prethodnih 12 meseci, a srazmerno broju neiskorišćenih dana.

Rezervisanja po osnovu Retention and incentive plana (zadržavanja i podsticaja članova Izvršnog odbora) suštinski predstavljaju rezervisanje za bonuse koji će biti isplaćeni nakon pet godina ako se ispune uslovi definisani planom. Rashod rezervisanja priznat u bilansu uspeha za 2024. godinu predstavlja sadašnju vrednost budućih isplata. Kalkulacija sadašnje vrednosti polazi od pretpostavke da su kamatna stopa (stopa prinosa kratkoročnih državnih obveznica u evrima 0.30%), nivo zaposlenih i period zaposlenja (1 godina) konstante.

Sledi tabela kretanja na rezervisanjima:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Stanje na 1. januar	25.436	68.839
Nova rezervisanja po MRS 19 -nastala tokom godine	42.313	-
Rezervisanja po osnovu MRS 19 - korišćenja i otpuštanja tokom godine	(41.292)	(565)
Nova rezervisanja za obaveze - nastala tokom godine (Napomena 16)	73.264	86.144
Rezervisanja za obaveze - korišćenja i otpuštanja tokom godine	(34.542)	(129.043)
Umanjenje/uvećanje rezervisanja za kreditno rizične vanbilansne stavke	(72)	61
Stanje na 31. decembar	65.107	25.436

Kretanja na rezervisanjima za beneficije zaposlenih su bila sledeća:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Stanje na 1. januar	4.360	4.925
Otpuštanja tokom godine	(224)	(5)
Nove odredbe	831	
Aktuarski gubici	413	(560)
Stanje na 31. decembar	5.380	4.360

Kretanja na rezervisanjima za gubitke po vanbilansnim stavkama bila su sledeća:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Stanje na 1. januar	76	16
Naknada za rezervisanje za godinu	26	150
Otpuštanja tokom godine	(98)	(90)
Stanje na 31. decembar	4	76

Kretanja na rezervisanjima za sudske sporove i operativne rizike bila su sledeća:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Stanje na 1. januar	21.000	63.899
Naknada za rezervisanje za godinu	73.264	86.144
Oslobađanja putem plaćanja	(34.542)	(129.043)
Stanje na 31. decembar	59.722	21.000

31. OSTALE OBAVEZE

Ostale obaveze uključuju:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Obaveze za porez i doprinose	19.976	20.507
Dobavljači	57.302	25.812
Odloženi prihodi	10.376	9.267
Obaveze po osnovu primljenih uplata	308.792	229.666
Obaveze prema zaposlenima	61.666	53.077
Zakup	180.640	218.629
Ostale obaveze	23.839	22.740
Stanje na 31. decembar	662.591	579.698

Obaveze po osnovu primljenih uplata u iznosu od RSD 308.792 hiljada (2023: RSD 229.666 hiljada) čine uplate klijenata po osnovu rata kredita koje dospevaju nakon 31. decembra 2024. godine.

Obaveze po osnovu lizinga nepokretnosti i automobila iskazanih u skladu sa MSFI 16 prikazane su kako sledi:

U hiljadama dinara	31. decembar 2024.		31. decembar 2023.	
	Sadašnja vrednost	Ugovorni nediskontovani novčani tokovi	Sadašnja vrednost	Ugovorni nediskontovani novčani tokovi
Minimalna lizing plaćanja				
Do 1 godine	38.253	44.074	56.865	46.400
Od 1 do 5 godina	108.830	127.665	147.922	176.728
Preko 5 godina	33.557	41.505	13.842	15.303
Stanje na dan 31. decembra	180.640	213.244	218.629	238.431

32. KAPITAL

A. Struktura kapitala

Kapital Banke na dan 31. decembar 2024. obuhvata akcijski kapital, emisiju premiju, revalorizaciju rezerve, rezerve iz dobiti, dobitak tekuće godine i dobitak iz ranijih godina.

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Akcijski kapital	1.783.080	1.783.080
Emisiona premija	81.858	81.858
Rezerve	3.068.626	2.676.728
Rezerve iz dobiti	2.904.639	2.517.792
Revalorizacija rezerve	163.988	158.936
Dobitak iz ranijih godina	-	-
Dobitak tekuće godine	713.523	515.796
Stanje na 31. decembar	5.647.087	5.057.462

i. Akcijski kapital

Akcijski kapital banke je formiran emitovanjem običnih akcija u pet emisija u razdoblju od osnivanja Banke 2007. godine zaključno sa 31. decembrom 2019. godine.

Dana 14. juna 2012. godine Skupština Banke je donela Odluku o trećoj emisiji običnih akcija. Po odluci emitovano je 1.950 običnih akcija nominalne vrednosti od RSD 60 hiljada i ukupne nominalne vrednosti RSD 117.000 hiljada. Celu treću emisiju običnih akcija je kupio i upisao se kao vlasnik OTI Illinois. USA.

Prvi deo vrednosti emisije u iznosu RSD 114.000 hiljada je uplaćen 27. juna 2012. godine dok je drugi deo vrednosti u iznosu RSD 3.000 hiljada uplaćen 2. novembra 2012. godine.

13. novembra 2012. godine Skupština Banke donela je Odluku o četvrtoj emisiji običnih akcija. Prema odluci emitovano je 900 običnih akcija nominalne vrednosti RSD 60 hiljada i ukupne nominalne vrednosti RSD 54.000 hiljade. Na dan 7. decembar 2012. godine celu četvrtu emisiju običnih akcija je kupio i upisao se kao vlasnik OTI Illinois, USA, OTI Illinois. USA je uplatio jedan deo u iznosu RSD 24.600 hiljada. što predstavlja 410 akcija dok je ostatak od 490 akcija vrednosti RSD 29.400 hiljada zaveden u Agenciji za privredne registre kao neuplaćeni upisani kapital. Akcije su plaćene 30. decembra 2014. godine.

U februaru 2015. godine je raspisana peta emisija od 4.200 akcija koju je u celosti upisao i delimično uplatio (4.081 akcija) OTI Illinois. USA konverzijom subordiniranog kredita (EUR 2.000 hiljada) u akcijski kapital u iznosu od RSD 244.860 hiljada dok je 119 akcija u vrednosti od RSD 7.140 hiljada upisano a neuplaćeno na dan 31. decembar 2019. godine.

U januaru 2020. godine OTI Illinois, USA izvršio je uplatu preostalih 119 akcija upisanih a neuplaćenih u vrednosti od RSD 7.140 hiljada po nominalnoj vrednosti jedne akcije od RSD 60 hiljada.

Dana 19.11.2020. godine sprovedena je transakcija kojom je OTI Illinois USA prodao 78% akcija 3 Banke konzorcijumu investitora. Svi investitori, a sada novi akcionari poput 3 Banke članovi su GABV - Globalne alijanse banaka sa vrednostima. Akcionarska struktura na 31.12.2020. godine naveden je u tački C ove napomene 31.

Dana 17.02.2021. godine sprovedena je transakcija kojom je OTI Illinois. USA prodao 2% akcija Opportunity banke menadžmentu Banke.

ii. Emisiona premija

Emisiona premija je rezultat razlike između emisione cene akcija od RSD 733.758 hiljada i nominalne vrednosti akcija I i II emisije od RSD 651.900 hiljada i iznosi 81.858 hiljada. Emisiona premija je raspoređena na akcionare u skladu sa proporcionalnim učešćem u vlasničkoj strukturi navedenoj u tački C ove napomene.

B. Priroda i svrha rezervi

i. Revalorizacije rezerve

Revalorizacije rezerve i ostali nerealizovani dobiti iznose RSD 163.988 hiljade. Rezerve se ne raspoređuju akcionarima.

ii. Rezerve iz dobiti

Na redovnoj sednici koja je održana 24. aprila 2024. godine Skupština Banke je donela Odluku o raspodeli dobiti i isplatu dividendi. Dobit nakon oporezivanja iz 2023. godine u iznosu od RSD 515.796 hiljada raspoređena je na sledeći način: 75% odnosno 386.847 hiljade dinara u rezerve iz dobiti, a 25% odnosno 128.949 hiljada dinara na dividende. Ukupne rezerve iz dobiti zajedno sa iznosom iz prethodnog perioda od RSD 2.517.792 hiljada iznose RSD 2.904.639 hiljade.

C. Vlasnička struktura

U hiljadama dinara	2024.			2023.		
	Broj akcija*	Akcijski kapital	%	Broj akcija*	Akcijski kapital	%
Akcionari						
UMWELTBANK. Germany	8.871	532.260	29,85%	8.915	534.900	30,00%
OTI Illinois. USA	5.941	356.460	19,99%	5.941	356.460	19,99%
GLS.Germany	5.911	354.660	19,89%	5.940	356.400	19,99%
Triodos SICAV II. Luxembourg	4.140	248.400	13,93%	4.161	249.660	14,00%
TRIODOS FUNDS B.V. Netherlands	4.141	248.460	13,93%	4.161	249.660	14,00%
Menadžment Banke	714	42.840	2,40%	600	36.000	2,02%
Stanje na 31. decembar	29.718	1.783.080	100%	29.718	1.783.080	100%

* Broj akcija predstavlja uplaćene akcije.

Na dan 31. decembar 2024. godine broj emitovanih akcija banke je 29.718 (2023: 29.718) u iznosu RSD 1.783.080 hiljada. Sve akcije su obične, pojedinačne nominalne vrednosti RSD 60.000.

Vlasnici običnih akcija imaju pravo na dividendu i imaju prava da glasaju u Skupštini Banke po principu jedna akcija jedan glas.

33. TRANSFERI FINANSIJSKIH SREDSTAVA

Na dan 31.12.2024. godine Banka nema transferisana sredstva osim u okviru redovnog poslovanja. Finansijska sredstva priznaju se u potpunosti kao krediti i potraživanja od banaka i drugih finansijskih organizacija i krediti i potraživanja od komitenata. U toku 2024. godine Banka nije imala repo transakcija, kredita obezbeđenih hartijama od vrednosti, izdavanja hartija od vrednosti, operacija sekuritizacija.

34. POTENCIJALNE OBAVEZE

A. Sudski sporovi

Na dan 31. decembar 2024. protiv Banke se vodi 6.864 sudskih sporova (7 redovnih parnica, sve ostalo su masovne parnice u vezi sa naknadnom za obradu kredita) ukupne vrednosti RSD 287.215 hiljada (31. decembar 2023: RSD 248.837 hiljada). Povećanje ukupne vrednosti u odnosu na prošlu godinu, uzrokovano je uvećanjem procenjenog potencijalnog gubitka po jednoj masovnoj parnici u vezi sa sporovima po osnovu naknada za odobrenje kredita, sprovedenog na osnovu podataka iz poslednjeg kvartala. Rezervisanja za potrebne gubitke po redovnim parnicama protiv Banke se rade na bazi ekspertske procene (pravnog odeljenja) kojom se procenjuju ishodi, a rezerva se formira u iznosu očekivanog gubitka (uključujući sudske troškove i zatezne kamate) ako je verovatnoća gubitka veća od 50%. Kada su u pitanju masovne parnice, rezerva se formira tako što se portfolio ovih parnica posmatra kao celina, te se na osnovu statističkih podataka o ishodu sporova u okončanom kvartalu, izračunava očekivani gubitak po preostalim aktivnim parnicama.

Rukovodstvo očekuje novčane odlive po osnovu sudskih sporova tako da je iznos formiranih rezervisanja na 31. decembar 2024. godine po osnovu ovih sporova jednak RSD 47.723 hiljada (2023: RSD 15.000 hiljada).

B. Vanbilansne stavke

U hiljadama dinara	2024.	2023.
Rizične vanbilansne stavke		
Neopozive obaveze	2.224	3.819
Ukupno rizične vanbilansne stavke, bruto	2.224	3.819
Ispravka vrednosti za vanbilansne stavke	(4)	(76)
Ukupno rizične vanbilansne stavke	2.220	3.743

35. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM LICIMA

A. Subjekti sa značajnim uticajem na Banku

Bilansna izloženost prema povezanim licima na kraju godine zajedno sa svim prihodima i rashodima tokom godine:

U hiljadama dinara	2024.	2023.
BILANS STANJA		
Obaveze		
LEGAL OWNER TRIODOS FUNDS BV		
Subordinirani kredit u stranoj valuti	-	117.174
TRIODOS SICAV II		
Subordinirani kredit u stranoj valuti	-	117.174
GLS GEMEINSCHAFTSBANK E.G		
Devizni računi stranih banaka	468	586
Oročeni depoziti	65.841	43.234
BILANS USPEHA		
LEGAL OWNER TRIODOS FUNDS BV		
Rashodi od kamata po osnovu subordiniranih kredita	(5.687)	(8.793)
Rashodi od naknada po osnovu primljenih kredita	(94)	(161)
TRIODOS SICAV II		
Rashodi od kamata po osnovu subordiniranih kredita	(5.687)	(8.793)
Rashodi od naknada po osnovu primljenih kredita	(94)	(161)
UMWELTBANK AKTIENGESELLSCHAFT	-	(937)
Naknada za upravljačke usluge		
GLS GEMEINSCHAFTSBANK E.G.		
Rashodi kamata po osnovu depozita	(2.247)	(1.010)

B. Transakcije sa rukovodstvom (ostala povezana lica)

U 2024. godini Banka je isplatila bruto kompenzaciju (u formi kratkoročnih primanja zaposlenih) članovima Upravnog i Izvršnog odbora u visini RSD 95.808 hiljade (2023: RSD 89.384 hiljade) i bruto dividende po osnovu akcija u vlasništvu menadžmenta banke u visini RSD 2.603 hiljade (2023: RSD 2.499 hiljada). U 2024. godini rezervisanja za otpremnine prilikom odlaska u penziju članovima Izvršnog odbora iznose RSD 198 hiljada (2023: RSD 162 hiljade)

36. USAGLAŠAVANJE MEĐUSOBNIH POTRAŽIVANJA I OBAVEZA

Banka je na dan 31. oktobra 2024. godine vršila proces usaglašavanja potraživanja i obaveza sa svojim dužnicima i poveriocima. Ukupan broj poslatih IOS-a po osnovu potraživanja je 19.404.

Od toga: vraćeno zbog nedovoljne ili nepoznate adrese 669 IOS-a ili 3.45%, potpisano - usaglašeno 47 ili 0.24% i 18.652 IOS-a ili 96.12% se smatra prećutno saglasnim, budući da je u IOS-u navedeno da ukoliko klijent ne odgovori u roku od 8 dana stanje se smatra usaglašenim. Broj vraćenih neusaglašenih IOS-a je 36 ili 0.19%. Iznos neusaglašenih potraživanja RSD 979 hiljada odnosi se na potraživanja po plasmanima po osnovu kredita.

Po osnovu obaveza primljeno je 127 IOS. 104 je usaglašeno, 23 je osporeno a iznos osporenih obaveza je RSD 559 hiljada.

37. DOGAĐAJI NASTALI NAKON DATUMA BILANSA STANJA

Nije bilo značajnih događaja nakon datuma izveštajnog perioda koji bi zahtevali obelodanjivanje u napomenama uz priložene finansijske izveštaje Banke za 2024. godinu.

38. UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZICIMA

A. Uvod i pregled

Banka je izložena sledećim rizicima:

- kreditnom riziku,
- riziku likvidnosti,
- tržišnim rizicima,
- operativnim rizicima i
- riziku zemlje.

Ova Napomena pruža informacije o izloženosti Banke prema svakom od ovih rizika, ciljevima, politikama Banke i procesima za merenje i upravljanje rizicima i upravljanju kapitalom Banke.

i. Okvir za upravljanje rizicima

Upravni odbor ima celokupnu odgovornost za uspostavljanje i kontrolu okvira za upravljanje rizicima Banke. Upravni odbor je imenovao Odbor za upravljanje rizicima koji će vršiti procenu rizika, izveštavati menadžment i predlagati Izvršnom odboru aktivnosti koje bi smanjile negativne izloženosti rizicima.

Odgovornost za realizaciju i efikasnost upravljanja rizicima snosi Odbor za upravljanje rizicima. Odgovornost za identifikovanje rizika i dnevno upravljanje rizicima je u nadležnosti rukovodilaca odeljenja. Pored Odbora za upravljanje rizicima, pojedine indikatore rizika razmatra Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) kao i Kreditni odbor.

Kada je to neophodno, predsednik svakog odbora izveštava o podacima i pitanjima Odbor za upravljanje rizicima.

Politike za upravljanje rizicima uspostavljene su na način da identifikuju i analiziraju rizike kojima je Banka izložena, definišu limite i kontrole, praćenje i pridržavanje limita. Promene postojećih ili usvajanje novih politika se odobravaju od strane Upravnog odbora pre njihove primene. Politike i sistemi za upravljanje rizicima se redovno ažuriraju da bi pratili promene proizvoda i usluga koje Banka pruža svojim klijentima kao i promene uslova poslovanja na tržištu. Izvršni odbor usvaja i revidira procedure za identifikovanje, merenje i procenu rizika, poštuje ciljeve i principe na bazi kojih se upravlja pojedinačnim rizicima, vrši identifikaciju faktora od značaja za upravljanje rizicima i preduzima mere i aktivnosti u interesu poštovanja preciziranih limita uspostavljenih za pojedinačne rizike. Redovnim obukama, poštujući procedure i standard koje je postavila, Banka teži da uspostavi takvu sredinu u kojoj svaki zaposleni razume odgovornost i opis posla svog radnog mesta.

Odeljenje interne revizije nadgleda usklađenost poslovanja Banke sa politikama i procedurama i preduzima i vrši redovne i sporadične revizije procesa i procedura za upravljanje rizicima, a rezultate sprovedenih revizija prezentuje Odboru za praćenje poslovanja.

B. Kreditni rizik

Kreditni rizik je rizik nastanka finansijskog gubitka usled neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci i nastaje uglavnom usled neizvršenja obaveza po odobrenim kreditima i plasmanima.

Odgovornost za sprovođenje strategije kreditnog rizika i odobravanje politike kreditnog rizika je na Upravnom odboru.

Odgovornost za primenu politike kreditnog rizika Banke i usvajanje procedura kreditnog rizika je na Izvršnom odboru i predsedniku Izvršnog odbora. Svi zaposleni uključeni u kreditno poslovanje upoznati su sa sadržajem politika i procedura koje pokrivaju njihovo polje odgovornosti.

Odeljenje upravljanje portfoliom i kontrolu rizika odgovorni su za redovno ažuriranje politike i procedura kreditnog rizika. Direktor zadužen za poslovnu mrežu, uz podršku direktora filijala odgovoran je za sprovođenje usvojenih politika i procedura. Nezavisne kontrole obavlja Odeljenje unutrašnje revizije koji ocenjuje nivo uspostavljenih internih kontrola u kreditnom poslovanju kao i poštovanje standarda i procedura.

Banka upravlja kreditnim rizikom kroz mesečne izveštaje o upravljanju rizicima i portfoliju koji sadrže podatke o:

- urednosti u otplati kredita po kreditnom savetnika filijali i na nivou cele Banke;
- stanje kreditnog portfolija na kraju meseca po proizvodu, polu, sektoru, geografskoj lokaciji, analizi ročnosti, otplati po veličini kredita uticaju posla na podatke i ukupnom iznosu isplaćenih kredita na dan;
- urednosti u otplati po proizvodu i
- trendu kretanja urednosti u otplati.

Banka je razvila konkretne modele za procenu kreditnog rizika i monitoring odobrenih kredita. Modeli poznati kao "roll rates" i "vintage" omogućavaju Banci monitoring kredita u smislu:

- kontrole naplate u mesecu otplate odmah nakon dospeća prve rate. Na bazi prikupljenih informacija Banka odlučuje da promeni poslovnu strategiju. npr. da ponudi nov tip kredita; i
- ponašanja klijenta tokom perioda otplate (u smislu identifikovanja klijenata koji stalno kasne. klijenata koji su se popravili i klijenata čije se stanje pogoršalo u odnosu na prethodni mesec).

Izloženost Banke kreditnom riziku proizilazi iz datih kredita i potraživanja. Iznos kreditne izloženosti u tom smislu je prikazana kroz knjigovodstvenu vrednost sredstava u bilansu stanja i vanbilansna potraživanja.

U cilju upravljanja kreditnim rizikom Banka:

- procenjuje kreditnu sposobnost komitenata koji apliciraju za kredit, garanciju ili drugi kreditni proizvod.
- uspostavlja kreditne limite na bazi procene rizika,
- dogovara se sa drugom ugovornom stranom koja ima dobru kreditnu sposobnost i uzima odgovarajuće kolaterale.

Komitenti se prate kontinuirano i vrše se prilagođavanje limita onda kada je to neophodno. Limiti rizika takođe uzimaju u obzir različite vrste kolaterala.

Izloženost Banke po osnovu kreditnog rizika proizilazi iz izloženosti prema preduzetnicima, malim i srednjim preduzećima, poljoprivrednim gazdinstvima i fizičkim licima. Iznos kreditne izloženosti u tom smislu je prikazana kroz knjigovodstvenu vrednost sredstava u bilansu stanja i vanbilansna potraživanja.

U cilju identifikacije, praćenja i merenja i pre svega sprečavanja nastanka rizika, Banka je usvojila sledeće politike i standarde:

- politiku i procedure koje propisuju procenu kreditnog rizika dužnika,
- proceduru za upravljanje lošom aktivom,
- metodologiju za obračun ispravke vrednosti u skladu sa MSFI 9. i
- proceduru za klasifikaciju bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke u skladu sa važećom Odlukom NBS.

Svi ovi dokumenti su doneti u smislu preventivnih aktivnosti u vezi kreditnog rizika kroz definisanje sledećeg:

- odobravanje kredita, uključujući procenu rizika komitenta,
- monitoring,
- analizu kreditnog portfolija,
- procedure za prevenciju gubitaka i naplatu i
- klasifikacija datih kredita i formiranja ispravke vrednosti za procenjene gubitke.

Suština aktivnosti upravljanja rizicima i ublažavanja kreditnog rizika je detaljna analiza kreditne sposobnosti komitenta koji aplicira za kredit i procena kolaterala.

Kreditna analiza podrazumeva kvantitativnu i kvalitativnu analizu. Vlasnička struktura, istorijat kompanije, tržišna pozicija, kvalitet menadžmenta, konkurenti, saradnja sa glavnim kupcima i dobavljačima. Perspektiva poslovanja i urednost plaćanja obaveza komitenta su glavni faktori iz kojih se sastoji kvalitativna analiza. Ona takođe podrazumeva i poređenje u industrijskoj grani. Kvantitativna analiza je zasnovana na solventnosti i profitabilnosti komitenta koja se dobija analizom njegovih finansijskih izveštaja.

Politika Banke jeste da ublaži rizike diversifikovanjem svog portfolija kroz različite poslovne sektore.

Odbor za upravljanje rizicima procenjuje rizik pri odobravanju plasmana pojedinim sektorima. U cilju kontrole izloženosti kreditnom riziku prema različitim poslovnim sektorima i diversifikacije rizika, Upravni odbor je odlukom ograničio izloženost prema pojedinačnom podsektoru na 35% od ukupne vrednosti portfolija. Ukupan sektor poljoprivrede zajedno sa sektorom mešovityh klijenata ne sme preći 66% u odnosu na ceo portfolio i ukupan sektor mešovityh klijenata zajedno sa sektorom za fizička lica ne sme preći takođe 66% u odnosu na ceo portfolio.

Kroz mesečni izveštaj o portfoliju i mesečni izveštaj o upravljanju rizicima kreditna izloženost se prati za sledeće podsektore: ratarstvo, mlekarstvo, svinjogojstvo, tov junadi, živinarstvo, voćarstvo, povrtarstvo, ostala poljoprivredna proizvodnja (agro sektor), ostala agro-ruralna proizvodnja (agro-rural sektor), proizvodnja, građevinarstvo, trgovina, transport, usluge (poslovni sektor), penzioneri i zaposleni (sektor stanovništva).

Banka takođe prati izloženost kreditnom riziku po osnovu određenih tipova kredita kroz mesečni izveštaj o kašnjenjima po proizvodima. Izloženost se prati u odnosu na sve tipove kredita koji su odobreni od strane Banke i pokazuje kašnjenje po proizvodima pojedinačno za kredite u dinarima i kredite u evrima.

Pored navedenog, Narodna banka Srbije uvela je ograničenja u pogledu ukupnog iznosa kredita i potraživanja prema jednom klijentu ili grupi povezanih lica:

- ukupan iznos kredita i potraživanja, uključujući vanbilansne stavke, koje se odnose na jednog klijenta ili grupu povezanih lica ne bi trebalo da prelazi 25% kapitala Banke;
- izloženost prema jednom klijentu ili grupi povezanih lica koja prelazi 10% osnovnog kapitala smatra se velikom izloženošću. Narodna banka Srbije je propisala da zbir velikih izloženosti i izloženosti prema povezanim licima ne može biti veći od 400% kapitala Banke; i
- ulaganje u jedno lice koje nije lice u finansijskom sektoru ne bi trebalo da pređe 10% kapitala, a ukupno ulaganje Banke u lica koja nisu lica u finansijskom sektoru ne bi trebalo da prelazi 60% kapitala Banke.

Za odobravanje kredita u redovnom procesu postoji šest nivoa odlučivanja:

1. Nivo odlučivanja 1 – odgovoran direktor filijale;
2. Nivo odlučivanja 2 – odgovoran zaposleni u Odeljenju za odobravanje kredita;
3. Nivo odlučivanja 3 – odgovorna jedna osoba iz Sektora za poslovnu mrežu i jedna osoba iz Odeljenja za odobravanje kredita;
4. Nivo odlučivanja 4 – odgovorna jedna osoba iz Sektora za poslovnu mrežu i jedna osoba iz Odeljenja za odobravanje kredita;
5. Kreditni odbor i
6. Upravni odbor.

Pored redovnog procesa odobravanja kredita postoji i automatizovani proces za sve poslovne linije.

Limit za odlučivanje zavise od nivoa odlučivanja, dok je za automatizovan proces definisan maksimalni iznos (10.000 EUR za poslovnu liniju poljoprivredna gazdinstva, 7.000 EUR za pravna lica i 10.000 EUR poslovnu liniju stanovništvo).

Preostali uticaj COVID-19 na kreditni rizik

Narodna banka Srbije je procenila da su potrebu za novim olakšicama (moratorijum 3) imala posebno nezaposlena lica, dužnici čiji su prosečni neto mesečni prihodi u poslednja tri meseca ispod proseka zarada u Republici Srbiji, kao i dužnici s prosečnim neto mesečnim prihodima u poslednja tri meseca do 120.000 dinara, a čiji je neto mesečni prihod manji za 10% ili više u odnosu na prihod pre 15. marta 2020. i čiji je stepen kreditne zaduženosti, odnosno opterećenost mesečnih primanja kreditnim i drugim obavezama iznad 40% tih prihoda.

Za poljoprivrednike, preduzetnike i privredna društva ocenjeno je da je olakšice u otplati obaveza bilo potrebno ponuditi naročito dužnicima koji su u 2020. godini imali pad poslovnih prihoda, odnosno prometa od najmanje 15% u odnosu na 2019. godinu ili je došlo do prekida poslovanja dužnika u neprekidnom trajanju od najmanje 30 dana usled pandemije COVID-19.

Takođe, pravo na navedene olakšice stekli su i dužnici koji su u docnji dužoj od 30 dana u materijalno znatnom iznosu po osnovu bilo koje obaveze na koje se odluka primenjuje. Pored navedenog ostavljena je mogućnost bankama da na obrazložen zahtev dužnika, ukoliko usled drugih činjenica i okolnosti ocene da je došlo do pogoršanja finansijskog položaja i nemogućnosti izmirivanja obaveza dužnika, odobre olakšice dužniku.

Olakšice koje su predviđene odlukama odnose se na reprogram i refinansiranje kredita uz odobravanje grejs-perioda od šest meseci i odgovarajućeg produženja roka otplate, tako da mesečne obaveze dužnika ne budu veće od onih iz plana otplate pre odobravanja olakšica. Tokom grejs-perioda banka je obračunavala kamatu, pri čemu se dužnik u samom zahtevu, opredelio da li će plaćati kamatu tokom trajanja grejs-perioda ili nakon njegovog isteka.

Drugi kreditni proizvodi – kreditna kartica i dozvoljeno prekoračenje računa – mogli su biti obuhvaćeni olakšicama u skladu sa ovom odlukom, na način da se odobri kredit za refinansiranje obaveza po osnovu tih proizvoda, uz grejs-period od šest meseci i ugovorenu mesečnu otplatu, pri čemu se period otplate produžava na način da mesečne obaveze ne budu veće od mesečnih obaveza koje bi dužnik inače plaćao po tom proizvodu.

Potraživanja prema dužnicima kojima su odobrene olakšice a po kojima u momentu stupanja na snagu odluke regulatora ti dužnici nisu bili u docnji dužoj od 90 dana ne smatraju se restrukturiranim, niti problematičnim potraživanjima, kao ni problematičnim kreditom u smislu propisa Narodne banke Srbije odnosno Banka ne smatra da je nastupio status neizmirenja obaveza (default).

Sljedeća tabela prikazuje strukturu portfolija Banke na koji su primenjene mere definisane navedenom odlukom Narodne banke Srbije u vidu zastoja u otplati za moratorijum 3, a sa stanjem izloženosti na dan 31. decembra 2023. godine i 31. decembra 2024. godine:

U hiljadama dinara	2024.			2023.		
	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost
Bruto plasmani sa ugovorenim zastojem u otplati						
Fizička lica						
Nivo 2	14.434	674	13.760	24.065	1.147	22.918
Nivo 3	2.191	1.862	329	4.195	2.350	1.845
Preduzetnici						
Nivo 2	18.517	937	17.580	58.937	2.721	56.216
Nivo 3	16.586	13.142	3.444	52.523	22.663	29.860
Poljoprivrednici						
Nivo 2	77.783	1.954	75.829	169.061	3.591	165.470
Nivo 3	36.351	24.477	11.874	82.174	31.082	51.092
Privredna društva						
Nivo 2	1.999	81	1.918	7.517	275	7.242
Nivo 3	3.103	2.663	440	7.528	3.310	4.218
Ukupno	170.964	45.790	125.174	406.000	67.139	338.861

Olakšice u otplati poljoprivrednih kredita

Dana 06. oktobra 2022. godine Narodna banka Srbije donela je Odluku o privremenim merama za banke u cilju adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom u portfoliju poljoprivrednih kredita u uslovima otežane poljoprivredne proizvodnje („Službeni glasnik RS“. br. 111/2022). Ovom odlukom propisuju se mere i aktivnosti koje je banka dužna da primenjuje u cilju adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom u portfoliju poljoprivrednih kredita u uslovima otežane poljoprivredne proizvodnje, omogućavanjem reprograma kredita dužnicima.

Pravo na navedene olakšice stekli su dužnici koji nisu u docnji dužoj od 90 dana po bilo kojoj obavezi na koju se reprogram primenjuje nisu u statusu neizmirenja obaveza u banci u smislu propisa Narodne banke Srbije, kao i da se potraživanja banke prema dužniku ne smatraju problematičnim potraživanjem u smislu propisa Narodne banke Srbije.

Pod dužnikom se podrazumeva lice koje je upisano u registar poljoprivrednih gazdinstava u smislu zakona kojim se uređuju poljoprivreda i ruralni razvoj. Reprogram jeste promena uslova pojedinačnog kredita tako da se dužniku omogući grejs-period u otplati svih njegovih obaveza prema banci po tom kreditu u trajanju od šest do dvanaest meseci u toku kojeg banka ne naplaćuje potraživanja po osnovu glavnice, pri čemu naplaćuje ugovorenu kamatu. Rok otplate tog kredita produžava se tako da iznos anuiteta utvrđen u momentu odobravanja reprograma ne bude veći u odnosu na taj iznos u periodu pre primene reprograma.

Sljedeća tabela prikazuje strukturu portfolija Banke na koji su primenjene mere definisane odlukom Narodne banke Srbije u vidu kreditnih olakšica za klijente kojima su odobreni poljoprivredni krediti, a sa stanjem izloženosti na dan 31. decembar 2023. i 31. decembar 2024. godine:

U hiljadama dinara	2024.			2023.		
	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost	Bruto izloženost	Ispravka vrednosti	Neto izloženost
Bruto plasmani sa ugovorenim zastojem u otplati						
Poljoprivreda						
gazdinstva						
Nivo 1				126.187	428	125.759
Nivo 2	170.327	5.000	165.327	219.499	8.063	211.436
Nivo 3	43.478	22.710	20.768	34.066	13.561	20.505
Ukupno	213.805	27.710	186.095	379.752	22.052	357.700

Dodatno, u martu 2024. godine Narodna banka Srbije dostavila je Dopis o očekivanjima Narodne banke Srbije u vezi sa odobravanjem olakšica u otplati kredita licima koja su upisana u registar poljoprivrednih gazdinstava i licima koja se bave otkupom i skladištenjem voća u hladnjačama u skladu sa propisima. Banka je izvršila analizu finansijskog položaja dužnika i procenu njihovih mogućnosti da u skladu sa ugovorenim planom otplate blagovremeno ispunjavaju obaveze prema banci i istima ponudila ustupke u otplati kredita u smislu grejs perioda i produženja roka otplate kredita.

Banka je izveštavala Narodnu banku Srbije o preduzetim aktivnostima, jednom mesečno počev od 20. aprila 2024. godine, zaključno sa 20. januarom 2025. godine.

C. Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti je rizik da Banka neće moći da ispuni dospele obaveze. On proizilazi iz neusklađenosti novčanih priliva i odliva (rizik strukturne likvidnosti) odnosno nemogućnosti prodaje / konvertovanja finansijskih instrumenata u novčani oblik u prihvatljivom roku i po adekvatnoj ceni (rizik likvidnosti finansijskih instrumenata). Svojom imovinom i obavezama Banka upravlja tako da obezbedi da je u svakom trenutku sposobna da ispuni sve dospele obaveze i da njeni klijenti mogu da raspolažu svojim sredstvima u skladu sa ugovorenim rokovima bez ograničenja.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO) je odgovoran za praćenje rizika likvidnosti, upravljanje rizikom likvidnosti i predlaganje Izvršnom odboru mera i aktivnosti za održavanje likvidnosti, usklađivanje ročne strukture, plan poslovanja u slučaju krize likvidnosti i drugih mera značajnih za finansijsku stabilnost Banke. Predsednik Odbora za upravljanje rizicima je ujedno i član ALCO.

Banka pristupa upravljanju likvidnošću sa namerom da obezbedi, u najvećoj mogućoj meri, odgovarajuće stanje likvidnih sredstava koje je dovoljno da uvek ispuni dospele obaveze pod normalnim uslovima, i u uslovima krize likvidnosti bez izazivanja neprihvatljivo visokih gubitaka ili negativnog uticaja na reputaciju banke. U skladu sa tim, Banka nastoji da konstantno održava diversifikovanu bazu izvora finansiranja koja se sastoji od depozita fizičkih i pravnih lica, kratkoročnih pozajmica na međubankarskom tržištu i dugoročnih kredita od međunarodnih banaka i drugih finansijskih institucija. Banka takođe prati valutnu i ročnu usklađenost očekivanih novčanih tokova i ponašanje klijenata u određenim tržišnim okolnostima.

Kontinuirano se vrši testiranje na potencijalnu krizu likvidnosti koju mogu izazvati makroekonomski, tržišni ili interni poremećaji. Redovno testiranje na stres likvidnosti sprovodi se prema različitim scenarijima koji pokrivaju normalne i teže tržišne uslove. Scenariji se razvijaju uzimajući u obzir događaje specifične za Banku (npr. vanredni odlivi depozita) i događaje vezane za tržište (npr. nelikvidnost međubankarskog tržišta, smanjenje rejtinga zemlje i sl).

D. Tržišni rizici

Tržišni rizik je rizik od promene vrednosti bilansnih pozicija Banke usled negativnog uticaja promenjenih tržišnih stopa ili vrednosti kao što su kamatne stope, kursne razlike, cene hartija od vrednosti, a ishod je gubitak zarade i kapitala.

Cilj upravljanja tržišnim rizikom jeste upravljanje i kontrola izloženosti tržišnim rizicima u okviru limita koji se smatraju prihvatljivima sa aspekta apetita za rizikom i poslovne strategije Banke.

i. Rizik kamatne stope

Rizik kamatnih stopa javlja se usled mogućnosti da promene u kamatnim stopama mogu uticati na buduće novčane tokove ili na fer vrednost finansijskih instrumenata. Banka je izložena promenama u nivou tržišnih kamatnih stopa što može da rezultira značajnim uticajem na njenu finansijsku poziciju i tokove gotovine kroz povećanje ili smanjenje kamatnih marži.

Svrha upravljanja kamatnim rizikom kao segmentom upravljanja aktivom i pasivom je optimizacija visine neto prihoda od kamate, održavanje aktivnih i pasivnih stopa na nivou koji je konsistentan i usklađen sa poslovnom strategijom Banke i kretanjima tržišnih kamatnih stopa.

Pored toga, Banka je fokusirana na spread kamatnih stopa (interest rate spreads). Banka je svesna da je promenljivost razlike aktivnih i pasivnih kamatnih stopa tzv. "interest spread" potencijalni indikator kamatnog rizika. Ovaj spread je uređen cenom kredita, cenom depozita i aktivnostima na novčanom tržištu. Banka nastoji da nema niti najniže niti najviše kamatne stope na tržištu na kredite i depozite. Cene kredita su određene tako da ostvare fer povrat na investiciju vlasnika. Cene depozita obezbeđuju fer tretman za klijente Banke i razumno su konkurentne bez povećanja troškova za Banku.

Upravni odbor je utvrdio limite izloženosti riziku kamatne stope na bazi važećih propisa Narodne banke Srbije i internih metodologija koje prate stepen izloženosti bilansnih pozicija Banke mogućim nepovoljnim kretanjima stopa na tržištu.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom na osnovu makroekonomskih analiza i predviđanja, usvojenog poslovnog plana, predviđanja uslova za postizanje likvidnosti i analize i predviđanja trendova kamatnih stopa na tržištu preduzima aktivnosti čiji je cilj:

- adekvatno utvrđivanje nivoa kamatne marže sa aspekta uticaja na tekuću finansijsku poziciju Banke i adekvatnost nivoa kapitala Banke;
- usklađivanje karakteristika kamatno osetljive aktive i pasive u smislu visine kamatnih stopa uz istu ročnost i vremenski interval u okviru koga se ponovo utvrđuje visina kamatne stope;
- obezbeđivanje ročne usklađenosti kamatno osetljive aktive i pasive za koje je utvrđena fiksna kamatna stopa; i
- obezbeđivanje usklađenosti vremenskih rokova za ponovno utvrđivanje kamatnih stopa u slučaju varijabilnih kamatnih stopa.

Rizik neusklađenosti dospeća i ponovnog uspostavljanja cena ili analiza dispariteta (gap) Odeljenje za upravljanje portfoliom i kontrolu rizika prati na mesečnoj osnovi i o njemu izveštava Odbor za upravljanje aktivom i pasivom (ALCO). Kvartalno se izveštaji predstavljaju članovima Upravnog odbora kroz Odbor za upravljanje rizicima.

U upravljanju kamatnim rizikom Banka koristi simulacije mogućih promena kriva prinosa kroz scenarija paralelnog pomeranja kriva, scenarija promene njihovog nagiba i oblika.

Prilikom pripreme izveštaja za merenje kamatnog rizika Banka uzima u obzir sve pozicije u sredstvima, obavezama i vanbilansnim stavkama, kao i sve ostale nadoknade i rashode koje su izložene kamatnom riziku. Instrumenti sa fiksnom kamatnom stopom raspoređuju se u vremenske korpe prema preostalom roku dospeća. Instrumenti sa promenljivom kamatnom stopom raspoređuju se u vremenske korpe prema preostalom vremenu do promene kamatne stope. Pozicije sa ugrađenim opcijama su raspoređene prema ugovorenoj ročnosti modeliranoj uticajem prevremenih otplata kredita i ranijeg povlačenja depozita u različitim scenarijima rasta ili pada kamatnih stopa. Pozicije bez ugovorene ročnosti uključene su u vremenske korpe prema internim modelima Banke za pretvaranje bilansnih pozicija u novčane tokove zasnovanim na bazi analize istorijskih nizova i projektovanja njihovih rezultata na periode u budućnosti koji verovatnoće zadržavanja pojedinih vrsta proizvoda u Banci.

Analiza dispariteta (gap analiza) se koristi za merenje rizika neto kamatnih prihoda koji nastaje zbog ponovnog utvrđivanja cena sredstava i obaveza tokom vremena. Ova analiza uključuje i efekte vremenske neusklađenosti baznih stopa kao i potencijalne rizike koji proističu iz opcija ugrađenih u ugovore. Rizik je meren na temelju veličine i trajanja potencijalnih promena u kamatnim stopama. Banka je svesna da održavanje usklađene pozicije kroz ceo period u gap izveštajima ne obezbeđuje otpornost na kamatni rizik. Banka je svesna sledećih ograničenja u gap izveštavanju:

- rizik može biti prikriven u okvirima ponovnog uspostavljanja cena,
- kamatne stope na sredstva i obaveze se ne menjaju uvek zajedno i
- izloženost nastaje kroz nove poslove.

Da bi izbegla ovu vrstu ograničenja Banka koristi pretpostavke u svrhu projektovanja buduće strukture bilansa i primene različitih scenarija kamatnih stopa.

Banka nema ugovora koji su vezani za kamatne stope koje su prestale da se objavljuju 1.1.2022. godine. te stoga nije bilo potrebe da preduzima radnje koje bi se odnosile na tranziciju na nove kamatne stope.

U strukturi plasmana Banke krediti sa varijabilnom kamatnom stopom čine veoma niskih 0.52%, dok je u strukturi prikupljenih depozita kao izvora finansiranja taj procenat 1.63%. Budući da je strateško opredeljenje Banke da nastavi da plasira kredite klijentima sa fiksnim stopama rukovodstvo Banke pretpostavlja da ne postoji značajna izloženost rizicima iz mogućih poremećaja ključnih kamatnih stopa.

Stres testovi kamatnog rizika koji su zasnovani na hipotetičkom poremećaju kamatnih stopa za 200 bps u uslovima držanja visokih pozicija likvidnosti, što je jedna od mera zaštite od mogućih uticaja posledica pandemije i Ukrajinske krize, pokazali su da ovakav poremećaj ne bi doveo do znatnijeg ugrožavanja kapitala i profita Banke (Napomena 6.C.II).

ii. Devizni rizik

Banka je izložena deviznom riziku prilikom obavljanja transakcija u stranim valutama. Devizni rizik nastaje u slučaju nejednake visine aktive i pasive izraženih u različitim stranim valutama. Banka je potencijalno izložena ovoj vrsti rizika odobravanjem kredita sa valutnom klauzulom i uzimanjem kredita u stranoj valuti, vođenjem deviznih računa sa korespondentskim bankama obavljanjem platnog prometa sa inostranstvom i vođenjem devizne blagajne.

Strategija Banke za upravljanje deviznim rizikom ne dozvoljava držanje značajnih otvorenih pozicija u različitim valutama. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je organ upravljanja koji prati usaglašenost sa ovim zahtevom.

Razmatrajući oblike i razmere poremećaja koji se mogu očekivati na deviznom tržištu usled posledica krize uzrokovane ratom u Ukrajini rukovodstvo Banke očekuje da relativno mala visina otvorene devizne pozicije i politika Banke da je održava na nivou ispod 3% od regulatornog kapitala obezbeđuju Banci bezbedan nastavak poslovanja. Stres testovi deviznog rizika koji su zasnovani na hipotetičkom poremećaju deviznog kursa za 20% pokazuju da i u tim ekstremnim uslovima ne bi došlo do znatnijeg ugrožavanja kapitala i profita Banke (Napomena 6.C.III).

E. Operativni rizici

Operativni rizik je rizik od nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima kao i usled nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje i pravni rizik, ali i rizik informacionog sistema, rizik po osnovu aktivnosti koje je banka poverila trećim licima, kao i rizik po osnovu uvođenja novih proizvoda.

Cilj upravljanja operativnim rizikom Banke je minimiziranje gubitaka po osnovu operativnih rizika uz prihvatljivi nivo izloženosti operativnom riziku. Banka upravlja operativnim rizikom na nivou pojedinačnog organizacionog dela i na nivou Banke. Upravljanje operativnim rizikom na nivou Banke predstavlja sveobuhvatan proces kao sastavni deo sistema upravljanja rizicima Banke.

Banka sprovodi obuku zaposlenih u domenu operativnog rizika uživo ili kroz online e-platformu, brošure i slične materijale u cilju podizanja svesti o operativnim rizicima i njegovom upravljanju u skladu sa godišnjim planom obuke Banke.

Sistem upravljanja operativnim rizikom podrazumeva definisanje politike i procedure kojima Banka obezbeđuje:

1. Definisana ovlašćenja i odgovornosti u procesu upravljanja operativnim rizikom. a koji uključuje adekvatnu podelu nadležnosti i procenu efikasnosti sistema internih kontrola, i
2. Periodičnu procenu rizika i sistem izveštavanja o operativnom riziku.

Izvršni odbor Banke odgovoran je da sprovodi Politiku upravljanja operativnim rizikom usvojenu od strane Upravnog odbora i putem usvojene Procedure za upravljanje operativnim rizikom upravlja istim.

Odeljenje za operativne rizike i kontrolu kvaliteta odgovorno je za operativno sprovođenje Politike i Procedure upravljanja operativnim rizikom na način da identifikuje, meri, prati, upravlja i izveštava o operativnim rizicima kako na nivou pojedinačnog organizacionog dela tako i na nivou Banke, i o tome najmanje jednom mesečno izveštava Komisiju za upravljanje rizicima pri Izvršnom odboru Banke, odnosno tromesečno Odbor za upravljanje rizicima pri Upravnom odboru.

Rukovodioci svih organizacionih delova Banke odgovorni su za procenu operativnog rizika do nivoa svog ovlašćenja, kao i sprovođenje mera za ublažavanje/eliminisanje operativnog rizika. Svi zaposleni su odgovorni za nastanak operativnog rizika u svom radu i shodno svojim ovlašćenjima i odgovornostima nadležni za upravljanje operativnim rizikom.

Na osnovu Odluke o adekvatnosti kapitala banke, Banka se opredelila da obračun kapitalnog zahteva po osnovu operativnih rizika izračunava primenom Pristupa osnovnog indikatora za izračunavanje adekvatnosti kapitala za operativni rizik (BIA).

Za potrebe evidencije događaja operativnih rizika Banka je u glavnom informacionom sistemu formirala Bazu podataka (gubitka) operativnih rizika. Ova baza služi kao osnova za statističku obradu – analizu. izveštavanje i upravljanje o operativnim rizicima.

Kroz usvojene politike i procedure sistem upravljanja operativnim rizikom Banke definisan je kroz četiri osnovne faze:

1. Identifikacija postojećih izvora operativnog rizika;
2. Merenje operativnog rizika. blagovremenom procenom rizika i evidentiranjem istog;
3. Ublažavanje operativnog rizika, održavanjem tog rizika na nivou prihvatljivom za rizični profil Banke. umanjnjem verovatnoće i/ili umanjnjem posledica. transferom. podelom ili izbegavanjem rizika;
4. Kontrola i izveštavanje o operativnom riziku kroz periodičnu procenu, analizu stanja promena i trendova izloženosti riziku, kao i monitoring sprovođenja odluka u vezi upravljanja operativnim rizikom.

Banka je sagledala planove poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja, procenila izvodljivost i potrebu revidiranja uključivanja dodatnih scenarija obezbeđivanja kontinuiteta poslovanja kao posledica globalne pandemije/epidemije. Posebnu pažnju Banka je posvetila proceni i bezbednosti informacionog sistema i dodatnim rizicima koji se mogu javiti, ali i sagledala kapacitete i mogućnost u vezi zaposlenih i bezbednosti na radu - uvela fleksibilniju organizaciju i rad sa udaljenih lokacija (od kuće) kao posledica globalne pandemije/epidemije.

Radi umanjenja operativnih rizika u sklopu analize izvodljivosti i ažuriranja Plana nastavka poslovanja Banka je sagledala kritičnost procesa i njihovu zavisnost od pružaoca usluga, ali i kritičnog broja zaposlenih.

F. Rizik zemlje

Rizik zemlje je verovatnoća gubitka za Banku usled nemogućnosti lica ili preduzeća van Srbije da otplati obaveze usled političkog, društvenog i ekonomskog okruženja koje vlada u zemlji dužnika. On uključuje:

- političko-ekonomski rizik. pod kojim se podrazumeva verovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja Banke usled pogoršanja makroekonomske stabilnosti određene zemlje. odnosno strukturnih promena ekonomije zemlje porekla dužnika kao i opštih i sistemskih prilika u toj zemlji; i
- rizik transfera pod kojim se podrazumeva verovatnoća ostvarenja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porekla dužnika i to usled ograničenja plaćanja obaveza prema poveriocima iz drugih zemalja u određenoj valuti. a koje su utvrđene aktima državnih i drugih organizacija zemlje dužnika.

Banka limite izloženosti utvrđuje na pojedinačnoj osnovi po zemlji porekla dužnika, a u slučaju utvrđene koncentracije izloženosti po pojedinim geografskim regionima na regionalnoj osnovi. Sledeća tabela sumira usvojene limite po zemljama porekla dužnika:

<u>Zemlja</u>	<u>Limit (EUR)</u>	<u>Zemlja</u>	<u>Limit (EUR)</u>
Nemačka	12.000.000	Ujedinjeno Kraljevstvo	6.000.000
Holandija	6.000.000	Švajcarska	6.000.000
SAD	6.000.000	Belgija	3.000.000
Austrija	10.000.000	Mađarska	3.000.000
Luksemburg	6.000.000	Francuska	6.000.000
Italija	6.000.000	Slovenija	3.000.000
Crna Gora	3.000.000		

Prema svim ostalim zemljama (Norveškoj, članicama Evropske unije i članicama CEFTA-e) za koje nije utvrđen pojedinačni limit dozvoljava se maksimalna izloženost u iznosu od 0.1 milion evra.

Odeljenje za upravljanje portfoliom i kontrolu rizika prati ovaj rizik i mesečno podnosi izveštaj Komisiji banke za upravljanje rizicima, a kvartalno i Upravnom odboru. Upravni odbor ocenjuje adekvatnost sistema za upravljanje rizikom zemlje i odobrava sve promene koje su u tu svrhu neophodne.

G. Preostali uticaj Ukrajinske kriza

Direktan uticaj

Banka nema aktivnosti prema privrednim subjektima iz Rusije, Ukrajine i Belorusije, niti izloženost ka bankama u ruskom vlasništvu.

Liste sankcija u Safe Watch-u (sistemu koji se koristi za filtriranje transakcija i klijenata) se ažuriraju na dnevnom nivou i Služba za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma dodatno kontroliše njihovu ažurnost. Nije evidentirana ni jedna transakcija u kojoj se kao učesnik javilo lice sa listi sankcija.

Transakcije u valuti RUB (Ruska rublja) se ne vrše u okviru Banke niti postoji otvorena devizna pozicija u ovoj valuti.

Indirektan uticaj

Banka je nastavila da proaktivno preduzima mere sa ciljem obezbeđivanja planiranih izvora finansiranja, što rezultira pokazateljima likvidnosti u okviru postavljenih apetita Banke.

Dosadašnje promene uočene na deviznom kursu ne ukazuju na značajan negativan uticaj na stabilnost prilikom odmeravanja sredstava i obaveza u narednih 12 meseci. Kriza je pokazala da je stabilnost deviznog kursa i izvesnost u poslovanju koju ona donosi važan faktor stabilnosti u zemlji.

Rukovodstvo Banke očekuje da relativno mala visina otvorene devizne pozicije u evrima i politika Banke da je održava na nivou ispod 3% od regulatornog kapitala ne dovode u pitanje nastavak njenog poslovanja. Kao što je obelodanjeno u Napomeni 6.C.III. stres testovi deviznog rizika koji su zasnovani na hipotetičkom poremećaju deviznog kursa za 20% pokazali su da ne bi došlo do znatnijeg ugrožavanja kapitala i profita.

Kao posledica rata i globalne političke i ekonomske neizvesnosti, još uvek su povišeni troškovni pritisci po osnovu cena energenata, hrane i industrijskih sirovina, kao i poremećaji u lancima snabdevanja generišu inflatorne pritiske u kratkom roku i preneli su se na potrošačke cene što se ogleda u povećanju inflacije. Kako bi odgovorila na neizvesnost u pogledu očekivane visine inflacije koja će i dalje u najvećoj meri proizilaziti iz faktora u međunarodnom okruženju, uključujući i mere vodećih centralnih banaka, Narodna banka Srbije je nastavila da upravlja korigovanjem referentne kamatne stope (sa 1% januar 2022. na 5.75% decembar 2024), a sve u cilju kontinuiranog ublažavanja uticaja na očuvanje monetarne i finansijske stabilnosti, sa težnjom da ne utiču negativno na rast kreditne i ukupne ekonomske aktivnosti.

Svesni posledica brze reakcije finansijskih tržišta i tekući rast kamatnih stopa usled inflatornih pritisaka i međunarodne krize, Banka sprovodi stres testove i simulacije uticaja ovih promena na poslovni rezultat Banke. Zbog toga što je ročna neusklađenost pozicija izloženih kamatnom riziku smanjena, ove simulacije nisu pokazale značajnije negativne rezultate. Trajanje i intenzitet ovih trendova na finansijskim tržištima nije moguće precizno proceniti. samim tim ni uticaj na poslovni rezultat Banke u dužem roku.

Uzimajući u obzir poslovnu strategiju kao i činjenicu da je prosečan iznos kredita 3 Banke značajno ispod tržišnog proseka (ca. EUR 2K) rukovodstvo Banke očekuje da je kreditni portfolio u značajnoj meri otporan na udare koji se mogu javiti u slučaju krize, a koji bi indirektno mogli pogoditi pojedinačne delatnosti odnosno klijente koji svoje redovne poslovne aktivnosti usmeravaju ka ratom zahvaćenim područjima.

39. ANALIZA PROMENA U FINANSIRANJU U TOKU GODINE

Obaveze koje proizilaze iz aktivnosti finansiranja su one obaveze za koje su novčani tokovi klasifikovani u Izveštaju o novčanim tokovima kao novčani tokovi iz aktivnosti finansiranja. Sledi prikaz usaglašavanja promena na obavezama i kapitalu sa novčanim tokovima:

U hiljadama dinara	Primljeni krediti	Subordinirane obaveze	Lizing obaveze	Akcijski kapital	Rezerve	Ostalo*	Ukupno
Početno stanje na 1. januar 2024. godine	4.443.061	1.068.359	218.629	1.864.938	2.676.728	515.796	10.787.511
Uzeti krediti	1.521.640	466.711	-	-	-	-	1.988.351
Vraćeni krediti	(1.489.595)	(234.111)	-	-	-	-	(1.723.706)
Obaveze za zakup plaćene u periodu	-	-	(30.628)	-	-	-	(30.628)
Unapred plaćene obaveze za zakup	-	-	(70.103)	-	-	-	(70.103)
Ukupno promene zbog novčanih tokova	32.045	232.600	(100.731)	-	-	-	163.914
Efekat promene deviznog kursa	(4.868)	(7)	-	-	-	-	(4.875)
Ostale promene							
Nove obaveze za zakup			53.414				53.414
Ukinute obaveze za zakup			-				-
Trošak kamate	264.288	97.137	9.328	-	-	-	370.753
Plaćene kamate	(263.674)	(100.945)	-	-	-	-	(364.619)
Razgraničene naknade	15.523	(1.241)	-	-	-	-	14.282
Raspodela dobitka	-	-	-	-	386.847	(515.796)	(128.949)
Ostale promene	-	-	-	-	5.051	713.523	718.574
Krajnje stanje na 31. decembar 2024.	4.486.375	1.295.903	180.640	1.864.938	3.068.626	713.523	11.610.005
Početno stanje na 1. januar 2023. godine	5.036.214	1.186.884	194.664	1.864.938	2.314.935	495.038	11.092.673
Uzeti krediti	1.178.023	350.316	-	-	-	-	1.528.339
Vraćeni krediti	(1.787.437)	(468.977)	-	-	-	-	(2.256.414)
Obaveze za zakup plaćene u periodu	-	-	(33.668)	-	-	-	(33.668)
Unapred plaćene obaveze za zakup	-	-	(16.563)	-	-	-	(16.563)
Ukupno promene zbog novčanih tokova	(609.414)	(118.661)	(50.231)	-	-	-	(778.306)
Efekat promene deviznog kursa	(4.882)	(853)	-	-	-	-	(5.735)
Ostale promene							
Nove obaveze za zakup			65.426				65.426
Ukinute obaveze za zakup			-				-
Trošak kamate	314.977	75.882	8.770	-	-	-	399.629
Plaćene kamate	(309.713)	(72.576)	-	-	-	-	(382.289)
Razgraničene naknade	15.879	(2.317)	-	-	-	-	13.562
Raspodela dobitka	-	-	-	-	371.279	(495.038)	(123.759)
Ostale promene	-	-	-	-	(9.486)	515.796	506.310
Krajnje stanje na 31. decembar 2023.	4.443.061	1.068.359	218.629	1.864.938	2.676.728	515.796	10.787.511

40. OSNOVA VREDNOVANJA

Finansijski izveštaji su sastavljeni na osnovu načela istorijskog troška izuzev sledećih pozicija u bilansu stanja:

- nekretnine koje se naknadno odmeravaju primenom modela revalorizacije;
- hartije od vrednosti koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat;
- valutni SWAP vrednovan po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

Sastavljanje i prikazivanje finansijskih izveštaja zahteva od Banke korišćenje najboljih mogućih procena i razumnih pretpostavki koje imaju efekta na iskazane vrednosti sredstava i obaveza. Procene i pretpostavke se ispituju na stalnoj osnovi i zasnivaju se na informacijama dostupnim na dan sastavljanja finansijskih izveštaja, istorijskom iskustvu i drugim faktorima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se veruje da su razumni u datim okolnostima. Pošto se stvarni rezultati mogu razlikovati od navedenih procena one se kontinuirano razmatraju, a ukoliko korekcije postanu neophodne one se vrše u periodu u kom su procene revidirane i u svakom budućem periodu u kom će nastati.

41. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

A. Osnova za konsolidaciju

Banka nema nijedan entitet koji je pod kontrolom Banke i stoga ne priprema konsolidovane finansijske izveštaje. Banka ne poseduje manjinske udele u drugim pravnim subjektima na 31.12.2024. godine.

B. Strane valute

Poslovne promene nastale u stranoj valuti su preračunate u dinare po srednjem kursu koji je važio na dan poslovne promene.

Sredstva i obaveze iskazane u stranoj valuti na dan bilansa stanja preračunate su u dinare po srednjem kursu koji važi na dan izveštavanja. Pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti ili prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti i koje potiču iz kursiranja se računovodstveno obuhvataju kao prihodi ili rashodi od kursnih razlika u okviru pozicije „Neto prihod/rashod od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule“ u bilansu uspeha.

Devizni kursevi utvrđeni prema zvaničnom srednjem kursu Narodne Banke Srbije korišćeni za prevođenje pozicija u finansijskim izveštajima iskazanih u stranoj valuti na dan 31.12.2024. godine kao i na dan 31.12.2023. godine su sledeći:

U dinarima	2024.	2023.
USD	112,4386	105,8671
EUR	117,0149	117,1737

Pozitivne ili negativne kursne razlike nastale prilikom preračuna pozicija bilansa stanja iskazanih u stranoj valuti i prilikom poslovnih transakcija u stranoj valuti evidentirane su u korist ili na teret bilansa uspeha kao prihodi i rashodi po osnovu kursnih razlika i prezentovane su u okviru pozicija neto prihoda od kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule.

C. Prihodi i rashodi od kamata

Prihodi i rashodi od kamata su priznati u okviru bilansa uspeha uz primenu metoda efektivne kamatne stope koja predstavlja stopu koja precizno diskontuje očekivane buduće novčane odlive i prilive kroz očekivani životni vek trajanja finansijskog sredstva ili obaveze, ili kad je to prikladno u kraćem vremenskom periodu. Pri obračunu efektivne kamatne stope, Banka procenjuje buduće novčane tokove uzimajući u obzir sve ugovorene uslove finansijskog instrumenta (na primer. mogućnost plaćanja unapred), ali ne uzima u obzir buduće kreditne gubitke. Efektivna kamatna stopa se određuje pri inicijalnom priznavanju finansijskog sredstva i obaveze i ne menja se naknadno.

Obračun efektivne kamatne stope uključuje sve troškove transakcije i sve druge premije i diskonte koji su sastavni deo efektivne kamatne stope. Troškovi transakcije obuhvataju marginalne troškove koji se direktno mogu vezati za kupovinu ili prodaju finansijskog sredstva ili obaveze.

Prihodi i rashodi od kamata iskazani u bilansu uspeha uključuju prihod od finansijskog sredstva i finansijske obaveze obračunat po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope.

Kada je finansijsko sredstvo ili grupa sličnih finansijskih sredstava obezvređena zbog gubitka nastalog usled umanjenja vrednosti, prihod od kamate se tada obračunava amortizovanu vrednost obezvređenih plasmana upotrebom inicijalne efektivne kamatne stope koja je korišćena i za diskontovanje budućih novčanih tokova kako bi se izračunao gubitak usled umanjenja vrednosti.

Rashod od kamate koji je prikazan u bilansu uspeha sastoji se od kamate na finansijske obaveze koje se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti.

D. Prihodi i rashodi od naknada

Banka je kao vrste prihoda koje ostvaruje u svom redovnom poslovanja na koje se primenjuje MSFI 15. a koje nisu u opsegu MSFI 9. identifikovala naknade za izvršavanje naloga u platnom prometu, naknade za instalacije e-banking-a, održavanje računa... Za ove prihode koji spadaju u obuhvat MSFI 15 Banka je izvršila analizu u pet koraka i konstatovala da naplaćuje i iskazuje prihode u trenutku izvršenja obaveze. Naknade za održavanje računa naplaćuju se nakon isteka meseca u kome je račun bio korišten u ugovorenim obimu.

Ugovor sa komitentom koji rezultira u priznavanju finansijskog instrumenta u finansijskim izveštajima Banke može biti delimično u opsegu MSFI 9. a delimično u opsegu standarda MSFI 15. Ukoliko je ovo slučaj Banka prvo primenjuje MSFI 9 kako bi odvojila i vrednovala deo ugovora koji je u opsegu MSFI 9. a zatim primenjuje MSFI 15 na preostali deo ugovora.

Banka u svojoj ponudi nema složenih proizvoda niti neku drugu vrstu složenih proizvoda (paketa) koji bi zahtevali razdvajanje priznavanja u smislu MSFI 15.

E. Lizing

Pod lizingom u smislu standarda MSFI 16 – Lizing smatraju se ugovori na osnovu kojih zakupodavac prenosi na Banku pravo korišćenja sredstava koja su uzeta u lizing od strane Banke u dogovorenim vremenskom roku u zamenu za naknadu.

Pod naknadom se podrazumevaju plaćanja u vezi sa pravom korišćenja sredstava tokom trajanja lizinga uključujući procenu troškova dovođenja predmeta lizinga u prvobitno stanje po isteku lizinga, potencijalne kazne za raskid lizinga, preostalu vrednost predmeta lizinga ako je definisana ugovorom o lizingu, plaćanja koja ne predstavljaju lizing ako je korisnik lizinga odabrao da ih objedini sa lizingom.

Kao korisnih lizinga Banka iznajmljuje filijale i kancelarijske objekte i IT opremu. Prema MSFI 16. Banka priznaje pravo korišćenja sredstava i obaveza lizinga za zakup filijala i kancelarijskih objekata i iskazuje ih kroz bilans stanja.

MRS 16 se primenjuje na sve ugovore koji ispunjavaju definiciju lizinga izuzev:

- ugovora o licencama za intelektualno vlasništvo što reguliše MSFI 15 - Prihodi od ugovora sa kupcima i
- ugovora koji sadrže elemente autorskih prava koje reguliše MSFI 38 - Nematerijalna imovina.

MSFI 16 i se takođe ne primenjuje na:

- kratkoročne zakupe sa dogovorenim rokom dospeća do 12 ili manje meseci koji ne sadrže opciju otkupa i
- zakupe male vrednosti čija je vrednost manja od EUR 5.000.

Početno priznavanje

Na početku perioda lizinga (od prvog dana) Banka priznaje sredstvo sa pravom korišćenja u bilansu stanja vrednovanu po sadašnjoj vrednosti svih plaćanja u vezi sa lizingom koja nisu izvršena na taj dan. Ta plaćanja su diskontovana korišćenjem inkrementalne stope pozajmljivanja. U istom iznosu priznaje se i obaveza po osnovu lizinga.

Prvi dan je dan kada davalac lizinga da predmetno sredstvo na korišćenje Banci. Trajanje zakupa je neopozivi period tokom kog zakupac ima pravo da koristi predmetna sredstva zajedno sa periodima obuhvaćenim eventualnom opcijom produženja zakupa i periodima obuhvaćenim opcijom raskidanja zakupa.

Početni iznos po kome se vrednuju sredstvo i obaveza računa se na sledeći način:

- trošak u iznosu početnog merenja obaveze po osnovu zakupa;
- sva eventualna plaćanja zakupca izvršena na dan ili pre početka zakupa;
- svi eventualni direktni troškovi zakupa, koji se ne bi dogodili da nije bilo zakupa (npr. provizije, troškovi privođenja sredstva nameni);
- procenjeni troškovi demontaže, odnosno dovođenje predmeta zakupa u prvobitno stanje; i
- umanjeni za eventualne popuste dobijene od zakupodavca.

Inkrementalna stopa zaduživanja je kamatna stopa koja dovodi do izjednačavanja sadašnje vrednosti plaćanja po osnovu zakupa sa zbirom fer vrednosti sredstava i svih početnih direktnih troškova Banke. S obzirom da kamatna stopa nije eksplicitno navedena u ugovoru o zakupu, Banka primenjuje stopu za koju pretpostavlja da bi je platila prilikom pozajmljivanja sredstava na sličan rok i za slične namene.

Za lizing Banka određuje inkrementalnu stopu zaduživanja jednom godišnje u novembru svake godine na bazi sledećih elemenata:

- stope za subordinirani kredit ponuđen Banci od strane evropske banke investicionog rejtinga na period od 10 godina, čiji je predmet ulaganje u razvoj organizacije i širenje kapaciteta Banke;
- krive prinosa za valutu evro;
- da je period uporediv sa periodom zakupa; i
- da stopa uključuje trenutno važeće tržišne uslove.

Kriva prinosa koja je potrebna za diskontovanje na sadašnju vrednost izračunava se tako što se izračuna idiosinkratski rizik banke kao razlika između poslednje validne ponude za subordinirani kredit u evrima koju je Banka dobila od bankarske institucije sa sedištem u Evropskoj uniji i rejtingom AAA i vrednosti „zero-swap“ krive za odgovarajuću ročnost. Ta premija rizika je dodata na sve vrednosti „zero-swap“ kriva. Zbog činjenice da ova kriva sadrži ocenu kreditnog rizika Banke od strane bankarske institucije sa sedištem u Evropskoj uniji i rejtingom AAA smatra se da ona u najboljoj meri prikazuje rizični profil Banke.

Za vozila klasifikovana kao sredstva sa pravom korišćenja u skladu sa MSFI 16. Banka određuje stopu za diskontovanje na bazi kalkulatora za finansijski lizing davaoca lizinga.

Razlika između nominalne vrednosti obaveze i njene amortizovane vrednosti utvrđene diskontovanjem na dan bilansa evidentira se kao rashod kamate.

Za sredstvo uzeto u zakup obračunava se umanjenja vrednost sredstava (amortizacija) pri čemu je period obračuna amortizacije utvrđen kao kraći od sledeća dva:

- period do isteka perioda lizinga ili
- period do isteka korisnog veka sredstva.

Naknadno odmeravanje

Banka naknadno odmerava sredstva koja su predmet lizinga u skladu sa procedurom za upravljanje sredstvima sa pravom korišćenja diskontovanjem nabavne vrednosti uz linearni obračun amortizacije.

Naknadno odmeravanje knjigovodstvene vrednosti obaveza lizinga vrši se kada:

- dođe do promene trajanja ugovora o lizingu usled nastanka značajnog događaja ili promene okolnosti koje kontroliše Banka;
- promene procene u vezi sa izvesnošću korišćenja opcije kupovine predmeta lizinga nakon isteka ugovora o lizingu;
- promene očekivanog iznosa garantovane rezidualne vrednosti; i
- promene minimalnih budućih plaćanja lizinga uzrokovanih promenom indeksa ili stope korišćene za varijabilna plaćanja lizinga.

Imovinu koja je predmet lizinga Banka iskazuje u svom Bilansu stanja u Nekretnina, postrojenja i opreme (Napomena 23). Obaveze po osnovu lizinga iskazuju se u okviru Ostalih obaveza (Napomena 30).

U Bilansu uspeha Banka iskazuje trošak amortizacije sredstava koja su predmet lizinga zajedno sa troškom amortizacije ostalih osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja. Trošak kamate u vezi sa imovinom koja je predmet lizinga prikazuje se odvojeno u okviru finansijskih rashoda.

U izveštaju o novčanim tokovima obaveze za glavnica Banka iskazuje u okviru finansijskih aktivnosti, a izdatke za otplatu kamate kao i druge izdatke za kamatu u okviru poslovnih aktivnosti (odliva po osnovu kamata).

Izdaci za zakupe koji su kraći od 12 meseci i za zakupe male vrednosti koji su van obuhvata MSFI 16 prikazuju se u Izveštaju o tokovima gotovine u okviru poslovnih aktivnosti.

F. Porez na dobit

Porez na dobit predstavlja iznos koji se obračunava i plaća u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica Republike Srbije („Službeni glasnik RS“. br. 25/01, 80/02, 80/02-dr.zakon. 43/03, 84/04, 18/10, 101/11, 119/12, 47/13, 108/13, 68/14-dr.zakon, 142/14, 91/15-autentično tumačenje, 112/2015, 113/2017, 95/2018, 86/2019, 153/2020, 118/2021 i 94/2024).

i. Tekuća poreska sredstva

Banka u toku godine porez na dobit plaća u vidu mesečnih akontacija čija visina je utvrđena na osnovu poreske prijave za prethodnu godinu. Konačna poreska osnovica na koju se primenjuje propisana stopa poreza na dobit pravnih lica od 15% (2023: 15%) utvrđuje se Poreskim bilansom Banke.

Oporeziva dobit obuhvata računovodstvenu dobit prikazanu u bilansu uspeha i usklađivanja za stalne razlike, u skladu sa Zakonom o porezu na dobit pravnih lica. Ova usklađivanja uglavnom obuhvataju nepriznate troškove i ponovno priznavanje nekih ukinutih troškova i smanjenja određenih kapitalnih izdataka i investicija koja su se dogodila tokom godine.

ii. Odloženi porez na dobitak

Odloženi porez na dobitak se dobija upotrebom računovodstvene metode za privremene razlike nastale između poreskih vrednosti sredstava i obaveza i njihovih knjigovodstvenih vrednosti za potrebe finansijskog izveštavanja.

Odložena poreska sredstva se priznaju za sve odbitne privremene razlike i poreski efekat poreza na dobitak koji se može prenositi ubuduće do iznosa do kojeg je verovatno da će budući oporezivi dobici biti dovoljni za pokriće odbitnih privremenih razlika i prenetih poreskih gubitaka.

Odložene poreske obaveze se priznaju za sve oporezive privremene poreske razlike. Odložena poreska sredstva i obaveze na 31. decembar 2024. godine su obračunati po trenutno važećoj stopi poreza na dobit od 15% (2023: 15%).

iii. Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata

Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata poslovanja uključuju porez na imovinu, porez na dodatu vrednost, doprinose na zarade koji padaju na teret poslodavca kao i druge poreze i doprinose koji se plaćaju u skladu sa republičkim i lokalnim poreskim propisima. Ovi porezi i doprinosi su prikazani u okviru ostalih rashoda (Napomena 16).

G. Finansijska sredstva i obaveze

i. Inicijalno priznavanje

Banka inicijalno priznaje date kredite i potraživanja, depozite, primljene kredite i subordinirane obaveze na dan sticanja. Danom sticanja se smatra dan kada se Banka ugovornom odredbom vezala za finansijsko sredstvo ili obavezu. Kupovina ili prodaja finansijskih sredstava priznaje se primenom obračuna na datum poravnjanja, odnosno datum kada je sredstvo isporučeno drugoj strani.

Finansijsko sredstvo ili obaveza se inicijalno odmerava po fer vrednosti uvećanoj za troškove transakcije, koji se mogu direktno pripisati nabavci ili emitovanju finansijskog sredstva ili obaveze osim u slučaju sredstava ili obaveza koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

ii. Klasifikacija

Finansijska sredstva

Naknadno vrednovanje finansijskih sredstava i obaveza zavisi od njihove klasifikacije. Banka klasifikuje prilikom inicijalnog priznavanja svoja finansijska sredstva u sledeće kategorije:

- finansijska sredstva koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti;
- finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI); i
- finansijska sredstva koja se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL).

Finansijska sredstva vrednuju se po amortizovanoj vrednosti ako nije označeno kao FVTPL i ukoliko su ispunjena sledeća dva uslova:

- drži se u okviru poslovnog modela čiji je cilj naplata ugovorenih novčanih tokova i
- uslovi ugovora su takvi da na određene datume nastaju novčani tokovi koji se mogu oceniti kao „samo naplata glavnice i kamate“ (SPPI).

Finansijska sredstva vrednuju se po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI) samo ako nije označeno kao FVTPL i ukoliko su ispunjena sledeća dva uslova:

- finansijsko sredstvo se drži u okviru poslovnog modela čiji je cilj držanje do dospeća ili prodaja i
- uslovi ugovora su takvi da na određene datume nastaju novčani tokovi koji se mogu oceniti kao „samo naplata glavnice i kamate“ (SPPI).

Sva finansijska sredstva koja nisu klasifikovana kao da se odmeravaju po amortizovanoj vrednosti ili FVOCI odmeravaće se kroz FVTPL.

Procena poslovnog modela

Banka je izvršila preliminarnu procenu ciljeva poslovnog modela na nivou portfolija u okviru kojih se drže finansijski instrumenti na osnovu razmatranja:

- Politika i ciljeva za portfolio uključujući procenu da li je namena portfolija naplata ugovorenih novčanih tokova pod ugovorenim uslovima, održavanje određenog profila kamatnih stopa, usklađivanje ročnosti finansijskih sredstava i obaveza ili ostvarivanje novčanih tokova prodajom tog sredstva;
- Kako se kvalitet portfolija procenjuje i izveštava rukovodstvu Banke;
- Rizika koji utiču na efikasnost poslovnog modela i finansijskih sredstava koja se drže u okviru tog poslovnog modela i kako se tim rizicima upravlja;
- Kako su definisane kompenzacije za rukovodioce poslovnih linija (na bazi fer vrednosti ili na bazi ugovorenih novčanih tokova) i
- Učestalosti, obima i razloga prodaje finansijskih sredstava u prethodnim periodima i očekivanja u vezi budućih prodaja.

U svom poslovanju Banka je usmerena prvenstveno na kredite komitentima i ova sredstva drži radi prikupljanja novčanih tokova. Prodaje sredstava do sada nisu vršene.

Procena da li su ugovoreni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate

Za svrhu ove procene glavnica se definiše kao fer vrednost finansijskog sredstva prilikom inicijalnog priznavanja. Kamata se definiše kao element vrednosti novca u vremenu za kreditni rizik koji proizilazi iz iznosa nedospele glavnice u određenom vremenskom periodu, osnovne troškove rizika (npr. trošak likvidnosti i trošak administriranja) i profitne marže.

Prilikom procene da li su ugovorni novčani tokovi samo plaćanja glavnice i kamate. Banka je razmatrala ugovorne uslove finansijskog sredstva. Ovo znači razmatranje da li finansijsko sredstvo sadrži ugovorene uslove pod kojima može da se promeni vreme ili iznos ugovorenih novčanih tokova kao što su: potencijalni događaji koji mogu da promene vreme i visinu novčanih tokova, uključene odredbe leveridža, uslove prevremene otplate i produženja roka dospeća, uslove koji ograničavaju pravo Banke da zahteva naplatu novčanih tokova, periodičnost kamatnih stopa.

Reklasifikacija

Nakon inicijalnog priznavanja finansijska sredstva se ne mogu reklasifikovati osim u periodu kada Banka promeni svoj poslovni model za upravljanje finansijskim sredstvima.

Finansijske obaveze

Banka klasifikuje svoje finansijske obaveze (osim obaveza po finansijskim garancijama i odobrenim okvirima za kredite) kao da se vrednuju po amortizovanoj vrednosti. Banka nema naznačene finansijske obaveze klasifikovane po fer vrednosti kroz bilans uspeha.

MSFI 9 zahteva da se promene fer vrednosti finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti priznaju na sledeći način:

- iznos promene fer vrednosti koji se odnosi na promene kreditnog rizika obaveze prikazuje se u okviru ostalog rezultata; i
- preostali iznos promene fer vrednosti prikazuje se u okviru bilansa uspeha.

Banka nema naznačene finansijske obaveze klasifikovane kao FVTPL.

ii. Prestanak priznavanja

Finansijska sredstva

Banka prestaje sa priznavanjem finansijskog sredstva (ili dela finansijskog sredstva ili grupe finansijskih sredstava) kada:

- ugovorna prava na novčane tokove od finansijskog sredstva prestanu da važe;
- Banka prenese finansijsko sredstvo u poslovnoj transakciji u kojoj su svi rizici i koristi vlasništva finansijskog sredstva prenesena i
- Banka ne prenese sve rizike i koristi vlasništva nad finansijskim instrumentom, ali prenese kontrolu nad njim.

Svaka korist u prenetom finansijskom sredstvu koje ispunjava uslove za prestanak priznavanja koje je stvoreno ili zadržano od Banke, priznaje se kao zasebno sredstvo ili obaveza u bilansu stanja.

Pri prestanku priznavanja finansijskog sredstva razlika između knjigovodstvene vrednosti sredstva (ili knjigovodstvena vrednost proporcionalno alocirana na preneto sredstvo) i zbira dobijene naknade (uključujući svako novo dobijeno sredstvo umanjeno za novu preuzetu obavezu) i svakog akumuliranog dobitka ili gubitka koji je bio priznat u ostalom rezultatu se priznaje u bilansu uspeha.

Banka ulazi u poslovne transakcije gde prenosi sredstva priznata u svom bilansu stanja pri čemu zadržava ceo ili značajan deo rizika i koristi prenetog sredstva ili samo deo. Ukoliko su u potpunosti ili značajno zadržani rizici i koristi onda se preneto sredstva i dalje priznaje. Prenosi sredstava sa zadržavanjem svih ili značajnog dela rizika i koristi predstavljaju npr. repo transakcije.

Kada se sredstva prodaju trećoj strani po konkurentskoj stopi prinosa svopa na prenetu sredstva transakcija se računa kao osigurana finansijska transakcija slična kupoprodajnim transakcijama gde banka zadržava sve ili značajan deo rizika i koristi tih sredstava.

U poslovnim transakcijama gde Banka ne zadržava niti prenosi sve ili značajan deo rizika i koristi vlasništva nad finansijskim sredstvom i zadržava kontrolu nad sredstvom. Banka nastavlja da priznaje sredstvo dok je u upotrebi, određenog u onoj meri u kojoj je sredstvo izloženo promenama u vrednosti prenetog sredstva.

Finansijske obaveze

Finansijske obaveze prestaju da se priznaju kada je obaveza predviđena ugovorom ispunjena, otkazana ili istekla. U slučaju da je postojeća finansijska obaveza zamenjena drugom obavezom prema istom poveriocu, ali pod značajno izmenjenim uslovima ili ukoliko su uslovi kod postojeće obaveze značajno izmenjeni takva zamena ili promena uslova tretira se kao prestanak priznavanja prvobitne obaveze sa istovremenim priznavanjem nove obaveze dok se razlika između prvobitne i nove vrednosti obaveze priznaje u bilansu uspeha.

iii. Modifikacija finansijskih sredstava i finansijskih obaveza

Finansijska sredstva

Ako se uslovi finansijskog sredstva modifikuju onda Banka procenjuje da su novčani tokovi modifikovanog sredstva bitno različiti. Ako su novčani tokovi bitno različiti onda se smatra da su ugovorom utvrđeni novčani tokovi finansijskog sredstva istekli. U tom slučaju prestaje se sa priznavanjem originalnog finansijskog sredstva i priznaje se novo finansijsko sredstvo po fer vrednosti. Prestanak priznavanja dovodi do trajnog dobitka ili gubitka koji mora biti priznat u okviru bilansa uspeha, a jednakog razlici između amortizovane vrednosti starog finansijskog sredstva i fer vrednosti novog finansijskog sredstva.

Modifikacije koje prouzrokuju prestanak priznavanja starog finansijskog sredstva i inicijalno priznavanje novog, a koje su bile motivisane padom u kreditnoj sposobnosti i otplatnom kapacitetu vode inicijalnom priznavanju finansijskih sredstava koje standard definiše kao „POCI”. tj. sredstva koja su obezvređena u momentu inicijalnog priznavanja. U momentu inicijalnog priznavanja ovih sredstava očekivani kreditni gubici tokom veka trajanja uključuju se u obračun efektivne kamatne stope. Samim tim, Banka uključuje inicijalne očekivane kreditne gubitke u procenu novčanih tokova, prilikom obračuna kreditno-prilagođene efektivne kamatne stope finansijskog sredstva za koje se smatra da su obezvređena u momentu inicijalnog priznavanja.

Ako modifikacija finansijske imovine koja se vrednuje po amortizovanoj vrednosti ne rezultira prestankom priznavanja finansijske imovine, banka prvo izračunava bruto knjigovodstvenu vrednost finansijske imovine koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu sredstva i priznaje rezultirajuću izmenu kao prihod ili trošak zbog modifikacije kroz bilans uspeha. Za finansijska sredstva sa varijabilnom kamatnom stopom inicijalna efektivna kamatna stopa usklađuje se sa tržišnim uslovima u momentu modifikacije.

Za potrebe prestanka priznavanja finansijskog sredstva Banka uzima u obzir kvantitativne i kvalitativne kriterijume. Ako je razlika u sadašnjoj vrednosti novčanih tokova najmanje 10% modifikacija dovodi do prestanka priznavanja starog i računovodstvenog evidentiranja novog finansijskog instrumenta. Ukoliko je razlika u sadašnjim vrednostima novčanih tokova manja od 10% Banka vrši kvalitativnu analizu da li su uslovi dva instrumenta znatno različiti. Kvalitativna procena može zahtevati visok stepen procene zasnovan na činjenicama i okolnostima svakog pojedinačnog slučaja. Tom prilikom mogu biti uzete u obzir promene referentne valute kredita, način otplate i drugo.

Finansijske obaveze

Banka prestaje sa priznavanjem finansijskih obaveza kada su njihovi uslovi značajano modifikovani i novčani tokovi modifikovane obaveze su značajno različiti. U tom slučaju kreira se nova finansijska obaveza koja se vrednuje po fer vrednosti na osnovu modifikovanih uslova. Ukoliko se modifikacija ne smatra prestankom priznavanja onda se izračunava amortizovana vrednost obaveze diskontovanjem modifikovanih novčanih tokova po originalnoj efektivnoj kamatnoj stopi uz priznavanje prihoda i rashoda koji proisteknu iz modifikacije kroz bilans uspeha. Za finansijske obaveze sa varijabilnom kamatnom stopom inicijalna efektivna kamatna stopa usklađuje se sa promenom tržišnih uslova.

v. Netiranje

Finansijska sredstva i obaveze se netiraju i neto iznos se prikazuje u bilansu stanja samo kad Banka ima zakonsko pravo da netira iznose ili kad namerava da ih izmiri na neto osnovi ili da realizuje sredstvo i obavezu istovremeno. Prihodi i rashodi su prikazani na neto osnovi samo kad to MSFI dozvoljava kao i dobici i gubici iz grupe sličnih transakcija.

vi. Fer vrednost

Odmeravanje fer vrednosti se vrši pod pretpostavkom da se transakcija prodaje imovine ili prenosa obaveze odvija na primarnom tržištu za imovinu ili obavezu ili u odsustvu primarnog tržišta na najpovoljnijem tržištu za imovinu ili obavezu za Banku u datom trenutku.

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cenama ponude i tražnje bez umanjivanja po osnovu transakcionih troškova. Tržište se smatra aktivnim ukoliko se transakcije sredstava ili obaveza učestalo odvijaju i u dovoljnom obimu tako da se može odrediti cena.

Fer vrednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cene i ostali modeli koji obuhvataju sve faktore koje bi tržišni učesnici uzeli u obzir pri određivanju cene transakcije.

Najbolji dokaz fer vrednosti finansijskog instrumenta pri inicijalnom priznavanju je po prirodi transakciona cena – npr. fer vrednost date ili primljene usluge. Ako Banka utvrdi da se fer vrednost pri inicijalnom priznavanju razlikuje od transakcione cene i da fer vrednost nije evidentirana po kotiranoj ceni na aktivnom tržištu za identično sredstvo niti je bazirana na tehnici procenjivanja koja isključivo koristi podatke sa posmatranih tržišta onda se finansijski instrument inicijalno priznaje po fer vrednosti, prilagođen za razgraničenu razliku između fer vrednosti pri inicijalnom priznavanju i transakcione cene. Posledično, ta razlika se priznaje u bilansu uspeha na odgovarajućoj osnovi tokom trajanja instrumenta, ali ne kasnije od momenta u kom je vrednovanje u potpunosti podržano tržišnim podacima ili izvršenim transakcijama.

Ako sredstvo ili obaveza koja se meri po fer vrednosti ima svoju datu i ponuđenu cenu tada Banka vrednuje sredstva i duge pozicije po ponuđenoj ceni, a obaveze i kratke pozicije po datoj ceni.

Portfolija finansijskih sredstava i finansijskih obaveza izloženih tržišnom i kreditnom riziku kojima upravlja Banka na bazi neto izloženosti bilo tržišnom bilo kreditnom riziku vrednovana su na bazi cene koja bi bila primljena pri prodaji neto duge pozicije (ili pri kupovini neto kratke pozicije) za izloženosti određenim rizicima. Ova prilagođavanja portfolija su alocirana na individualna sredstva i obaveze na osnovu relativnih prilagođavanja rizikom svakog pojedinačnog instrumenta u portfoliju.

Fer vrednost depozita po viđenju nije manja od iznosa plativog po zahtevu diskontovanih od prvog datuma kada se može tražiti isplata datog iznosa.

Banka priznaje prenose između hijerarhijskih nivoa fer vrednosti na kraju izveštajnog perioda tokom kog se dogodila promena.

vii. Obezvredenje

Banka priznaje ispravke vrednosti za očekivani kreditni rizik na sledeće finansijske instrumente koji se ne vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha:

- finansijska sredstva koja su dužnički instrumenti;
- date finansijske garancije i
- preuzete obaveze po odobrenim kreditima.

Banka priznaje trošak ispravke vrednosti u skladu sa MSFI 9 u iznosu koji je jednak očekivanom kreditnom gubitku u toku celog veka trajanja sredstva (lifetime ECL) osim u sledećim slučajevima kada će se priznavati 12 - mesečni očekivani kreditni gubici:

- dužnički instrumenti za koje se utvrdi da imaju nizak rizik na izveštajni datum. Banka smatra da je ovo slučaj kada je kreditni rejting dužničkog instrumenta ekvivalentan opštoj definiciji „klase podobne za investiranje“ i
- ostala finansijska sredstva (osim potraživanja za lizing) za koje se kreditni rizik nije značajno povećao od inicijalnog priznavanja.

12 - mesečni očekivani kreditni gubici su očekivani kreditni gubici koji nastaju ukoliko se defaultni događaj desi u toku 12 meseci nakon datuma izveštavanja. Finansijski instrumenti za koje se priznaju 12 - mesečni očekivani kreditni gubici svrstavaju se u Nivo 1: finansijske instrumente za koje nije došlo do pogoršanja u odnosu na inicijalno priznavanje.

Životni (lifetime) očekivani gubici – navedeni kreditni gubici su posledica mogućih događaja default-a tokom celog očekivanog života finansijskog instrumenta. Finansijski instrumenti za koje se priznaju životni (lifetime) očekivani gubici svrstavaju se u Nivo 2: finansijski instrumenti kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika i Nivo 3: obezvređena finansijska sredstva.

Obračun očekivanih gubitaka po kreditnom riziku

Obračunati očekivani kreditni gubici predstavljaju verovatnoćom ponderisane procene kreditnih gubitaka (tj. sadašnja vrednost svih manjkova gotovine) tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta, dok je sam manjak gotovine razlika između tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi.

Za neobezvređena finansijska sredstva kreditni gubitak je sadašnja vrednost razlike između ugovornih tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi dok je u slučaju obezvređenih sredstava to razlika između bruto knjigovodstvene vrednosti sredstva i sadašnje vrednosti procenjenih budućih tokova gotovine. Za nepovučene obaveze po odobrenom kreditu gubitak je sadašnja vrednost razlike između ugovornih novčanih tokova koji pripadaju Banci ako imalac obaveze po zajmu povuče sredstva zajma i novčanih tokova koje Banka očekuje da primi ako se zajam povuče dok kod datih finansijskih garancija on predstavlja očekivana plaćanja kojima se nadoknađuje gubitak držaoca koji nastaje usled neizvršenja plaćanja umanjene za iznose koje Banka očekuje da će naplatiti. Detalji su dati u Napomeni 6.A.

Restrukturirana finansijska sredstva

Ako su uslovi finansijskog sredstva predmet pregovora ili su modifikovani ili je postojeće finansijsko sredstvo zamenjeno novim zbog finansijskih poteškoća u koje je zapao klijent vrši se procena da li je potrebno prestati sa priznavanjem finansijskog sredstva i očekivani kreditni gubitak se meri na sledeći način:

- ako očekivano restrukturiranje neće rezultirati u prestanku priznavanja postojećeg finansijskog sredstva očekivani novčani tokovi koji proističu iz modifikovanog finansijskog sredstva su uključeni u izračunavanje manjka novčanih tokova od postojećeg finansijskog sredstva;
- ako će očekivano restrukturiranje rezultirati prestankom priznavanja postojećeg finansijskog sredstva očekivana fer vrednost novog sredstva tretira se kao konačni novčani tok postojećih finansijskog sredstva u trenutku prestanka priznavanja, iznos se uključuje u izračunavanje manjka novčanih tokova postojećih finansijskog sredstva koji se diskontuju od očekivanog datuma prestanka priznavanja do izveštajnog datuma uz primenu originalne efektivne kamatne stope postojećeg finansijskog sredstva.

Politika otpisa potraživanja

Banka otpisuje kredite, potraživanja i finansijska sredstva raspoloživa za prodaju kada utvrdi da su nenaplativa (detaljno u napomeni 6(A)(III)).

H. Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti obuhvataju gotovinu u blagajni (dinarskoj i deviznoj), novčana sredstva Banke na žiro i ostalim računima kod Narodne banke Srbije, sredstva na računima kod drugih banaka i ostala novčana sredstva i kratkoročna, visoko likvidna finansijska sredstva koja se konvertuju u gotovinu sa rokom dospeća kraćim od devedeset dana od datuma ulaganja. Gotovina i gotovinski ekvivalenti se vrednuju po amortizovanoj vrednosti u bilansu stanja.

Banka obračunava i izdvaja dinarsku i deviznu obaveznu rezervu u visini, na način i u rokovima koji su utvrđeni Odlukom o obaveznoj rezervi banaka kod Narodne Banke („Službeni glasnik RS“ br. 76/2018 i 77/2023) koja između ostalog definiše način utvrđivanja osnovice za obračun dinarske i devizne obavezne rezerve i stopu obavezne rezerve. Banka u obračunskom periodu održava prosečno dnevno stanje izdvojene dinarske obavezne rezerve na svom žiro računu i prosečno dnevno stanje devizne obavezne rezerve na deviznom računu kod NBS, u iznosima obračunatim na način definisan navedenim propisima NBS kojima se reguliše obavezna rezerva banaka.

I. Hartije od vrednosti

Hartije od vrednosti su finansijska sredstva koje banka stiče ili preuzima u svrhu prodaje ili ponovne kupovine a koja mogu biti prodana u kratkom vremenskom periodu usled potrebe za obezbeđenjem likvidnosti ili izmena u kamatnim stopama, kursovima stranih valuta ili cene kapitala.

Za hartije od vrednosti kojima se trguje na aktivnom tržištu za određivanje fer vrednosti se koriste kotacije sa tržišta (Nivo 1).

Početno priznavanje realizuje se po fer vrednosti sa priznavanjem troškova transakcije u bilansu uspeha. Naknadno vrednovanje hartija od vrednosti vrši se na način da se prihod od kamata, ispravka i kursne razlike priznaju u bilansu uspeha, a sve ostale promene kroz ostali ukupan rezultat (FVOCI). Na prestanku priznavanja kumulativni gubitak/dobitak iz kapitala se prenosi u bilans uspeha.

J. Finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti

Finansijska sredstva po amortizovanoj vrednosti uključuju kredite i potraživanja klijentima koja su nederivativna finansijska sredstva sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja nisu kotirana na aktivnom tržištu i Banka ne namerava da ih proda u kratkom roku. Oni nastaju kada Banka emituje novac ili vrši usluge direktno dužniku bez namere da trguje potraživanjima. Krediti i potraživanja obuhvataju kredite i potraživanja prema bankama, drugim finansijskim institucijama i komitentima.

Krediti i potraživanja klijentima se inicijalno odmeravaju po fer vrednosti i naknadno se odmeravaju po njihovoj amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope. Amortizovana vrednost obuhvata i troškove koji mogu nastati u međuvremenu što je deo ugovorenih novčanih tokova kao i diskonte i premije prilikom izmirenja.

Krediti i potraživanja se odobravaju u dinarima i dinarima indeksiranim u eurima. Ovi krediti se reprocenjuju po srednjem kursu Narodne banke Srbije na dan izveštavanja. Efekti reproцена se obuhvataju u okviru neto rezultata po osnovu kursnih razlika i efekata ugovorene valutne klauzule.

Pozicija bilansa stanja Krediti i potraživanja klijentima uključuje:

- kredite i potraživanja merene po amortizovanoj vrednosti koji se na početku mere po fer vrednosti uvećanoj za inkrementalne direktne transakcione troškove, a naknadno po amortizovanoj vrednosti koristeći metodu efektivne kamate;
- kredite i potraživanja koji se obavezno mere po fer vrednosti kroz bilans uspeha ili su označeni kao pozicije koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha za koje se promene fer vrednosti odmah priznaju u bilansu uspeha.

K. Nekretnine, postrojenja i oprema

Nekretnine, postrojenja i opremu čine građevinski objekti, oprema, ostala osnovna sredstva i ulaganja u tuđa osnovna sredstva radi obavljanja delatnosti.

i. Priznavanje i odmeravanje

Od 1. januara 2012. godine Banka je promenila računovodstvenu politiku za odmeravanje nekretnina i prešla sa modela amortizovane vrednosti na model revalorizacije. Razlika između revalorizacione i knjigovodstvene vrednosti nekretnina na dan promene je priznata kao revalorizacioni dobitak u okviru revalorizacionih rezervi. Prema modelu revalorizacije, nakon priznavanja nekretnine, čija se fer vrednost može pouzdano izmeriti, biće evidentirana po revalorizacionoj vrednosti što će biti njena fer vrednost na dan revalorizacije umanjena za akumuliranu amortizaciju i akumulirane gubitke od obezvređenja. Revalorizacija se vrši dovoljno često kako se knjigovodstvena vrednost ne bi značajno razlikovala od vrednosti koja bi bila dobijena uz primenu modela fer vrednosti na kraju izveštajnog perioda.

U skladu sa računovodstvenom politikom Banke procena vrednosti nekretnina vrši se uvek kada se javi oscilacija fer vrednosti u odnosu na sadašnju knjigovodstvenu vrednost u materijalno značajnom iznosu, a ukoliko takvih oscilacija nema procena se vrši u periodu od tri do pet godina.

Banka koristi pristup eliminacije za nekretnine vrednovane po fer vrednost, npr. Banka eliminiše akumuliranu amortizaciju u odnosu na bruto knjigovodstvenu vrednost sredstva.

Troškovi obuhvataju izdatke koji se direktno mogu pripisati nabavci sredstava.

Vrednovanje postrojenja i opreme se vrši po metodu nabavne vrednosti, odnosno postrojenja i oprema se vrednuju po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ukupnu obračunatu amortizaciju i eventualne gubitke po osnovu umanjenja vrednosti.

Nabavka softvera koji predstavlja sastavni deo opreme kapitalizuje se kao sastavni deo te opreme.

Kada delovi iste nekretnine ili opreme imaju različit vek korišćenja onda se oni vode odvojeno (najveće komponente) kao zasebna nekretnina ili oprema.

Nekretnine, postrojenja i oprema isknjižavaju se iz evidencije po otuđenju zbog tehničke zastarelosti ili kada se ne očekuje buduća ekonomska korist od upotrebe. Dobici ili gubici nastali iz otuđenja nekretnina i opreme (obračunati kao razlika između neto prodajnih vrednosti i knjigovodstvenih vrednosti) priznaju se u bilansu uspeha odgovarajućeg perioda u okviru ostalih poslovnih prihoda, odnosno ostalih rashoda.

ii. Naknadni troškovi

Naknadni troškovi se mogu kapitalizovati samo ukoliko su verovatne buduće ekonomske koristi za Banku po osnovu tih izdataka.

Trošak zamene dela nekretnine ili opreme priznaje se u visini knjigovodstvene vrednosti sredstva ako je verovatno da će buduće ekonomske koristi integrisane u okviru tog dela priticati Banci i ako se može pouzdano odrediti trošak tog sredstva. Troškovi dnevnog servisiranja se priznaju u bilansu uspeha u trenutku nastanka.

iii. Amortizacija

Amortizacija se priznaje u bilansu uspeha po proporcionalnoj metodi tokom procenjenog veka upotrebe svakog dela nekretnine i opreme, jer najbolje odražava način njihove očekivane potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u sredstvu. Obračun amortizacije počinje od narednog meseca od kada se ova sredstva stave u upotrebu.

Sredstva uzeta u zakup se amortizuju tokom celog korisnog veka trajanja sredstava sa pravom korišćenja.

Procenjeni korisni vek trajanja za tekući i uporedni period su:

Opis	Procenjeni korisni vek (u godinama)	Godišnja %
Nekretnine	40	25
Nameštaj i ostala oprema	3 - 10	10 – 33,3
IT oprema	5	20
Ulaganja u tuđa osnovna sredstva	2 - 10	10 - 50
Sredstva sa pravom korišćenja	1 - 10	10 - 100

Metod amortizacije, korisni vek trajanja i rezidualne vrednosti procenjuju se na kraju svakog izveštajnog perioda i ukoliko je potrebno prilagođavaju se. Nije bilo promena u stopama i procenjenom korisnom veku trajanja tokom 2024. godine.

L. Nematerijalna imovina

Nematerijalna imovina se vrednuje po nabavnoj vrednosti umanjenoj za ispravku vrednosti i akumulirane gubitke po osnovu obezvređenja.

Naknadni troškovi na nematerijalnoj imovini se kapitalizuju samo ako povećavaju buduću ekonomsku korist sadržanu u sredstvu na koje se odnosi. Svi ostali rashodi se vrednuju u bilansu uspeha kada nastanu.

Amortizacija se priznaje u bilansu uspeha primenom proporcionalne metode na procenjeni korisni vek sredstva počev od dana kada je sredstvo spremno za upotrebu jer najbolje odražava način njihove očekivane potrošnje budućih ekonomskih koristi sadržanih u sredstvu. Procenjeni korisni vek upotrebe nematerijalne imovine je 10 godina, dok je amortizaciona stopa 10% (važi za oba perioda).

Metod amortizacije, korisni vek trajanja i rezidualne vrednosti procenjuju se na kraju svakog izveštajnog perioda i ukoliko je potrebno prilagođavaju se.

M. Obezvređenje nefinansijskih sredstava

Knjigovodstvena vrednost nefinansijskih sredstava Banke, izuzev ulaganja u nekretnine i odloženih poreskih sredstava, procenjuje se na kraju svakog izveštajnog perioda kako bi se utvrdilo da li postoje indikacije obezvređenja. Ukoliko takva indikacija postoji onda se pristupa proceni nadoknadiive vrednosti tog sredstva.

Nadoknadiivi iznos sredstva ili jedinice koja generiše gotovinu je veća od upotrebne vrednosti i fer vrednosti umanjene za troškove prodaje. Pri proceni sredstva u upotrebi, procenjeni budućni novčani tokovi se svode na sadašnju vrednost primenom diskontne stope pre poreza koja odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i rizika svojstvenom sredstvu ili jedinici koja generiše gotovinu.

Rashod od obezvređenja se priznaje kada je knjigovodstvena vrednost sredstva koje generiše gotovinu veća od nadoknadiive vrednosti. Rashod po osnovu obezvređenja se priznaju u bilansu uspeha. Rashod od obezvređenja vrednosti se ukida ukoliko je došlo do promene u proceni korišćenoj za određivanje nadoknativog iznosa.

Gubitak od obezvređenja vrednosti priznat u prethodnim periodima se procenjuje na svaki datum izveštavanja ukoliko postoje indikacije da je gubitak smanjen ili više ne postoji. Ovaj gubitak se ukida samo u onoj meri u kojoj knjigovodstvena vrednost ne prelazi knjigovodstvenu vrednost koja bi bila određena, nakon amortizacije, da gubitak nije bio priznat.

N. Depoziti, obaveze prema bankama, subordinirane obaveze

Depoziti komitenata, primljeni krediti od banaka i komitenata i subordinirane obaveze su izvori finansiranja Banke.

Depoziti i ostale obaveze prema bankama, drugim finansijskim organizacijama i centralnoj banci inicijalno se priznaju po fer vrednosti uvećanoj za pripisive troškove transakcija osim finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Nakon početnog priznavanja iskazuju se po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope.

Depoziti, primljeni krediti i subordinirane obaveze inicijalno se priznaju po fer vrednosti uvećanoj za pripisive troškove transakcija osim finansijskih obaveza koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha. Nakon početnog priznavanja iskazuju se po amortizovanoj vrednosti primenom efektivne kamatne stope.

O. Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Banka ima sadašnju obavezu, zakonsku ili izvedenu, kao rezultat prošlih događaja, kada je verovatno da će doći do odliva resursa kako bi se izmirila obaveza i kada se može pouzdano proceniti iznos obaveze. Rezervisanja se utvrđuju diskontovanjem očekivanih budućih gotovinskih tokova po stopi pre poreza koja odražava tekuće tržišne procene vremenske vrednosti novca i po potrebi rizik koji je specifičan za tu obavezu. Izuzetak su rezervisanja za sudske sporove koje Banka utvrđuje na osnovu iznosa tužbenih zahteva i troškova spora za koje procenjuje ishode (Napomena 32 A).

Banka vrši rezervisanja za potencijalne gubitke po preuzetim potencijalnim obavezama, za potencijalne odlive po sudskim sporovima, za isplatu zaposlenih po osnovu otpremnina i druge potencijalne obaveze ako ispunjavaju uslove priznavanja.

Radi održavanja najbolje moguće procene rezervisanja se razmatraju, utvrđuju i ako je potrebno koriguju na svaki izveštajni datum. Kada više nije verovatan odliv ekonomskih koristi radi izmirenja zakonske ili izvedene obaveze rezervisanje se ukida u korist prihoda. Rezervisanja se prate po vrstama i mogu da se koriste samo za izdatke za koje su prvobitno bila priznata. Rezervisanja se ne priznaju za buduće poslovne gubitke.

P. Beneficije zaposlenih

Kratkoročne beneficije zaposlenih

Kratkoročne beneficije zaposlenih u Banci obuhvataju poreze i doprinose za obavezno socijalno osiguranje, beneficije u vezi sa neiskorišćenim odmorima zaposlenih i bonuse.

Kratkoročne naknade zaposlenima u nediskontovanom iznosu beneficija za koje se očekuje da će biti isplaćene po osnovu usluga koje su zaposleni pružili u određenom periodu se priznaju kao rashod u tom periodu.

Akumulirana nadoknađena odsustva (godišnji odmori) se mogu preneti i koristiti u budućim periodima ako se pravo iz tekućeg perioda ne iskoristi u potpunosti. Troškovi nadoknade odsustva priznaju se u iznosu koji Banka očekuje da plati kao rezultat neiskorišćenog prava akumuliranog na dan bilansa stanja. U slučaju neakumuliranog nadoknađenog odsustva, obaveza ili trošak se priznaju kada nastanu.

Definisani planovi doprinosa

U skladu sa propisima koji važe u Republici Srbiji, Banka ima obavezu da uplaćuje doprinose raznim državnim fondovima socijalnog osiguranja. Ove obaveze podrazumevaju uplatu doprinosa u ime zaposlenog i od strane poslodavca, u iznosu koji se obračunava primenom posebnih, zakonom propisanih stopa. Banka je takođe zakonski obavezna da zaposlenima obustavi doprinose iz bruto zarade i da u njihovo ime prenese zadržane delove direktno u odgovarajuće državne fondove. Ovi doprinosi koji se plaćaju u ime zaposlenog i poslodavca knjiže se na teret rashoda perioda u kome su nastali.

Definisane beneficije nakon zaposlenja

Obaveze Banke nakon prestanka radnog odnosa obuhvataju rezervisanja zakonom propisane otpremnine prilikom odlaska u penziju.

U skladu sa Zakonom o radu i članom 92. Poslovnika Banke, zaposleni imaju pravo na otpremnine u visini dve zarade ostvarene u mesecu koji prethodi mesecu penzionisanja ili u iznosu dve prosečne zarade isplaćene u Republici Srbiji, prema najnovijim objavljenim podacima Republičkog zavoda za statistiku u zavisnosti šta je povoljnije za zaposlenog.

Detalji i pretpostavke obračuna rezervisanja za beneficije zaposlenih su data u okviru napomene 30 Rezervisanja.

Q. Naknade zaposlenima

Primanja zaposlenih obračunavaju se kao obaveza i rashod perioda na koji se odnose, u visini na koju zaposleni ima pravo u skladu sa ugovorom o radu ili opštim aktom, nezavisno od toga da li je isplata tih zarada izvršena do kraja obračunskog perioda.

R. Ostali prihodi i rashodi

Prihodi od prodaje evidentiraju se nakon isporuke sredstva ili usluge, u skladu sa ugovorenim uslovima prodaje. Unapred primljeni avansi ne priznaju se kao prihod, već kao obaveza.

Rashodi se priznaju u obračunskom periodu na koji se odnose i istovremeno utiču na smanjenje sredstva ili povećanje obaveza. Gubici obuhvataju gubitke od prodaje i rashodovanja imovine, prestanka priznavanja, reklasifikacije i modifikacije finansijskih instrumenata, manjkove, rashode po osnovu direktnih otpisa potraživanja, po osnovu obezvređenja imovine i dr.

42. OBJAVLJENI STANDARDI KOJI JOŠ NISU U PRIMENI

U trenutku odobrenja priloženih finansijskih izveštaja objavljeni su sledeći standardi i tumačenja koji će se primenjivati u narednim periodima:

- Izmene MRS 7 Izveštaj o tokovima gotovine i MSFI 7 Finansijski instrumenti – obelodanjivanje finansijskih aranžmana dobavljača,
- Izmene MRS 21 Efekti promena deviznih kurseva – nedostatak zamenljivosti,
- Prodaja ili doprinos sredstava u odnosu investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata (Izmene MSFI 10 i IAS 28) - opciono sa neograničenim datumom primene.

Rukovodstvo Banke trenutno razmatra uticaj navedenih standarda i tumačenja na finansijske izveštaje Banke, kao i datum njihovog stupanja na snagu.

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d., Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora

Godišnji izveštaj o poslovanju za 2024. godinu

Sadržaj:

Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora	3
Opis poslovnih aktivnosti	5
Rezultati poslovanja	6
Kreditiranje poljoprivrednika.....	6
Kreditiranje preduzetnika i malog biznisa.....	6
Kreditiranje penzionera i zaposlenih	6
Depozitno poslovanje.....	7
Bilans stanja.....	7
Bilans uspeha.....	9
Osnovni pokazatelji poslovanja	9
Kapital	10
Politike upravljanja rizicima.....	10
Ocena efikasnosti upravljanja rizicima	14
Budući razvoj banke	15
Organizaciona struktura	16
Adrese filijala i poslovnica.....	16
Nefinansijski izveštaj.....	17
Poslovni model Banke	17
Uticaj na zajednicu	17
Edukacija o održivom razvoju	18
Upravljanje ciljevima održivog razvoja (SDG)	18
Ulaganja u cilju zaštite životne sredine	20
Socijalna i kadrovska pitanja.....	21
Borba protiv korupcije i pitanja u vezi podmićivanja.....	25
Istraživanje i razvoj proizvoda i usluga	26
Marketing aktivnosti	27
Događaji nastali nakon datuma Bilansa stanja	27

Uvodna reč predsednika Izvršnog odbora

Prethodna godina, iako izazovna na mnogim frontovima, kako na globalnom, posledično i na lokalnom, još jednom je potvrdila našu spremnost da, uprkos svim izazovima, ostanemo pouzdan oslonac i partner našim klijentima u realizaciji poslovnih i privatnih ciljeva. Poslovni model 3 Banke, usmeren ne samo na ostvarivanje poslovnih već i socijalnih i ekoloških ciljeva, još jednom se pokazao ne samo kao održiv, već i kao neophodan u uslovima kada rastuće neizvesnosti najviše pogađaju one kojima je podrška najpotrebnija.

Izuzetno smo zadovoljni ostvarenim poslovnim rezultatima. Kreditni portfolio ostvario je rast od 11,3% i na kraju godine iznosio je 26.4 milijarde dinara.

Zadržali smo leadersku poziciju u finansiranju naših ključnih segmenata, poljoprivrednika i preduzetnika, o čemu svedoče podaci da čak 52% korisnika agro kredita i 34% preduzetnika koji koriste kredite su klijenti 3 Banke. Blagi rast tržišnog učešća zabeležen je i u segmentu kreditiranja stanovništva, pa je na kraju 2024. godine ukupno tržišno učešće 3 Banke u broju kreditnih klijenata iznosilo 4.5%.

Depoziti klijenata takođe su ostvarili ciljani rast i dostigli nivo od 21 milijardu dinara na kraju godine, što je rast od 15% u odnosu na prethodnu godinu.

Mi smo banka kojoj nije cilj samo da ostvari profit, već i da doprinese kvalitativnim promenama u društvu i dobrobiti zajednice u celini, u skladu sa svojom misijom i vrednostima, ali i vlasničkom strukturom koju čine neke od najpoznatijih banka u oblasti zelenog kreditiranja u Evropi. Zato smo i u 2024. godini ostali verni osnovnim ciljevima našeg delovanja: ostvarivanje pozitivnog uticaj na ekonomiju, društvo i životnu sredinu

Najpre, održali smo fokus na unapređenju pristupa kreditima za kategorije klijenata kojima je pristup finansijskim uslugama otežan, odnosno na finansijskoj inkluziji. Čak 72% klijenata u 2024. godini bilo je iz ruralnih krajeva, dok je udeo tzv. "underbanked" klijenata, odnosno klijenata koji prethodno nisu imali pristup kreditiranju iznosio 40%.

Uz socijalne performanse, sa više od 1500 isplaćenih „zelenih kredita“ u 2024. god nastavili smo da pravimo krupne korake u jednom od najvažnijim strateških pravaca banke i na taj način nastavili da dajemo doprinos „zelenoj tranziciji“ u Republici Srbiji.

Značajan iskorak je napravljen i u segmentu digitalizacije, gde smo, oslanjajući se na digitalne inicijative Republike Srbije, omogućili poljoprivrednicima da uz Consent ID aplikaciju za samo nekoliko sati realizuju kredit bez dolaska u banku, potpuno „paperless“. Pored toga, izdavanjem digitalnog identiteta (eID) kao i aktivnom edukacijom od strane naših zaposlenih, omogućili smo našim klijentima da koriste i druge usluge eUprave i na taj način, pored finansijske inkluzije, dali značajan doprinos uključivanju klijenata u digitalno okruženje.

Postignuti rezultati ostvareni su kako zahvaljujući bezrezervnoj podršci naših akcionara, tako i izuzetnom zalaganju i profesionalnosti naših zaposlenih. Ovom prilikom im se, u ime Izvršnog odbora, zahvaljujem na trudu, spremnosti na usavršavanje i posvećenosti razvijanju odnosa partnerstva i poverenja sa našim klijentima.

Vladimir Vukotić, Predsednik Izvršnog odbora 3 Banke

Korporativno upravljanje

Do 19.11.2020. godine jedini akcionar Opportunity banke ad. Novi Sad je bio Opportunity Transformation Investments, Inc (OTI) - holding kompanija osnovana u junu 2000. godine čiji je primarni cilj držanje vlasničkih udela u Opportunity International partnerskim bankama. OTI je 2002. godine osnovao Opportunity Štedionicu u Novom Sadu radi obezbeđivanja finansijskih usluga mikro i malim preduzetnicima i podrške zapošljavanju u Republici Srbiji, a 2007. godine se uspešno transformisala u banku u skladu sa dozvolom Narodne banke Srbije. Dana 19.11.2020. godine sprovedena je transakcija kojom je OTI prodao 77,99% akcija Opportunity banke konzorcijumu investitora. Svi investitori, a sada novi akcionari, poput 3 Banke (ime banke promenjeno dana 22.11.2021. godine) članovi su GABV - Globalne alijanse banaka sa vrednostima. U 2021. godini članovi Izvršnog odbora su od akcionara otkupili 2% akcija po osnovu Ugovora o sticanju prava vlasništva od strane menadžmenta, da bi 2024. godine novim ugovorom napravljen i okvir za sticanje akcija koji uključuje Izvršni odbor i 5 senior menadžera, sa mogućnošću uključivanja još menadžera u narednim godinama. Sproveden je i prvi otkup akcija od u skladu sa tim ugovorom, te akcionarska struktura na 31.12.2024. godine izgleda ovako:

Akcionar	Broj akcija	Nominalna vrednost u dinarima po akciji	Ukupan iznos u dinarima	Procenat vlasništva
OPPORTUNITY TRANSFORMATION INVESTMENTS INC.	5.941	60.000	356.460.000	19,99%
UMWELTBANK AKTIENGESELLSCHAFT	8.871	60.000	532.260.000	29,85%
GLS GEMEINSCHAFTSBANK EG	5.911	60.000	354.660.000	19,89%
Triodos SICAV II	4.140	60.000	248.400.000	13,93%
LEGAL OWNER TRIODOS FUNDS B.V. / TRIODOS FAIR SHARE FUND	4.141	60.000	248.460.000	13,93%
Akcije menadžmenta	714	60.000	42.840.000	2,40%

SASTAV UPRAVNOG ODBORA NA DAN 31.12.2024. GODINE

IME I PREZIME	Predstavlja	Lice nezavisno od banke	Iskustvo iz oblasti finansija
Andrew Pospelovsky	Nezavisan	DA	Više od 6 godina
Frazer Hume	OTI	NE	Više od 6 godina
Zorica Stevanović	Nezavisan	DA	Više od 6 godina
Jelena Bulatović	Nezavisan	DA	Više od 6 godina
Georg Christoph von Carlowitz	GLS	NE	Više od 6 godina
Timotheus Gordinou de Gouberville Crijns	Triodos	NE	Više od 6 godina
Goran Bašić	Umweltbank	NE	Više od 6 godina

SASTAV IZVRŠNOG ODBORA NA DAN 31.12.2024. GODINE

IME I PREZIME	Funkcija	Iskustvo iz oblasti finansija
Vladimir Vukotić	Predsednik	Više od 6 godina
Novak Rakočević	Član	Više od 6 godina
Rajko Maljković	Član	Više od 6 godina
Slobodan Smiljković	Član	Više od 6 godina

Opis poslovnih aktivnosti

Misija 3 Banke je da obezbedi finansijske usluge svima koji ostvaruju pozitivan uticaj na ekonomiju, društvo i životnu sredinu, a posebno onima kojima je pristup tim uslugama otežan.

Banka teži tome da njena svaka aktivnost, usluga ili proizvod budu usmereni na rešavanje nekog od izazova zajednice u kojoj posluje. Banka podržava male preduzetnike, mala preduzeća i poljoprivredna gazdinstva, kojima su finansijske usluge često nedostupne, kako bi klijentima omogućila da razvijaju, često i započnu svoj biznis, obezbede bolji život za sebe i svoje porodice i kreiraju nova radna mesta

3 Banka se pozicionirala kao lider u pružanju finansijskih usluga malim preduzećima, preduzetnicima i malim poljoprivrednim gazdinstvima u Republici Srbiji, kroz podršku privatnog preduzetništva i otvaranjem novih mogućnosti za nezaposlene i ekonomski ugrožene u Srbiji. Od svog osnivanja do kraja 2024. godine, 3 Banka je u Srbiji isplatila 460.005 kredita u iznosu od 1.298 miliona evra čime je otvoreno 75.182 novih radnih mesta, a pomogli smo održanje 458.732 postojećih radnih mesta.

Na kraju 2024. godine, 3 Banka je imala:

- Kreditni portfolio u iznosu od 26.4 milijarde dinara i 21 milijardu dinara štednje
- 520 zaposlenih u 38 poslovnih jedinica uključujući i centralu banke.

Ljudski resursi

Na kraju 2024. godine, 3 Banka je imala 520 zaposlenih. Zastupljenost muškaraca (226) je manja u odnosu na zastupljenost žena (294), a kontinuirano je posvećena pažnja smanjenju neuravnoteženosti polova na menadžerskim pozicijama u kategoriji od 21 do 30 godina. Prosečna starost zaposlenih u Banci je 35 godine. Odeljenje za ljudske resurse Banke organizuje redovne obuke zaposlenih, kako interne tako i eksterne. Strateški cilj u domenu ljudskih resursa za 2024. godinu je dosledno osnaživanje korporativne kulture zasnovane na psihološkoj bezbednosti na radnom mestu i negovanje transparentne komunikacije na svim nivoima i u svim hijerarhijskim odnosima.

Broj zaposlenih:

	Broj		Broj
Izvršni odbor	4	Direktori mini regija	7
Više rukovodstvo	5	Direktori filijala i poslovnica	34
Srednje rukovodstvo	46	Zaposleni	424
UKUPNO			520

Rezultati poslovanja

Kreditiranje poljoprivrednika

3 Banka od svog osnivanja u Srbiji 2002. godine do danas, kontinuirano pruža podršku razvoju i poslovanju registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, bilo da su komercijalnog ili nekomercijalnog karaktera.

Od samog početka poslovanja u Srbiji, 3 Banka se fokusirala na klijente koji žive i rade u ruralnim područjima i bave poljoprivrednom proizvodnjom koja im predstavlja osnovni ili dodatni izvor prihoda.

Na taj način, 3 Banka teži da da doprinos samo zapošljavanju, dajući poljoprivrednicima mogućnost da pokrenu sopstvenu mikro i malu proizvodnju i podrškom njihovim naporima da povećaju i osavremene intenzivnu poljoprivrednu proizvodnju. Time 3 Banka, u skladu sa svojom misijom, daje podršku razvoju ruralnih područja i lokalnih zajednica, a uzimajući u obzir i značaj poljoprivredne proizvodnje, i društvu u celini. Imajući u vidu nepovoljan demografski trend u seoskim sredinama, uzrokovan višedecenijskim migracijama mladih u urbane centre, banka je u 2024. godini dodatno intenzivirala podršku mladim poljoprivrednicima i u saradnji sa Srpskom fondacijom za preduzetništvo razvila posebnu liniju kredita namenjenu početnicima i mladim poljoprivrednim gazdinstvima koja posluju kraće od dve godine. I na ovaj način banka želi da pomogne pre svega mladim ljudima da ostanu i grade svoju budućnost na selu i istovremeno doprinese rešavanju problema starenja i napuštanja sela.

Iako su se poljoprivrednici u 2024. godini suočili sa velikim izazovima, banka je ostvarila rast od 12% u iznosu isplaćenih kredita, dok je kreditni portfolio uvećan za 6% u odnosu na 2023. godinu.

Kreditiranje preduzetnika i malog biznisa

Biznis krediti koje odobrava 3 Banka namenjeni su svim registrovanim preduzetnicima i privatnim privrednim društvima u Srbiji.

Kredit se odobravaju za poslovne aktivnosti iz sektora proizvodnje, usluga i trgovine, a cilj nam je da stimulišemo razvoj preduzetništva i doprinesemo kreiranju novih radnih mesta i smanjenju nezaposlenosti.

U 3 Banci kreditna podrška biznis sektoru je potpuna, od osnaživanja malih početničkih ideja za bavljenje sopstvenim biznisom, preko pružanja podrške unapređenju preduzetničkih poduhvata bez obzira na veličinu projekta ili veličinu firme, do brige o malim i velikim potrebama biznis sektora kako bi na adekvatan način odgovorio na tekuće ili izazove u realizaciji investicija. U 2024. godini banka je u saradnji sa Američkom razvojnom finansijskom korporacijom (DFC) razvila posebnu liniju kredita namenjenih za unapređenje poslovanja čime se malim biznisima omogućava pristup dugoročnim izvorima finansiranja, bez dodatnih sredstava obezbeđenja.

U 2024. godini je iznos realizovanih kredita 9% viši u odnosu na prethodnu godinu, dok je kreditni portfolio porastao za 14% u odnosu na 2023. godinu.

Kreditiranje penzionera i zaposlenih

Kao i prethodnih godina, banka je usmerila pažnju na kreiranje posebnih proizvoda i usluga namenjenih stanovništvu kako bi podržala još veći broj klijenata sa otežanim pristupom finansijskim uslugama, posebno one u ruralnim krajevima Srbije i sa niskim primanjima kao ciljne grupe na koje je 3 Banka posebno fokusirana.

Kredit za penzionere i zaposlene omogućavaju širokom sloju stanovništva koji ima otežan pristup finansiranju da koriste naše proizvode i na taj način poboljšaju životni standard svojih domaćinstava i članova porodice.

U 2024. godini je isplaćeno 20% kredita više u iznosu u odnosu na prethodnu godinu, uz rast kreditnog portfolija za 16% u odnosu na 2023. godinu.

Zeleno finansiranje

U 2024. godini banka je proširila ponudu „zelenih“ kredita u saradnji sa Evropskom bankom za obnovu razvoj (EBRD) i time nastavila da daje doprinos zelenoj tranziciji u Republici Srbiji. Krediti namenjeni instalaciji energetske efikasne vrata i prozora, izolacije, toplotnih pumpi i solarnih panela omogućuju klijentima, posebno onim u ruralnim sredinama, da ostvare uštede u potrošnji energije, poboljšaju uslove stanovanja i istovremeno smanje emisiju CO₂. U protekloj godini isplaćeno je 1.595 kredita za ove namene a dostignut portfolio iznosi približno 4.8 miliona EUR, što je rast od 150% u odnosu na 2023. godinu.

Depozitno poslovanje

Depozitna strategija Banke za 2024. godinu bila je zasnovana na obezbeđivanju okvira za postizanje i održavanje adekvatnog nivoa stabilnih depozita u skladu sa kretanjem kamatnih stopa na tržištu za depozitne proizvode.

Na dan 31.12.2024. godine Banka je ostvarila godišnji rast depozita od 15% i raspolaže sa RSD 21 milijardu depozita, od čega su 78% čine depoziti fizičkih lica.

Smanjena je prosečna nominalna kamatna stopa na ukupne RSD depozite za 25 b.p., dok je na ukupne EUR depozite povećana za 4 b.p., dok je stanje ukupnih neopozivih depozita pravnih lica povećano za 76%.

U ročnoj strukturi devizne štednje u evrima dugoročni depoziti zauzimaju 36% od ukupnih depozita i beleže povećanje učešća za 1 p.p., dok u ročnoj strukturi dinarskih depozita dugoročni depoziti imaju učešće u obimu od 46% ukupnih depozita i beleže povećanje učešća za 5 p.p. U valutnoj strukturi 59% čine depoziti u dinarima.

Bilans stanja

			U 000 RSD
BILANS STANJA	31-Dec-24	31-Dec-23	% promena
Gotovina	6.040.509	5.290.215	14,2%
Hartije od vrednosti	474.572	-	0,0%
Kredit i potraživanja	26.357.310	23.683.114	11,3%
Osnovna sredstva	870.843	967.352	-10,0%
Ostala aktiva	100.580	120.434	-16,5%
Ukupna aktiva	33.843.814	30.061.115	12,6%
Obaveze po osnovu derivata	1.932	-	0,0%
Depoziti i ostale obaveze	26.124.157	23.316.571	12,0%
Subordinirane obaveze	1.295.903	1.068.359	21,3%
Ostala pasiva	774.735	618.723	25,2%
Kapital	5.647.087	5.057.462	11,7%
Ukupna pasiva	33.843.814	30.061.115	12,6%

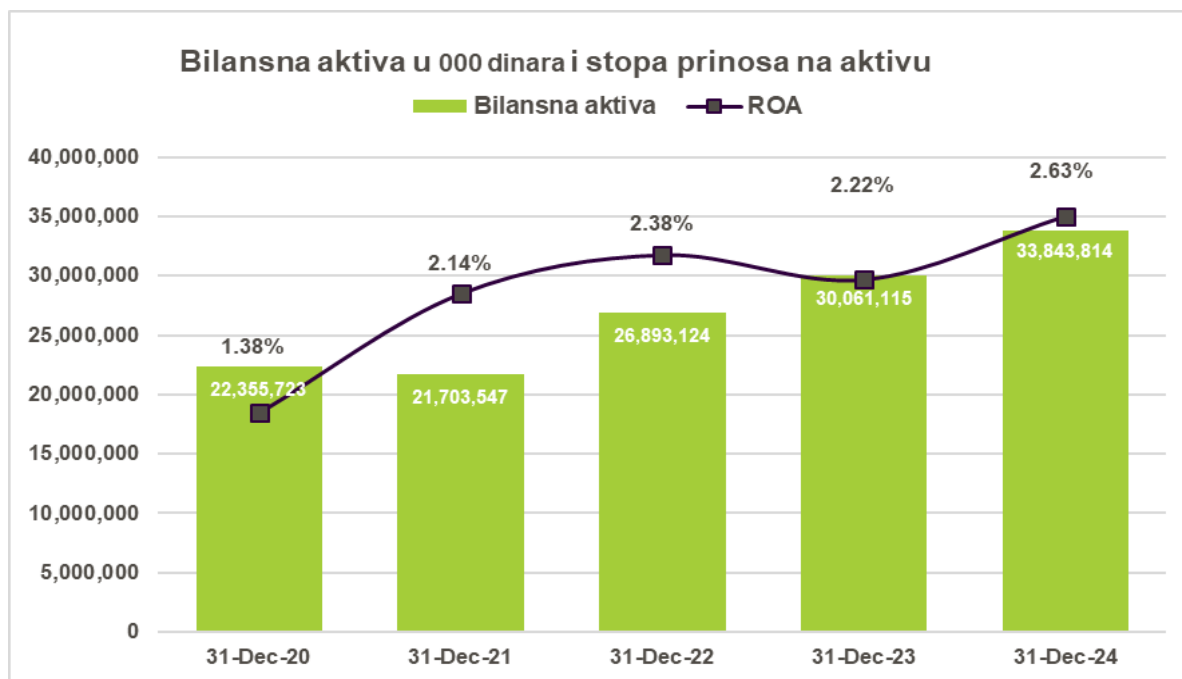
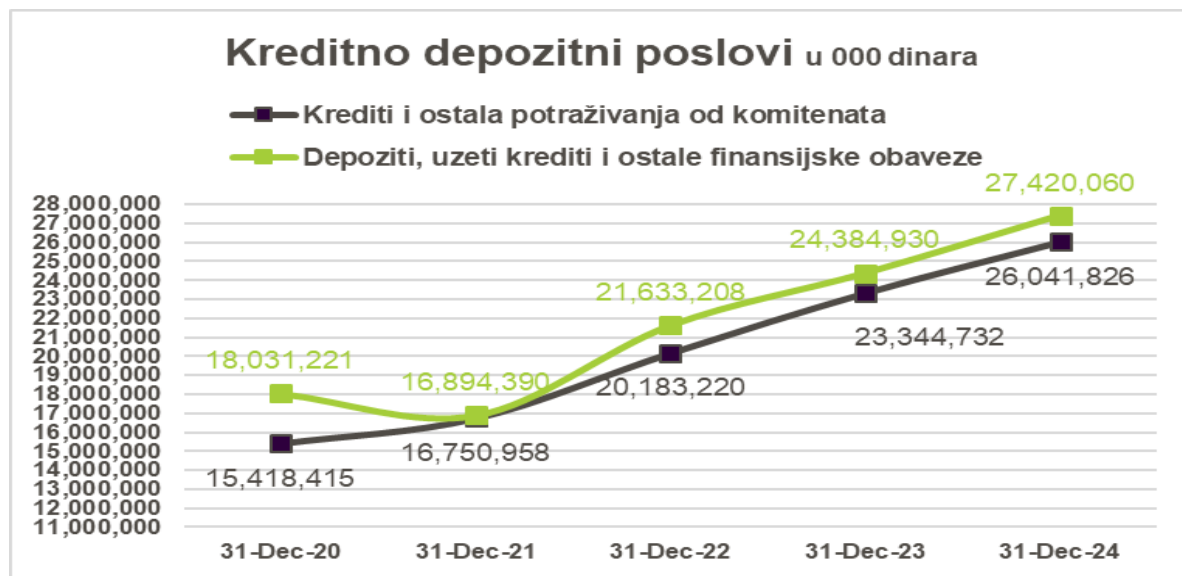
Bilansna aktiva Banke je u 2024. godini veća za RSD 3.78 milijardi ili 12,6% u odnosu na prethodnu godinu.

Kredit i potraživanja od klijenata i banaka su povećani za RSD 2.7 milijardi, odnosno 11,3%. Na dan 31.12.2024. godine ukupni plasmani iznosili su RSD 26.4 milijarde, što čini 78% ukupne bilansne aktive.

Depoziti klijenata iznose RSD 21 milijardu, što čini 62% od ukupne bilansne pasive. U 2024. godini depoziti klijenata su povećani za RSD 2.7 milijardi ili 15%.

Stanje uzetih kredita na kraju godine iznosilo je RSD 4.42 milijarde i u odnosu na prethodnu godinu veće je za 1% odnosno RSD 0.3 milijarde.

Subordinirane obaveze su veće u odnosu na prošlu godinu za 21,3% odnosno RSD 0.2 milijarde, te stanje glavnice subordiniranih kredita na kraju 2024. godine iznosi RSD 1.3 milijarde.

Osmatrajući petogodišnji period 2020.-2024. godine, bilansna aktiva beleži rast izuzev u 2021. godini usled smanjenja likvidne aktive. Pad ROA u 2020. godini posledica je pada profita usled događaja izazvanih Covid pandemijom. Od 2021. godine porast profita prevazilazi porast prosečne bilansne aktive, pre svega u 2021. godini kad profit raste za 67% u odnosu na porast prosečne bilansne aktive (8%), dok u 2022. godini u odnosu na 2021. godinu profit raste za 23%, a prosečna aktiva za 10%. U 2023. godini dolazi do promene trenda, te porast prosečne aktive (17%) prevazilazi porast profita (9,6%), što je dovelo do blagog pada prinosa na aktivu. U 2024. godini dolazi do porasta prinosa na aktivu usled porasta profita od 32,4%, koji značajno prevazilazi porast prosečne aktive od 12%.

Bilans uspeha

	U 000 RSD		
BILANS USPEHA	31-Dec-24	31-Dec-23	% promena
Prihodi od kamata	5.209.765	4.446.095	17,2%
Rashodi kamata	(1.294.373)	(1.126.729)	14,9%
Neto prihod po osnovu kamata	3.915.392	3.319.366	18,0%
Prihodi od naknada i provizija	51.520	67.923	-24,1%
Rashodi od naknada i provizija	(57.227)	(44.786)	27,8%
Neto prihod/rashod po osnovu naknada i provizija	(5.707)	23.137	-124,7%
Neto dobitak/gubitak po osnovu promene fer vrednosti	(1.932)	0	-100,0%
Neto prihod/rashod od kursnih razlika	2.045	1.550	31,9%
Neto prihod/rashod po osnovu obezvređenja finansijskih sredstava koja se ne vrednuju po fer vrednosti kroz BU	(447.022)	(224.917)	98,7%
Ostali poslovni prihodi	65	1.629	-96,0%
Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	(1.349.630)	(1.339.673)	0,7%
Troškovi amortizacije	(147.926)	(135.141)	9,5%
Ostali prihodi	81.413	13.041	524,3%
Ostali rashodi	(1.207.679)	(1.025.457)	17,8%
DOBITAK PRE OPOREZIVANJA	839.019	633.535	32,4%
Porez na dobitak	(131.777)	(94.019)	40,2%
Dobitak/gubitak po osnovu odloženih poreza	6.281	(23.720)	73,5%
DOBITAK NAKON OPOREZIVANJA	713.523	515.796	38,3%

Osnovni pokazatelji poslovanja

U 2024. godini prihodi od kamata zabeležili su rast od 17,2% dok su rashodi od kamata viši za 14,9%.

Dobitak nakon oporezivanja iznosio je RSD 714 miliona i veći je za 38,3% u odnosu na prethodnu godinu.

Ostvaren je prinos na kapital od 15,68%. Stabilan prinos na kapital, i u okolnostima globalne ekonomske krize, rezultira iz jasne strategije Banke u pogledu tržišne segmentacije, aktivnog pristupa klijentima, negovanja principa dostupnosti, brzine i pune angažovanosti svih zaposlenih.

Kapital

Regulatorni kapital Banke na kraju 2024. godine iznosio je RSD 5.999 miliona. Ukupan rast u odnosu na prethodnu godinu iznosi RSD 846 miliona.

Dominantan uticaj na rast kapitala u iznosu od RSD 387 miliona proizilazi iz oporezovane dobiti iz prethodne godine koja je na osnovu Odluke Skupštine Banke raspoređena u Osnovni akcijski kapital na poziciju rezerve iz dobiti. Na osnovu Odluke Skupštine Banke od 24.04.2024. godine akcionarima je isplaćena dividenda u iznosu od RSD 129 miliona, a koja je sačinjena od 25% dobiti nakon oporezivanja iz 2023. godine.

U strukturi odbitnih stavki od osnovnog kapitala, ukupan iznos odbitnih stavki umanjen je za RSD 14 miliona.

Iznos akcijskog kapitala ostao je nepromenjen u odnosu na prethodnu godinu.

Dopunski kapital uvećan je za RSD 409 miliona, kao kombinovani rezultat povlačenja novih subordiniranih obaveza koje se uključuju u kapital i amortizacije postojećih.

u milionima RSD			
POZICIJE	2024	2023	Promena
Osnovni kapital	4.739	4.303	10,14%
Osnovni akcijski kapital	4.739	4.303	10,14%
Akcijski kapital	1.865	1.865	0,00%
Revalorizacije rezerve	164	159	3,18%
Rezerve iz dobiti	2.905	2.518	15,36%
Nematerijalna ulaganja neto	(171)	(201)	-15,07%
Odbitne stavke od osnovnog kapitala	(24)	(38)	-36,87%
Dopunski kapital	1.261	851	48,10%
Subordinirane obaveze	1.261	851	48,10%
REGULATORNI KAPITAL	6.000	5.154	16,40%

Politike upravljanja rizicima

Sistem upravljanja rizicima Banke definisan je kao kontinuirani proces identifikacije i procene rizika i nivoa izloženosti rizicima pojedinih poslovnih funkcija Banke, utvrđivanja i preispitivanja limita, monitoringa i kontrole ukupne izloženosti Banke rizicima poslovanja.

Održavanje identifikovanih rizika poslovanja u okviru definisanih limita predstavlja osnovni cilj uspostavljenog sistema upravljanja rizicima.

Osnovni principi politike upravljanja rizicima kao i limiti izloženosti rizicima poslovanja, definisani su u pojedinačnim odlukama poslovne politike i drugim aktima Banke, a na bazi sagledavanja eksternih i internih faktora i ograničenja, odnosno sadašnje pozicije Banke, očekivanih trendova na tržištu, istorijskih podataka, raspoloživih kadrovskih, informacionih i tehnoloških resursa.

Kroz važeću strategiju za upravljanje rizicima obezbeđuje se jedinstveno i dosledno upravljanje rizicima na dugoročnoj osnovi i određuje odnos banke prema svim rizicima kojima je izložena ili može da bude izložena.

Politikom upravljanja rizicima utvrđuju se organizacija, ciljevi i zadaci, te jedinstveni sistem upravljanja i nadzora nad svim trenutnim i potencijalnim rizicima s kojima je Banka suočena u svom poslovanju u cilju njihovog smanjenja na prihvatljiv nivo uz pridržavanje načela stabilnosti, sigurnosti, likvidnosti i rentabilnosti, te usklađenosti sa važećim zakonskim propisima i internim aktima Banke.

Politikama za upravljanje rizicima Banka je regulisala:

- utvrđivanje odgovornosti i ovlašćenja za praćenje, merenje i upravljanje rizicima,
- utvrđivanje jedinstvenih procedura, metodologija i drugih akata za identifikaciju, praćenje i kontrolu svih vrsta rizika,
- definisanje ograničenja izloženosti Banke prema pojedinim vrstama rizika

Cilj upravljanja rizicima jeste identifikacija, procena, merenje i kontrola izloženosti likvidnosnim, kreditnim, tržišnim, operativnim i ostalim rizicima radi efikasnog upravljanja pozicijom izloženosti prema istim, a radi ostvarenja budžetiranih finansijskih rezultata i povećanja ekonomske i tržišne vrednosti imovine i kapitala Banke, odnosno ostvarenja njenih strateških ciljeva u skladu sa Poslovnom politikom Banke.

Radi ostvarenja navedenog cilja Banka obezbeđuje ispunjenost sledećih pretpostavki: angažovanost rukovodstva Banke, pažljivo pripremljene politike i procedure, adekvatni ljudski resursi, pouzdane tehnologije, visok stepen integriteta podataka i opšte postojanje svesti i kulture pristupa rizicima od strane svih zaposlenih Banke.

Upravljanje kreditnim rizikom Banka bazira se na detaljnoj analizi dužnikove kreditne sposobnosti, dužnikove urednosti u izmirivanju prethodnih obaveza prema Banci kao i proceni kvaliteta instrumenata obezbeđenja. Kreditna analiza sastoji se od kvantitativnog i kvalitativnog segmenta i podrazumeva razmatranje dužnikovog karaktera, stručnosti menadžmenta, uloženog kapitala, dužnikove likvidnosti i profitabilnosti, dužnikovih novčanih tokova ostvarenih u proteklom periodu i očekivanih budućih novčanih tokova i opštih uslova poslovanja.

Obračun kreditnih gubitaka sprovodi se u skladu sa standardom MSFI 9. Banka je identifikovala i dokumentovala ključne pokretače kreditnog rizika i kreditnih gubitaka za svaki portfolio finansijskih instrumenata i uzimajući u obzir analizu istorijskih podataka statistički procenjuje relacije između makro-ekonomskih varijabli i kreditnog rizika i kreditnih gubitaka. Svi finansijski instrumenti za koje se vrši obračun ispravke vrednosti raspoređuju se u jedan od nivoa i to 1, 2 ili 3, u zavisnosti od kvaliteta samog instrumenta.

Nivo kreditnog rizika na svaku izloženost određuje se na osnovu različitih kvalitativnih i kvantitativnih faktora za koje je utvrđeno da predviđaju rizik od neizvršenja obaveza na osnovu iskustvene kreditne procene i na osnovu raspoloživih informacija o klijentu. Izloženosti su predmet kontinuiranog monitoringa u kome se procenjuje da li je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika što može rezultirati prelaskom u drugi nivo rizika.

Banka razmatra dokaze o obezvređenju finansijskih sredstava na pojedinačnom i grupnom nivou. Svi individualno značajni krediti, potraživanja i finansijska sredstva vrednovana po amortizovanoj vrednosti procenjuju se na pojedinačnoj osnovi, kao i individualno značajna potraživanja koja imaju docnju ispod 90 dana ali pokazuju elemente obezvređenja pri čemu se procenjuje uticaj sledećih događaja: blokada računa, značajan pad kapitala i poslovnih prihoda između dva perioda, negativan pokazatelj stepena servisiranja duga, restrukturiranje u poslednje dve godine, brisan iz APR, stečaj/likvidacija, informacije koje ukazuju na smanjenu kreditnu sposobnost kao rezultat monitoringa.

Za plasman kod koga postoji objektivni dokaz obezvređenja kroz pojedinačnu procenu Banka procenjuje moguće realistične izvore naplate. Buduća nadoknadivost potraživanja može biti obezbeđena iz operativnih novčanih tokova, delimično ili u celosti aktiviranjem i realizacijom sredstava obezbeđenja ili nenadoknadivo. Za svrhu grupe procene plasmani se objedinjuju u grupe koje su homogene u pogledu kreditnog rizika u skladu sa internom metodologijom Banke. Formiranje ispravke vrednosti za homogene grupe plasmana se zasniva na raspoloživim istorijskim podacima o gubicima, a uzimaju se u obzir i tokovi koji će izvesno nastati realizacijom sredstava obezbeđenja.

Umanjenje kreditnog rizika postiže se i kroz diversifikaciju portfolija. Korisnici kredita Banke posluju u širokom spektru sektora i njihova izloženost fluktuacijama na globalnom tržištu je ograničena. Takođe, većina kreditnih izloženosti banke je relativno malog iznosa.

Banka primenjuje modele internog rejtinga za sve segmente klijenata, koji su inkorporirani u metodologiju za obračun ispravke vrednosti u skladu sa MSFI 9 i PD parametrima baziranim na matricama migracija između rejting klasa. Banka je identifikovala i dokumentovala ključne pokretače kreditnog rizika i kreditnih gubitaka za svaki portfolio finansijskih instrumenata i uzimajući u obzir analizu istorijskih podataka radila na utvrđivanju relacija između makro-ekonomskih varijabli i kreditnog rizika i kreditnih gubitaka.

Na ovaj način, odnosno primenom adekvatnog rejting modela kreditnog rizika, Banka može da sagleda potencijalne gubitke koji mogu proizaći iz kredita komitentima a koje nije moguće ili nije ekonomično sagledavati analizom na individualnom nivou što doprinosi optimalnom kreditiranju i minimiziranju rizika prema prinosu.

Upravljanje rizikom likvidnosti Banka bazira na:

- Obezbeđenju stabilnosti i diversifikacije izvora finansiranja odnosno usklađivanju ročnosti izvora sa ročnostima plasmana.
- Predupređivanju privremenih ili dugotrajnijih događaja koji mogu da rezultiraju značajnim smanjenjem likvidnosti.
- Izradi i periodičnom testiranju Plana poslovanja u slučaju nastanka krize likvidnosti sa procenom njegove efikasnosti i adekvatnosti.

Banka upravlja imovinom i obavezama sa stanovišta finansijskih tokova, novčanih tokova i sa stanovišta disperzije ročnosti imovine i obaveza u cilju usklađivanja novčanih priliva i odliva Banke uz praćenje promena u ekonomskim, političkim, zakonskim i drugim uslovima poslovanja.

Rizični profil Banke u pogledu rizika likvidnosti je određen nivoom rizičnosti koji je Banka spremna da preuzme u skladu sa definisanim apetitima i principima upravljanja rizikom likvidnosti.

Identifikacija rizika likvidnosti sprovodi se identifikovanjem uzroka koji mogu da dovedu do nastanka rizika likvidnosti i podrazumeva identifikaciju tekuće i buduće izloženosti riziku likvidnosti, kao i izloženosti riziku likvidnosti po osnovu uvođenja novih proizvoda, odnosno novih poslovnih aktivnosti i podrazumeva analizu stanja i promena bilansne aktive, pasive i vanbilansnih stavki u smislu:

- procene utrživosti pozicija aktive različitih stepena likvidnosti,
- razmatranje strukture i visine izvora neophodnih za finansiranje aktive, analizu ročne strukture izvora sredstava i stabilnosti depozita bez definisanih rokova dospeća,
- utvrđivanje potencijalnih odliva likvidnih sredstava po osnovu aktiviranja vanbilansnih stavki.

Pored regulatornih, Banka ima uspostavljen i sistem internih limita za pojedine pokazatelje likvidnosti.

Banka identifikuje, prati i procenjuje rizik likvidnosti primenom gap analize koja podrazumeva merenje razlike između očekivanih priliva i odliva u određenom periodu vremena i praćenjem definisanih pokazatelja likvidnosti.

Tokom 2024. godine nivo likvidnosti je održavan na zadovoljavajućem nivou, dok je struktura izvora ostala diversifikovana. Svi pokazatelji, kako regulatorni, tako i interni bili su u svakom trenutku iznad postavljenih limita. Sprovedeni stres testovi likvidnosti ukazivali su na dobru sposobnost Banke da prebrodi eventualne poteškoće u pribavljanju izvora što se potvrdilo kroz činjenicu da događaji u vezi sa višedimenzionalnom svetskom krizom koja se prenosi i na Srbiju nisu značajnije uticale na likvidnost.

Upravljanje kamatnim rizikom Banke bazira se na:

- propisima i metodologijama postavljenim od strane Narodne banke Srbije i internim metodologijama
- limitima kamatnog rizika koji se utvrđuju na onom nivou pri kom Banka neće imati značajne gubitke zbog kretanja kamatnih stopa.

Rizični profil Banke u pogledu izloženosti kamatnom riziku je određen nivoom rizičnosti koji je Banka spremna da preuzme u skladu sa definisanim ciljevima i principima upravljanja kamatnim rizikom. Banka je definisala set pokazatelja kamatnog rizika i uspostavila sistem internih limita za pojedine pokazatelje kamatnog rizika i procese praćenja utvrđenih pokazatelja i limita.

Procena kamatnog rizika se sprovodi primenom kvantitativnih i kvalitativnih tehnika i obuhvata merenje i ograničavanje otvorenih kamatno osetljivih pozicija po valutama (ukupno i pojedinačno) u odnosu na važeću regulativu i usvojene limite, kao i merenje potencijalne veličine mogućih gubitaka, u slučaju značajnije promene kamatnih stopa primenom gap analize, stres testova i simulacija promena otvorene pozicije i kretanja kamatnih stopa u određenom periodu vremena, kao i praćenjem definisanih pokazatelja kamatnog rizika.

Banka upravlja različitim oblicima kamatnog rizika u bankarskoj knjizi budući da nema pozicija u knjizi trgovanja:

- rizikom vremenske neusklađenosti dospeća i ponovnog određivanja cena (repricing risk);
- rizikom krive prinosa (yield curve risk), kome je izložena usled promene oblika krive prinosa;
- baznim rizikom (basis risk), kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospeća ili ponovnog određivanja cena;
- rizikom opcija (optionality risk), kome je izložena zbog ugovornih odredaba u vezi s kamatno osetljivim pozicijama (kredit s mogućnošću prevremene otplate, depoziti s mogućnošću prevremenog razoročenja i dr.)

Banka redovno sprovodi stres testove, odnosno analize osetljivosti i scenario-analize zasnovane na različitim pretpostavkama, uključujući i poslovanje u vanrednim uslovima, kojima se procenjuju efekti promene jednog ili više faktora rizika na kapital i finansijski rezultat Banke u jasno utvrđenim vanrednim (stresnim) okolnostima.

Banka je u toku protekle godine održala ročnu usklađenost pozicija izloženih kamatnom riziku i zadržala izloženost ovom riziku u okviru svojih apetita uprkos faktorima iz okruženja koji su delovali u smeru povećanja kamatnih stopa. Svi pokazatelji kamatnog rizika su u okvirima definisanih internih limita.

Upravljanje deviznim rizikom Banka bazira na:

- upravljanju deviznim rizikom Banke koje je u saglasnosti sa limitima postavljenim od strane Narodne banke Srbije i limitima postavljenim od same Banke, pri čemu se vodi računa da profitabilnost Banke ne bude ugrožena.
- limitima deviznog rizika koji se utvrđuju na onom nivou pri kom Banka neće imati značajne gubitke zbog kretanja kursa stranih valuta u odnosu na dinar.

Banka vrši identifikaciju izloženosti deviznom riziku utvrđivanjem otvorenih deviznih pozicija Banke u pojedinim valutama, kao i ukupno za sve valute sa kojima Banka posluje. Banka definiše set pokazatelja deviznog rizika, te uspostavlja sistem internih limita za pojedine pokazatelje deviznog rizika i procese praćenja utvrđenih pokazatelja i limita.

Procena deviznog rizika se sprovodi primenom kvantitativnih i kvalitativnih tehnika i obuhvata dnevno merenje i ograničavanje otvorenih pozicija po valutama (ukupno i pojedinačno) u odnosu na važeću regulativu i usvojene limite, kao i merenje potencijalne veličine mogućih gubitaka, u slučaju značajnije promene kursa. Identifikacija, praćenje i procena deviznog rizika sprovodi se primenom gap analize, stres testova i simulacijom promena otvorene pozicije i kretanja tržišnih kurseva u određenom periodu vremena, kao i praćenjem definisanih pokazatelja deviznog rizika.

Banka redovno sprovodi stres testove, odnosno analize osetljivosti i scenario-analize zasnovane na različitim pretpostavkama, uključujući i poslovanje u vanrednim uslovima, kojima se procenjuju efekti promene jednog ili više faktora rizika na kapital i finansijski rezultat Banke u jasno utvrđenim vanrednim (stresnim) okolnostima.

Tokom 2024. godine izloženost deviznom riziku je bila značajno ispod nivoa koji propisuje regulator, a konstantno je bila i ispod internih, strožih limita. Takođe su u svakom trenutku bili poštovani limiti za otvorenu poziciju i devizni VaR.

Indikatori rizika poslovanja	Limit	31-Dec-24	31-Dec-23	31-Dec-22	31-Dec-21	31-Dec-20
Pokazatelj likvidnosti	Min 0,8	3,61	4,46	4,82	3,60	5,83
Pokazatelj deviznog rizika	Max 20	0,64	1,23	1,08	0,88	0,08
Pokazatelj adekvatnosti kapitala	Min 10,71*	24,41	23,01	22,91	25,48	26,65
Problematicni krediti		2,81	3,43	3,22	2,42	1,64

*ukupni supervizorski zahtev za kapitalom

Ocena efikasnosti upravljanja rizicima

Odeljenje unutrašnje revizije sprovodi nezavisno vrednovanje sistema za upravljanje rizicima i vrši redovnu procenu adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema unutrašnjih kontrola Banke.

U skladu sa Godišnjim planom za 2024. godinu, obavljani su redovni revizijski pregledi upravljanja rizikom od sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma, procesa postupanja po prigovoru korisnika finansijskih usluga, objavljivanja podataka i informacija banke. Pored navedenih oblasti izvršene su i redovne revizije ICAAP-a, informacionih tehnologija, SWIFT bezbednosnih kontrola, kreditnog procesa, organizacione jedinice koja je nadležna za upravljanje operativnim rizikom, organizacione jedinice koja je nadležna kontroling i planiranje.

Odeljenje unutrašnje revizije je u pojedinačnim izveštajima za sve nalaze o utvrđenim slabostima u sistemima unutrašnjih kontrola definisalo preporuke, dok su menadžeri nadležni za oblast koja je bila predmet revizije definisali korektivne planove za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti, nosioce korektivnih planova i rokove za uklanjanje nepravilnosti. Unutrašnji revizori su naknadnom proverom procenjivali adekvatnost, efektivnost i pravovremenost aktivnosti koje je rukovodstvo preduzelo u vezi sa nepravilnostima i preporukama Odeljenja unutrašnje revizije.

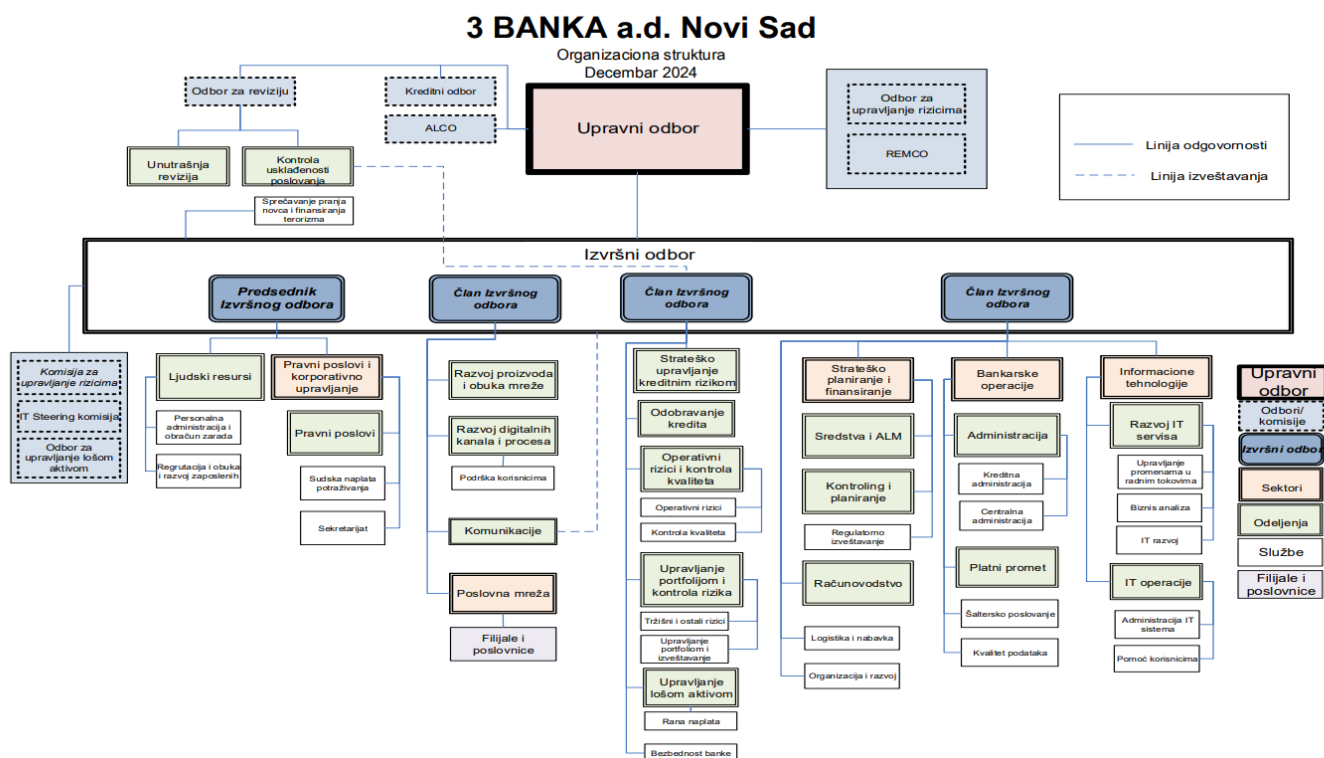
Procena Odeljenja unutrašnje revizije je da je za navedene rizike uspostavljen delotvoran sistem internih kontrola, jer u velikoj meri omogućava pravovremeno otkrivanje i kontinuirano praćenje rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju. Odbor za praćenje poslovanja banke i Upravni odbor redovno su obaveštavani o rezultatima izvršenih revizija.

Budući razvoj banke

Akcenat u narednim godinama biće stavljen na:

- Nastavak održivog rasta u poslovima sa privredom, poljoprivredom i stanovništvom uz povećanje tržišnog učešća u jasno određenim segmentima;
- Dalji razvoj i rast udela zelenih kredita u portfoliju banke
- Nastavak digitalizacije poslovnih aktivnosti sa fokusom na digitalne proizvode i usluge usmerene ka klijentima.
- Povećanje operativne efikasnosti, unapređenje procesa i brzine usluge kako bi što efikasnije uspeali da uslužimo veliki broj klijenata koji nemaju lak pristup finansijskim uslugama
- Pojačane aktivnosti na diversifikaciji izvora finansiranja kao pretpostavke za obezbeđivanje dugoročnog stabilnog rasta;
- Razvoj inovativnih štednih proizvoda koji će omogućiti štednju klijentima koji raspolažu manjim novčanim iznosima, kako u dinarima tako i u evrima.

Organizaciona struktura

Adrese filijala i poslovnica

Redni broj	Naziv	Adresa	Zakonski zastupnik
1	Filijala Novi Sad	Bulevar oslobođenja 2a	Miloš Velimir
2	Filijala Beograd	Jurija Gagarina 30g	Stefan Vasić
3	Filijala Niš	Cara Dušana 86	Mladen Veljković
4	Filijala Kragujevac	Nikole Pašića 9	Miroslav Vasiljević
5	Poslovnica Aleksinac	Vojske Jugoslavije 1	Lazar Ijačić
6	Poslovnica Bačka Palanka	Žarka Zrenjanina 94	Duško Petković
7	Poslovnica Čačak	Devet Jugovića 23	Nikola Milić
8	Poslovnica Ivanjica	13. Septembra 24	Emir Veljović
9	Poslovnica Jagodina	Kralja Petra 1 lokal 3	Slađan Radosavljević
10	Poslovnica Kikinda	Svetosavska 110	Tamara Nanić
11	Poslovnica Kraljevo	Kralja Petra 2/7	Jelena Vukićević
12	Poslovnica Kruševac	Trg Kosturnica 2	Goran Jovković
13	Poslovnica Leskovac	Masarikov trg 21, lokal 4	Sanja Stamenković
14	Poslovnica Loznica	Banjska 14	Aleksandar Jeremić
15	Poslovnica Novi Pazar	Stane Bačanin bb	Emir Veljović
16	Poslovnica Obrenovac	Vuka Karadžića 26	Milovan Puzović
17	Poslovnica Pančevo	Braće Jovanovića 40	Marko Ljubojević
18	Poslovnica Pirot	Ćirila i Metodija 3	Božidar Nikolić
19	Poslovnica Požarevac	Bratstva i jedinstva 7	Kristijan Ilić
20	Poslovnica Prijepolje	Vladimira Perića Valtera bb	Aleksandra Bukvić
21	Poslovnica Šabac	Kralja Milutina 22 B	Mirko Jovanović
23	Poslovnica Sombor	Arsenija Čarnojevića 10	Aleksandar Milanović
23	Poslovnica Sremska Mitrovica	Masarikova 9	Aleksandar Jeremić
24	Poslovnica Stara Pazova	Ćirila i Metodija 23	Željko Novaković
25	Poslovnica Subotica	Matije Gubca 9a	Aleksandar Njenjić
26	Poslovnica Topola	Vožda Karađorđa 76	Ljubomir Božović
27	Poslovnica Užice	Kneza Lazara 27	Milan Milivojević
28	Poslovnica Valjevo	Karađorđeva 153	Goran Vesović
29	Poslovnica Velika Plana	Svetosavska 11	Pero Aleksić
30	Poslovnica Vranje	Dunavska 5	Božidar Nikolić
31	Poslovnica Zaječar	Nikole Pašića 71	Smiljana Mihajlović
32	Poslovnica Zrenjanin	Jug Bogdana 4	Jelena Panić
33	Poslovnica Smederevo	Đure Jakšića 6	Katarina Blagojević
34	Poslovnica Mladenovac	Kralja Aleksandra Obrenovića 81	Nikola Ristović
35	Poslovnica Paraćin	Tome Živanovića 20	Marina Jovković
36	Poslovnica Žabalj	Svetog Nikole 45A	Vesna Janjić
37	Poslovnica Vršac	Đure Jakšića 3	Dalibor Dojčinov
38	Poslovnica Petrovac na Mlavi	Srpskih vladara 239	Bojana Nešić

Nefinansijski izveštaj

Poslovni model Banke

Banka je specijalizovana za davanje kredita i drugih finansijskih usluga preduzetnicima, mikro i malim preduzećima i poljoprivrednim gazdinstvima u Republici Srbiji, kao i drugim klijentima koji imaju otežan pristup finansijskim uslugama.

Banka klijentima pruža finansijske proizvode prilagođene njihovim potrebama uz najbolji mogući kvalitet usluge i stalni doprinos razvoju i ekonomskom prosperitetu društvene zajednice, te srazmerno ostvarenim rezultatima rastu životnog standarda zaposlenih Banke.

Banka prikuplja sredstva kroz depozitne proizvode edukativnog karaktera, negujući princip važnosti malih štediša kroz politiku cena.

Adekvatan odnos sa investitorima omogućava da banka u srednjoročnom periodu obezbeđuje dalje jačanje kapitala (kroz dokapitalizaciju ili uzimanje subordiniranih kredita) i drugih izvora finansiranja, a pre svega od akcionara banke i međunarodnih finansijskih institucija.

Misija 3 Banke je da obezbedi finansijske usluge svima koji ostvaruju pozitivan uticaj na ekonomiju, društvo i životnu sredinu, a posebno onima kojima je pristup tim uslugama otežan.

Koncept održivog bankarstva zasnovan je na principu ostvarivanja rasta i profita ali uz postizanje socijalnih ciljeva kao i brige o očuvanju životne sredine. Upravo smo te principe uključili u svoje strateške ciljeve. Ne želimo samo da ostvarimo profit, već da ostvarimo i pozitivan uticaj na ljude, zajednicu u kojoj radimo i životnu sredinu. 3 Banka realizuje svoje aktivnosti na način koji sva tri cilja drži u balansu i ostvarenje jednog cilja ne sme ugrožavati druga dva.

3 Banka je član Globalne alijanse banaka s vrednostima (Global Alliance for Banking on Values, GABV <http://www.gabv.org/>). Preko pedeset članica GABV iz celog sveta posluje sa zajedničkim ciljem: postizanje održivog ekonomskog i socijalnog razvoja, sa posebnim naglaskom na očuvanje životne sredine i podršku pojedincima da ostvare svoj potencijal, jačajući na taj način i zajednice u kojima žive i rade.

Uticaj na zajednicu

Svojim aktivnostima, 3 Banka teži da da doprinos zajednicama u kojima posluje.

Projekti

Banka nastoji da svim svojim aktivnostima doprinosi rešavanju nekog od problema zajednice u kojoj posluje. Pored finansijske podrške kojom doprinosi rešavanju problema pristupa finansijskim uslugama, banka je i u 2024. godini realizovala dva izuzetno značajna projekta.

U saradnji sa dnevnim listom Blic, uz podršku Ministarstva finansija i Privredne komore Srbije, Banka je realizovala konkurs „Junaci mikrobiznisa“, sa ciljem da doprinese razvoju i promociji preduzetništva. Konkurs je bio otvoren za najmanje biznise, sa najviše 5 zaposlenih, čije priče služe da inspirišu druge da se otisnu u preduzetničke vode, kreiraju uspeh za sebe i svoje porodice ali isto tako doprinesu razvoju lokalnih zajednica u kojima žive. Uz značajnu medijsku podršku, projekat je uspešno realizovan, a svečanoj ceremoniji uručenja su prisustvovali potpredsednik Vlade i ministar finansija, Siniša Mali, predsednik Izvršnog odbora 3 Banke, Vladimir Vukotić i Branislava Simanić, direktorka Sektora za preduzetništvo Privredne komore Srbije.

U drugoj polovini godine, banka je organizovala i konkurs za mlade poljoprivrednike do 35 godina. S obzirom na to da od 2008. godine aktivno podržava mala poljoprivrednim gazdinstva, banka je svedok nepovoljnog trenda napuštanja i starenja sela, uzrokovanog migracijama mladih iz seoskih sredina u velike gradske centre. U navedenom periodu, u portfoliju banke je prosečna starost poljoprivrednika porasla za čak 5 godina. S druge strane, među klijentima banke su često mladi poljoprivrednici koji su svojim radom na selu izgradili život kakav su želeli. Banka je ovim konkursom želela da uspešnim pričama ovih mladih poljoprivrednika motiviše i druge mlade ljude da krenu istim putem, doprinoseći ne samo kvalitetu svojih života, već i razvoju ruralnih sredina i sela i društvo u celini.

Edukacija o održivom razvoju

3 Banka na svojim zvaničnim nalogima na društvenim medijima i internet stranici banke objavljuje edukativne sadržaje o značaju očuvanja životne sredine i načinima na koje mi kao pojedincima možemo da mu doprinesemo. Edukativnim člancima, fotografijama, infograficima, deljenjem vesti iz ove sfere, trudimo se da temu održivog razvoja učinimo što aktuelnijom za svakog pojedinca i doprinesemo jačanju svesti o ciljevima održivog razvoja.

Digitalna pismenost

3Bank je, saradnji sa Kancelarijom za IT i eUpravu, omogućila registrovanim poljoprivrednicima da digitalno potpišu kreditnu dokumentaciju na svojim gazdinstvima, bez posete banci. Na ovaj način, proces odobravanja kredita je postao jednostavniji za klijente, a smanjen je i uticaj na životnu sredinu smanjenjem štampanja. Kako bi obezbedila dodatnu vrednost za klijente, banka je kreirala edukativnu brošuru koja klijentima pomaže da nauče kako da koriste elektronske usluge putem eAgrara, eUprave, ePoreze, eZdravstva, dobiju dokumenta i druge pogodnosti. U istu svrhu Banka je na svom sajtu napravila edukativnu stranicu „Digitaliziraj se lako“.

Upravljanje ciljevima održivog razvoja (SDG)

Ciljevi održivog razvoja predstavljaju univerzalni poziv na delovanje radi iskorenjivanja siromaštva, zaštite životne sredine i obezbeđivanja mira i prosperiteta za sve kao deo novog globalnog plana UN-a za održivi razvoj.

Sa željom da se koncept održivog razvoja još više osnaži 3 Banka je u saradnji sa eksternim konsultantima kreirala mapu puta za inkorporiranje ESG koncepta u redovno poslovanje na čijoj implementaciji će aktivno raditi u narednom strateškom periodu.

Da bi podržala postizanje ciljeva održivog razvoja, 3 Banka fokusira svoje aktivnosti i uticaj na sledećih pet ciljeva održivog razvoja:

1. Svet bez siromaštva

Prvi UN cilj održivog razvoja je da se stane na kraj siromaštvu u svakom obliku u celom svetu. Kako bi bila u skladu sa ovim ciljem, banka podržava klijente koji žive u ruralnim predelima, klijente kojima je otežan pristup finansijskim sredstvima i low-income klijentima.

CILJ	SDG - KPI's	Unit	Januar - Decembar 2024
	Klijenti koji žive u ruralnim predelima *	%	72
	Klijenti kojima je otežan pristup finansijskim sredstvima **	%	40
	Klijenti sa prihodima nižim od prosečnih***	%	28

U skladu sa uvođenjem novih proizvoda, namenjenim novim segmentima klijenata koji su do sada imali ograničen pristup finansijskim uslugama, 3 Banka je definisala nove KPI-jeve. Cilj je da 65% portfolija čine klijenti koji žive u ruralnim krajevima, a 35% klijenti sa otežanim pristupom finansijskim sredstvima.

*Kreditni klijenti 3 Banke kategoriju se kao „ruralni“ ako imaju adresu van gradova (definicija grada usklađena je sa Zakonom o teritorijalnoj organizaciji Republike Srbije).

**Udeo ovih tzv. „*underbanked*“ klijenata u mesečnim isplatama kredita meri se kao procenat kreditnih klijenata koji nemaju prethodnih kredita zabeleženih u izveštaju Kreditnog biroa koji se koristi za procenu kreditne sposobnosti klijenta prilikom odobrenja kredita. Ovaj udeo meri se samo kod klijenata koji uzimaju svoj prvi kredit u 3 Banci.

*** Banka primenjuje internu metodologiju za merenje udela klijenata sa prihodima nižim od prosečnih u Republici Srbiji, koja je u skladu sa Anketama o potrošnji domaćinstava koje kvartalno sprovodi Republički zavod za statistiku.

2. Svet bez gladi

UN cilj Svet bez gladi ima za cilj okončanje gladi u svetu, postizanje sigurnosti namirnica i poboljšanu ishranu i promociju održive poljoprivrede. U skladu sa ovim ciljem, Banka finansira poljoprivredna domaćinstva i poljoprivrednu proizvodnju, pomažući tako diversifikaciji tržišta hrane i njenu dostupnost.

CILJ	SDG - KPI's	Unit	Januar - Decembar 2024
	Agro klijenti	%	35

3. Dostojanstven rad i ekonomski rast

Ovaj cilj teži ka promociji neprekidnog, inkluzivnog i održivog ekonomskog rasta, sigurnog i produktivnog zapošljavanja i dostojanstvenog rada za sve. Banka finansira preduzetnike početnike, mikro i MSP i poljoprivredna domaćinstva, što zajedno sa redovnim kreditima takođe dovodi do rasta klijenata.

CILJ	SDG - KPI's	Unit	Januar - Decembar 2024
	Biznis klijenti	%	37
	Kreirana nova radna mesta	%	7.227

4. Odgovorna potrošnja i proizvodnja

Cilj odgovorne potrošnje i proizvodnje ima za cilj osiguranje održivih obrazaca potrošnje i proizvodnje. Banka je usvojila principe smanjenja ukupnog unutrašnjeg uticaja na životnu sredinu, smanjenja potrošnje energije (i upotrebe zelene električne energije), papira, otpada i smanjenja CO2 otiska.

CILJ	SDG - KPI's	Unit	Januar - Decembar 2024
	Intenzitet klimatskog uticaja	tCO2/ FTE	1,41

5. Akcija za klimu

Klimatska akcija ima za cilj preduzimanje hitnih mera za borbu protiv klimatskih promena i njihovih uticaja. Banka integriše pitanja zaštite životne sredine sa socijalnim, kulturnim i ekonomskim aspektima. U procesu pozajmljivanja uzimamo u obzir aspekte zaštite životne sredine. Banka koristi spisak izuzeća, meri uticaj portfolija u skladu sa PCAF standardom, kao i GABV rezultate i izveštaje u skladu sa GRI principima. Banka je jedna od potpisnica inicijative GABV 3C Carbon.

Tokom 2024. godine 3 Banka je uradila svoj novi [PCAF](#) i [GRI](#) izveštaj.

Redovno izveštavanje SDG ciljeva vrši se na mesečnom nivou prema rukovodstvu Banke i na kvartalnom nivou prema Upravnom odboru Banke.

Ulaganja u cilju zaštite životne sredine

Banka kroz svoju Politiku ciljeva održivog razvoja nastoji da osigura da njene poslovne aktivnosti podstiču održivi razvoj, vodeći računa o očuvanju životne sredine. Banka nastoji da osigura da poslovni projekti koje finansira nemaju negativne uticaje na životnu sredinu, odnosno da su projektovani da se odvijaju uz kontrolu njihovog uticaja na životnu sredinu i u saglasnosti sa važećim pravnim okvirom RS. Pri tome se termin «životna sredina» koristi u najširem smislu koji uključuje ne samo ekološke aspekte, već takođe i pitanja zaštite radnika i pitanja vezana za lokalne zajednice, tj. socijalna pitanja.

Banka je posvećena praćenju uticaja koji banka i korisnici njenih kreditnih proizvoda imaju na životnu sredinu, kao i omogućavanju dijaloga sa zainteresovanim stranama.

Najznačajnija aktivnost u domenu zaštite životne sredine je plasiranje zelenih kredita. Najpre je Banka u saradnji sa GEFF programom koji je razvila EBRD uz podršku donora, registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima počela da odobrava kredite za zamenu stolarije, postavljanje fasade i energetske efikasne sistema za grejanje u kućama, sa 15 do 20 posto povrata od ukupnog iznosa investicije. Nakon poljoprivrednika, ovaj tip kredita je ponuđen i drugim segmentima klijenata koji do sada nisu imali pristup takvom vidu finansiranja – penzionerima i zaposlenim licima. Tokom godine, odobreno je ukupno 1595 zelenih kredita, a verifikovano 1129 kredita. Uticaj verifikovanih kredita doprineo je da se izbegne 675 tCO2 GHG emisija.

Banka je pokrenula i konkurs „Zeleni šampion“ kako bi motivisala zaposlene u poslovnica da odobravaju zelene kredite. Cilj takmičenja je bila edukacija o našem uticaju na životnu sredinu i GHG emisiju. Da bismo naučili saznali na koji način vršimo uticaj kroz odobravanje zelenih kredita, merimo emisiju koju generiše poslovnica (kroz utrošak papira, goriva, potrošnju energije), a sa druge strane, izbegnutu GHG emisiju odobrenjem zelenim kreditima. Najbolja poslovnica i savetnik su oni koji su najviše doprineli smanjenju GHG emisije.

U cilju zaštite životne sredine, Banka radi na razvoju proizvoda i usluga koji će ispuniti ciljeve u zaštiti životne sredine, kao i one vezane za socijalni uticaj i prosperitet kroz:

- dalje jačanje svesti zaposlenih o zaštiti životne sredine i ekološkom riziku u procesu kreditiranja;
- unapređenju izveštavanja i merenja u vezi sa uticajem klijenata i rada Banke na životnu sredinu;
- sprovođenje pozitivnih mera u pogledu smanjenja emisija CO₂, očuvanju energije, manjoj potrošnji materijala kao što je papir i recikliranja otpada.

Banka je pokrenula projekat koji za cilj ima optimizaciju procesa na način koji doprinosi smanjenje obima štampe. U 2024, upotreba papira u 3 Banci je smanjena za 3%. Uz optimizaciju procesa, pokrenuta je edukacija zaposlenih korišćenjem alata interne komunikacije, kako bi se unapredila njihova znanja o mogućnostima elektronskog upravljanja i korišćenja dokumenata, bez nepotrebnog štampanja.

Opasni i neopasni otpad predaje se na recikliranje i uništavanje, uz punu primenu Zakona o upravljanju otpadom.

Promotivni materijal koji se koristi u akviziciji klijenata i promociji (olovke) Banka je i u 2024. godini nabavljala od dobavljača koji su mogli da obezbede robu od recikliranih materijala.

U okviru sopstvenih aktivnosti i poslovnih procesa Banka konstantno nastoji da smanji negativne uticaje na životnu sredinu akcijama kao što su:

- briga o uticaju na zdravlju i bezbednosti na radu svojih zaposlenih,
- objavljivanje informacija i podataka o uticaju na životnu sredinu na portalu Banke i internom magazinu kako bi se povećala svest zaposlenih o uticaju na životnu sredinu,
- izveštavanje o uticaju kreditnog portfolija na životnu sredinu u skladu sa PCAF standardima
- unapređivanju energetske efikasnosti banke tokom uređenja i adaptacije poslovnih prostorija primenom novih materijala i kretanjem ka korišćenju obnovljivih izvora energije,
- omogućavanje razvrstavanja otpada u poslovnim prostorima koje koristi.

Socijalna i kadrovska pitanja

Pojam ljudskih resursa odnosno ljudski potencijal se odnosi na sve zaposlene u Banci i podrazumeva njihova znanja, veštine, kreativne sposobnosti, motivaciju i posvećenost koju ulažu sa ciljem unapređenja poslovanja, kao i lične kompetentnosti, uz poštovanje Misije i Vrednosti kojima se Banka rukovodi.

Zajednička odgovornost

Smisleno, profesionalno, dostojanstveno i inspirativno upravljanje zaposlenima u Banci je zadatak rukovodioca svih nivoa, kao i Odeljenja za ljudske resurse.

Neposredni rukovodioci imaju primarnu odgovornost da obezbede psihološki bezbedno radno okruženje u kom će se zaposleni osećati uvaženo i u kom će imati podršku i ambijent da iskažu svoj puni potencijal i budu posvećeni uspehu Banke.

Misija Odeljenja za ljudske resurse je da rukovodiocima obezbedi partnersku podršku i razvoj, uz profesionalno vođstvo, sa ciljem da se postignu poslovni rezultati kroz optimizaciju učinka i stvaranje dobrih uslova rada.

Vizija Odeljenja za ljudske resurse je da se Banka dobrim HR praksama na tržištu rada diferencira kao poslodavac izbora.

Selekcija i regrutacija

Dugoročni uspeh Banke zavisi od sposobnosti da privuče, zadrži i profesionalno razvija zaposlene i to je primarna odgovornost svih rukovodilaca.

Osnovni kriterijumi za zapošljavanje su znanje, veštine, stav i lične vrednosti, bez obzira na rasu, pol, nacionalnu pripadnost, društveno poreklo, rođenje, veroispovest, političko ili drugo uverenje, imovno stanje, kulturu, jezik, starost i psihički ili fizički invaliditet.

Učenje i razvoj

Zaposleni na svim nivoima se podstiču da kontinuirano unapređuju svoja znanja i veštine. Posvećenost razvoju zaposlenih je jedno od ključnih osobina Banke kao poslodavca.

Kompanijsko učenje u Banci podrazumeva strukturirani niz aktivnosti sa ciljem izgrađivanja potrebnih i anticipiranih kompetencija zaposlenih u skladu sa strateškim potrebama Banke. U oblasti razvoja zaposlenih, Banka promoviše tzv. Blended learning approach, odnosno kombinaciju različitih modaliteta učenja prema sledećem principu: okvirno 70% učenja se realizuje kroz rad, 20% putem mentorske podrške kolega i 10% putem formalnog učenja i treninga.

Uloga menadžera je da u dogovoru sa svojim zaposlenima definišu trening potrebe, imajući na umu objektivne potrebe posla i da zaposlenima obezbede podršku i povoljne prilike za kontinuirani lični i profesionalni rast.

U cilju obezbeđivanja uslova za sticanje novih znanja i veština, Banka takođe promoviše rad u međusektorskim timovima, davanju veće odgovornosti zaposlenima i proširenju njihovog delokruga rada kroz rad na različitim internim projektima.

Upravljanje talentima i učinkom zaposlenih

Banka promoviše radno okruženje gde svako razume važnost svog rada u ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

Neposredni rukovodioci su osnaženi da kontinuirano tokom cele godine razgovaraju sa zaposlenima o njihovom radnom učinku.

Banka obezbeđuje uslove za sprovođenje formalnog procesa procene učinka. Ovaj proces omogućava menadžerima da procene učinak zaposlenih i da ih adekvatno nagrade. Pored toga, ovaj proces omogućava da se adekvatno i na vreme upravlja i nezadovoljavajućim učinkom. Unapređenje i planiranje nasljednika se zasniva na dokazanom učinku (ŠTA/REZULTAT I KAKO/PONAŠANJE) i procenjenom potencijalu zaposlenog.

Sistem nagrađivanja

U zavisnosti od pozicije, sistem nagrađivanja se sastoji od konkurentne zarade, naknade za radni učinak i beneficija, u skladu sa Zakonom o radu, Pravilnikom o radu i ugovorom o radu.

Radno okruženje i uslovi rada

Banka je posvećena da svojim zaposlenima obezbedi dobre radne uslove i bezbedno radno okruženje. Banka osigurava bezbednost i zaštitu života i zdravlja na radu u skladu sa relevantnim propisima i Pravilnikom o radu Banke.

Radni odnosi

Banka je razvila kulturu poverenja, međusobnog poštovanja i dijaloga i ne toleriše bilo koju vrstu zlostavljanja niti diskriminacije.

Banka snažno promoviše transparentnost u komunikaciji, tako da su zaposleni ohrabreni da ukoliko smatraju da je došlo do povrede bilo kog aspekta radnog odnosa ukažu na datu situaciju.

Kontinuirano praćenje stope zadržavanja zaposlenih i ispitivanje doživljaja radnog okruženja od strane zaposlenih

Sa ciljem praćenja i pravovremenog reagovanja na eventualne problema iz perspektive zaposlenih Banka kontinuirano prati stopu zadržavanja zaposlenih i meri doživljaj zaposlenih po pitanju radnog okruženja.

Poštovanje ljudskih prava

U Banci se poštuju sva ljudska prava zagarantovana Ustavom Republike Srbije.

Principi ljudskih resursa

Upravljanje ljudskim resursima predstavlja podeljenu nadležnost menadžmenta i Odeljenja za ljudske resurse koje se u svakodnevnom radu rukovodi sledećim principima:

1. Zaposleni predstavljaju najvažniji resurs odnosno potencijal Banke
2. Svi zaposleni Banke se vode Misijom i Vrednostima Banke
3. Banka osigurava proces nepristrasnog zapošljavanja
4. Banka ne zapošljava lica mlađa od 18 godina starosti, čime obezbeđuje poštovanje Zakona o radu i Pravilnika o radu banke
5. Banka vodi brigu o razvoju karijere zaposlenih
6. Banka pruža odgovarajuću obuku svim zaposlenima
7. Učinak zaposlenih meri se kroz godišnju ocenu performansi zaposlenih, kojom se ocenjuje kako radni učinak zaposlenog, tako i poštovanje Misije i osnovnih Vrednosti banke
8. Svi zaposleni imaju priliku za napredovanje u skladu sa rezultatima i svojim potencijalima
9. Banka stremi ka nivou zarada koje su na medijani u odnosu na peer grupu u bankarskom sektoru Srbije
10. Banka obezbeđuje adekvatne radne uslove zaposlenima u skladu sa zakonom i najboljim praksama
11. Banka prati, istražuje i dokumentuje sve povrede na radu, nastale tokom obavljanja redovnih poslovnih aktivnosti
12. Prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih i Banke kao poslodavca bliže se određuju Pravilnikom o radu.

Principi sistema zarada

Određivanje zarada u Banci se zasniva na 6 osnovnih principa opisanih u Politici zarada:

1. **Fer odnos** – princip koji je pravičan, kako prema pojedincu, tako i prema Banci.
2. **Interna pravda** – pravični kriterijumi na osnovu kojih poslodavac formira logiku zarada i koji je u sklad sa doprinosom svakog radnog mesta u organizaciji.
3. **Konkurentnost** – specifična je za svako radno mesto i za uslove na tržištu rada kada su u pitanju veštine potrebne za određeno radno mesto. Raspon zarada je u skladu sa ponudama lokalnih i regionalnih poslodavaca za slična radna mesta. Takođe, princip uzima u obzir i kritičnost, ključnost, kao i deficitarnost konkretne pozicije na tržištu rada.
4. **Povezanost zarade i rezultata** – rezultati zaposlenog i organizacije i potrebe Banke se uzimaju u obzir pri utvrđivanju iznosa zarade.
5. **Transparentnost** – posvećenost Banke da posluje u otvorenom maniru, što podrazumeva da informiše sve zaposlene o izmenama u sistemu zarada.
6. **Povezanost zarada i osnovnog životnog standarda** – Banka se zalaže za dugoročni prosperitet svojih zaposlenih i teži da obezbedi zaradu zaposlenih koja će pokrivati osnovne životne potrebe zaposlenih uzimajući u obzir standard života po gradovima i cenu potrošačke korpe.

Banka se interesuje za godišnje ispitivanje paketa zarada na tržištu, koje daje tržišne podatke iz određene grupe u Srbiji i uključuje poređenje novčanih naknada i nenovčanih davanja.

Borba protiv korupcije i pitanja u vezi podmićivanja

Politikom usklađenosti poslovanja, usvojenom od strane Upravnog odbora, Banka je utvrdila standarde usklađenosti poslovanja koji obuhvataju Etički kodeks i kodeks profesionalne bankarske prakse, sprečavanje korupcije, principe zaštite klijenata, usklađenost sa zakonima i drugim propisima itd...

Navedenom politikom Banka je posebno utvrdila pravila kojima je zabranjen bilo koji oblik direktnog ili indirektnog podmićivanja i korupcije, kao i pravila kojima je regulisano sprečavanje sukoba interesa.

Korupcija je Politikom usklađenosti poslovanja definisana kao zloupotreba ovlašćenja datih nekom licu, a u cilju ostvarenja lične koristi.

Podmićivanje je Politikom usklađenosti definisano kao direktno ili indirektno obećanje ili davanje nekome određene prednosti, a sa ciljem izvršenja ili neizvršenja zadataka ili poslova koji spadaju u redovne dužnosti.

U cilju borbe protiv korupcije i podmićivanja Banka je Politikom usklađenosti poslovanja definisala posebna pravila kojima je uredila davanje i prihvatanje poklona i pozivnica, saradnju sa trećim licima koja rade u ime i za račun Banke, plaćanja, sponzorstva i donacije, sukob interesa itd...

Poklon predstavlja vrstu koristi, bez obzira na njihovu novčanu vrednost, koja se daje fizičkom ili pravnom licu kao izraz zahvalnosti ili u cilju poboljšanja nečijeg imidža, a bez očekivanja povratne usluge. Zaposleni Banke mogu da daju ili prime poklone i pozivnice od klijenata ili trećih lica isključivo ukoliko poklon ispunjava uslove koji su taksativno propisani Politikom usklađenosti poslovanja.

Saradnja sa trećim licima se odnosi na saradnju sa svim licima koja direktno ili indirektno obavljaju specifične usluge u ime i za račun Banke, kao što su savetnici, posrednici, konsultanti, dobavljač, pružaoci usluga i sl. Da bi se obezbedilo efikasno sprečavanje korupcije i potencijalnog finansijskog gubitka ili gubitka reputacije Banke, pri poslovanju sa takvim licima potrebno je preduzeti posebne mere predostrožnosti zbog mogućnosti davanja tzv. indirektnog mita. Politikom usklađenosti poslovanja su detaljno propisane posebne mere koje se moraju primenjivati u poslovanju sa trećim licima.

Sponzorstvo podrazumeva pružanje podrške pojedincu, grupi ili organizaciji u vidu finansijskih sredstava, doprinosa ili usluga, koje za uzvrat kroz aktivnosti primaoca sponzorstva povećavaju prepoznatljivost sponzora u javnosti i gde se brend ili ime sponzorstva predstavljaju u pozitivnom kontekstu. Za razliku od donacija sponzorstvo je komercijalno orijentisano i donosi poslovnu prednost obema stranama.

Donacije se daju za dobrobit pojedinca ili zajednice, često u okviru aktivnosti u vezi sa društvenom odgovornošću kompanije i bez očekivanja neke povratne usluge. Politikom usklađenosti poslovanja su propisani posebni uslovi koji moraju biti ispunjeni da bi Banka bila sponzor, odnosno da bi izvršila donaciju.

Sukob interesa postoji kada neko lice ima lični interes koji utiče ili može da utiče na donošenje nezavisnog suda u toku izvršavanja poslovnih aktivnosti. Zaposleni treba da izbegavaju situacije u kojima bi odluke koje donese u ime Banke bile pod uticajem ličnih interesa, zbog čega postojeći, potencijalni i identifikovani sukobi interesa zahtevaju pažljivo upravljanje. Politika usklađenosti poslovanja razlikuje dve vrste sukoba interesa u koje mogu ukazivati na potencijalnu korupciju: interni koji se odnose na zaposlene i eksterni koji se odnose na klijente i treća lica.

U cilju podizanja svesti zaposlenih da su korupcija i podmićivanje strogo zabranjeni Odeljenje za kontrolu usklađenosti poslovanja najmanje jednom godišnje sprovodi obuku svih zaposlenih u Banci iz oblasti usklađenosti poslovanja. Sastavni delovi navedene obuke su teme kojima se zaposleni podučavaju o nultoj toleranciji Banke u vezi sa korupcijom o podmićivanjem, potencijalnim rizicima, načinima prepoznavanja, načinima prijave slučajeva povezanih s korupcijom ili podmićivanjem, relevantnim internim aktima sa kojima su zaposleni u obavezi da se upoznaju i osobama za kontakt u vezi bilo kog pitanja u vezi korupcije i podmićivanja. Pored navedenog, svim zaposlenima je omogućen uvid u Politiku usklađenosti poslovanja.

Istraživanje i razvoj proizvoda i usluga

U 2024. godini, banka je sproveda brojna istraživanja i fokus grupe sa kreditnim i depozitnim klijentima, kako bi se utvrdile njihove potrebe i očekivanja u budućnosti sa ciljem razvoja proizvoda i procesa prilagođenih potrebama različitih klijentskih segmenata.

Banka je nastavila sa razvojem proizvoda i usluga rukovodeći se potrebama klijenata kao i realizacijom socijalnih, ekoloških i razvojnih ciljeva. Najveći deo aktivnosti tokom prethodne godine je bio usmeren na:

- Razvoj proizvoda i usluga prilagođenih potrebama klijenata

Tokom 2024. banka je radila na razvoju kreditnih proizvoda namenjenih malim preduzetnicima i poljoprivrednicima u cilju obezbeđivanja pristupa finansijskim uslugama u početnim fazama njihovog razvoja (start-up) i za njih obezbedila kredite pokrivene garancijom. Pored toga, istraživanja su pokazala da je jedan od ključnih prepreka u daljem razvoju ovih segmenata izostanak dugoročnog finansiranja usled nemogućnosti klijenata da dostave hipoteke i druga sredstvima obezbeđenja. Stoga je banka prilagodila svoje proizvode i olakšala pristup dugoročnim investicionim kreditima za registrovana poljoprivredna gazdinstva, preduzetnike i privatna privredna društva i za ove ciljne grupe obezbedila kredite sa garancijskom šemom.

Značajan deo aktivnosti u 2024. bio je usmeren na istraživanje, razvoj i proširenje ponude kreditnih proizvoda iz oblasti „zelene agende“ koji treba da podrže nastojanje banke da, uz snažnu podršku akcionara, aktivno doprinese očuvanju životne sredine i u budućnosti postane jedan od lidera u kreditiranju u ovom segmentu. U 2024. godini banka je proširila ponudu proizvoda za unapređenje energetske efikasnosti na nove ciljne grupe, kao što su zaposleni i penzioneri.

- Razvoj digitalnih kanala i procesa

Specifičnost klijentskih grupa koje karakteriše nizak nivo digitalne pismenosti kao i poslovni odnos zasnovan na ličnom kontaktu opredelio je dalji razvoj digitalne agende u banci. Oslanjanjem na digitalne inicijative Republike Srbije (eID, ePotpis, eAgrar, ePorezi itd.) banka je omogućila poljoprivrednicima isplatu kredita na njihovom gazdinstvu, za manje od jednog sata, potpuno „paperles“, pri čemu je zadržala lični kontakt sa klijentom u cilju podizanja nivoa kako finansijske tako i digitalne pismenosti. Na ovaj način banka doprinosi digitalnoj inkluziji i edukaciji velikog udela stanovništva i pravi bazu za budući razvoj mobilnih i drugih online aplikacija.

Marketing aktivnosti

U 2024. godini, marketinške aktivnosti banke su bile usmerene na promociju štednih i kreditnih proizvoda, sa posebnim osvrtom na zelene kredite koji omogućavaju klijentima da unaprede kvalitet života i istovremeno smanje troškove za električnu energiju.

Najaktivnije korišćeni kanal promocije tokom godine su bili nalozi banke na društvenim medijima, kako bi klijenti informacije o željenim proizvodima imali prilike da nađu tamo gde provode veliki deo slobodnog vremena.

Događaji nastali nakon datuma Bilansa stanja

Nije bilo značajnih događaja nakon datuma izveštajnog perioda koji bi zahtevali obelodanjivanje u napomenama uz finansijske izveštaje Banke za 2024. godinu.

Novi Sad, 15. april 2025. godine

U ime rukovodstva
3 BANKA a.d. Novi Sad

Vladimir Vukotić
Predsednik Izvršnog odbora

Rajko Maljković
Član Izvršnog odbora